

*Додаток
до рішення вісімнадцятої сесії
Сосницької селищної ради сьомого
скликання від 22 травня 2019 року
№ 18-790-VII «Про затвердження
Стратегії розвитку Сосницької об'єднаної
територіальної громади на 2019-2027 роки»*

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СОСНИЦЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ на 2019–2027 роки

Сосниця

Перелік скорочень

ОТГ – об'єднана територіальна громада
SWOT-аналіз – аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз
ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку
ПЗР – план заходів із реалізації
ВВП – валовий внутрішній продукт
ЄС – Європейський Союз
ГО – громадська організація
ЗМІ – засоби масової інформації
АЕС – атомна електростанція
СОК – сільськогосподарський обслуговуючий кооператив
ЦНАП – Центр надання адміністративних послуг
ФОП – фізична особа-підприємець
ФАП – фельдшерсько-акушерський пункт
ЗОШ – загальноосвітня середня школа
ДНЗ – дошкільний навчальний заклад
ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю
СТОВ – сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю
ПОП – приватне орендне підприємство
МПО – місцева пожежна охорона
АПК – агропромисловий комплекс
ДП – державне підприємство
КП – комунальне підприємство
ПП – приватне підприємство
УМГ – управління магістральних газопроводів
ПВТП – приватне виробничо-торгівельне підприємство
ПрАТ – приватне акціонерне товариство
МТД – міжнародна технічна допомога
ЖКГ – житлово-комунальне господарство
ТПВ – тверді побутові відходи
СКП – сервісне комунальне підприємство

ЗМІСТ

Перелік скорочень	2
Зміст	3
Вітальне слово селищного голови	4
I Вступ: необхідність створення Стратегії, методологія, учасники.	5
II Аналіз розвитку громади:	
1. Соціально-економічний аналіз.	
2. Результати соціологічного дослідження – основні висновки.	
3. SWOT-аналіз – висновки.	
4. SWOT-матриця Сосницької громади.	
5. Порівняльні переваги, виклики та ризики.	
6. Сценарії розвитку Сосницької громади.	
III Стратегічне бачення, цілі розвитку та завдання:	
1. Стратегічне бачення.	
2. Цілі розвитку – стратегічні та операційні. Завдання.	
3. Узгодження між стратегією розвитку та іншими стратегічними документами.	
IV Система впровадження, моніторингу та реалізації Стратегії, актуалізації його змісту.	
V План заходів із реалізації Стратегії:	
1. Часові рамки та засоби реалізації.	
2. Територія впливу проектів Плану заходів із реалізації Стратегії.	
3. Індикатори продуктів та результатів реалізації Стратегії.	
4. Орієнтовний фінансовий план.	
5. Джерела реалізації завдань.	
6. Припущення, ризики, рекомендації.	
VI Каталог технічних завдань та проектів місцевого і регіонального розвитку на 2019–2020 рр.	

Дорогі земляки!

Сосницька об'єднана територіальна громада утворена 29 червня 2017 року у відповідності до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Її мешканцями стали жителі Сосницької селищної, Волинківської, Загребельської, Киріївської, Матвіївської, Пекарівської та Чорнотицької сільських рад, виконавчі комітети та депутати яких припинили свою діяльність. Поява Сосницької об'єднаної територіальної громади є результатом важких зусиль мешканців щодо їхнього прагнення до створення нової територіальної спільноти, яка реалізовує спільне прагнення до розвитку.

Наша об'єднана громада отримала значні повноваження і відповідно зобов'язання, як перед державою так і перед мешканцям наших сіл. Реалізація плану базуватиметься на переважній реалізації сильних сторін розвитку та усунення різних викликів для громади, а саме: необхідність забезпечити реальні покращення для жителів громади, з врахуванням потреби у великих обсягах робіт з підтримки та розширення місцевої інфраструктури, і зробити це з вкрай обмеженими ресурсами.

У ширшому контексті громада повинна ефективно відповідати також зовнішнім викликам, таким як глобалізація економіки, підвищення мобільності трудових ресурсів та пов'язаний з цим ріст безробіття, посилення міжнародної конкуренції за інвестиції та розвиткові ресурси. Відповіддю на ці та деякі інші виклики може стати перспективне (середньо- та довгострокове) планування соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.

Стала очевидною потреба формування стратегії розвитку громади, яка б з'єднала території колишніх сільських рад не тільки у вигляді нового адміністративно-територіального утворення, а сприяла усвідомленню людей жити однією великою родиною.

Тобто необхідно розробити документ, який розглядає процес стратегічного управління розвитку територією об'єднаної територіальної громади в єдності всіх населених пунктів. Це повинно подолати відчуття «кинутих» населених пунктів, які мають спільні проблеми, потреби і унікальні потенційні можливості.

Стратегія розвитку Сосницької об'єднаної територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) розроблена за ініціативи селищної ради та за сприяння проекту U-Lead з Європою. Вона спирається на результати аналітичного дослідження соціально-економічного розвитку громади (січень – липень 2018 р.) та результати роботи робочої групи (була утворена розпорядженням селищного голови). Крім того, вона враховує пропозиції представників зацікавлених сторін.

Стратегія – також необхідний аргумент для залучення зовнішніх ресурсів для розвитку. Наявність такого плану – одна з ключових умов для середнього та великого бізнесу, а також міжнародних донорів.

Стратегія підкреслила конкурентні переваги території громади на підставі існуючих природних, матеріальних, фінансових, економічних, трудових, соціальних, інтелектуальних ресурсів, які при належній організації та об'єднанні зусиль,

можна використовувати для вирішення нагальних проблем місцевого соціально-економічного розвитку. Тому Стратегія зосереджена на напрямках, які нададуть економічному розвитку території найбільші шанси в майбутньому. Соціально-економічний розвиток передбачає формування сприятливого бізнес-середовища і створення умов для інвестування на тривалий період, що сприятиме економічному зростанню і поліпшенню якості життя об'єднаної громади.

Питання залучення інвестицій розвитку місцевих підприємств, розвитку інфраструктури і забезпечення гідної якості життя взаємопов'язані, тому успішна робота над ними можлива лише за умови сприйняття їх як цілісної системи. Поліпшення в одному з питань сприятиме поліпшенню в інших.

Стратегія визначає цілі та пріоритети розвитку Сосницької об'єднаної територіальної громади на період до 2027 року, завдання, проекти, спрямовані на структурні зміни в економіці та соціальній сфері, поступове розв'язання наявних проблем. Її поява стала можливою завдяки налагодженню партнерства між представниками бізнесу, селищною радою, організаціями громадянського суспільства, активних громадян. Розробники прагнули, аби документ став надбанням усіх зацікавлених сторін та отримав суспільну підтримку.

Формуючи та створюючи головний стратегічний документ розвитку нашої територіальної спільноти, ми намагались залучити якомога ширше коло жителів громади до співпраці, обговорення, дискусії, до живого діалогу для написання максимально реального та якісного соціально-економічного плану розвитку нашої об'єднаної громади. Люди різних професій, віку, політичних поглядів, віросповідання пропонували своє бачення спрямування зусиль влади та приймали виважені рішення щодо пріоритетів та векторів розвитку населених пунктів, у яких вони проживають. Щиро вдячний усім, хто активно долучився до створення та написання Стратегії розвитку Сосницької громади – нашого спільного дому.

Плануючи та працюючи разом ми реалізуємо все задумане, власними руками створимо громаду, про яку мріємо.

Успіхів нам та віри у свої сили!

**Сосницький селищний голова
Андрій Портний**

ВСТУП: НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СТРАТЕГІЇ, МЕТОДОЛОГІЯ, УЧАСНИКИ

Стратегія Сосницької громади – прогностичний та програмний документ її соціально-економічного розвитку. В основі методики створення – вимоги законодавства України, насамперед, Закону України «Про державну регіональну політику». Враховані положення низки підзаконних нормативно-правових актів: «Порядок розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів» (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 931 зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів від 14.11.2018 № 959), «Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30 березня 2016 року № 75, а також проекту Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади Мінрегіонрозвитку.

Відповідно до зазначених документів, термін реалізації Стратегії Сосницької громади має бути не менше семи років. Стратегія, що розроблена, розрахована на дев'ять. Здійснюватиметься вона шляхом розробки та виконання плану заходів із реалізації (ПЗР) на два (перший), три (другий) та чотири (третій) роки. Стратегія Сосницької громади за своїм змістом узгоджена зі Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 р. (схвалена розпорядженням голови облдержадміністрації від 14 травня 2015 р. № 216 та затверджена сесією обласної ради 28 травня 2015 р.), зокрема – з планом заходів її реалізації у 2018–2020 рр. Причому перший ПЗР Стратегії Сосницької громади містить проектні ідеї для реалізації лише частини завдань, які нині актуальні в цьому ПЗР, зорієнтований на другий ПЗР діючої Стратегії Чернігівської області. Згідно з чинним законодавством, під час підготовки нової регіональної стратегії органи державної влади мають враховувати пропозиції органів місцевого самоврядування. Отже, зміст стратегії Сосницької громади – це одночасно наші пропозиції до розробки нової державної та обласної стратегії розвитку. Вочевидь, що після їхнього ухвалення Стратегія Сосницької громади може зазнати змін у частині реалізації завдань та проектних ідей (але не стратегічних та операційних цілей). А головне – положення нових державного та обласного документів безпосередньо вплинуть на підготовку та реалізацію другого та третього ПЗР Стратегії Сосницької громади.

Для створення Стратегії Сосницької громади використаний інтегрований підхід, який передбачає поєднання секторальної (галузевої), територіальної (просторової) та управлінської складових. Враховувалися також екологічна складова (з огляду на її нинішній стан та існуючі загрози), гендерний підхід (зокрема – щодо бюджетування), інтереси людей з особливими потребами (неповносправних).

Стратегія Сосницької громади визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та операційні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку. Вона ґрунтується на результатах SWOT-аналізу, проведеного робочою групою, та враховує залежності, виявлені під час складання SWOT-матриці.

Структура Стратегії Сосницької громади поєднує вимоги до державної та обласної стратегій з вимогами до середньострокових планів (програм) соціально-економічного розвитку (останні складаються на 3–5 років). Відповідно, вона складається з шести основних частин: вступу, аналітики, стратегічного бачення цілей розвитку, основних завдань, моніторингу (включно з індикаторами) та механізму внесення змін. Розглядаються фінансові джерела реалізації завдань Стратегії. Крім того, зроблено аналіз ступеня узгодженості Стратегії Сосницької громади з відповідним обласним документом, а також іншими довгостроковими, середньостроковими та короткостроковими прогностичними та програмними документами.

Розробка Стратегії здійснювалася з дотриманням наступних принципів:

- об'єктивності – використовувалися (за можливістю) дані органів державної статистики, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади та реальні індикатори (показники), які можливо оцінити;
- обґрунтованості та доцільності – документ розроблявся на основі чітко визначених цілей розвитку та економічно обґрунтованих завдань і проектів, що сприяють їх досягненню із використанням світового досвіду у сфері програмування економічного і соціального розвитку;
- відкритості та прозорості – громадськості та підприємцям було забезпечено безперешкодний доступ до засідань робочої групи, вони залучалися до розробки цілей та завдань Стратегії, інформувалися про досягнуті результати для планування власної діяльності;
- недискримінації та рівного доступу – під час розробки Стратегії дотримувалися права та враховувалися інтереси різних суб'єктів об'єднаної територіальної громади, в тому числі – господарювання всіх форм власності;
- ефективності – визначення та забезпечення функціонування механізму досягнення цілей, виконання завдань, реалізації проектних ідей у встановлені терміни;
- історичної спадкоємності – враховувалися та використовувалися позитивні надбання попереднього розвитку громад;
- етнокультурного розвитку – відродження етнічної самосвідомості та збереження духовної і матеріальної культури етнокультурних груп, що проживають на теренах громади (зокрема – ромів), сприяння їх розвитку;
- сталого розвитку – забезпечення розвитку громади для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Під час підготовки Стратегії Сосницької ОТГ була застосована партисипативна модель стратегічного планування, що означало:

- залучення до роботи над стратегічним документом широкого представництва місцевого середовища (представників різних установ, громадських організацій, фермерів, церкви, місцевих лідерів);
- діяльність із перспективи сталого розвитку – аналітичні дослідження та рішення, які ухвалювалися під час розробки Стратегії, охоплювали три сфери: економічну, соціальну й екологічну; це означає, що враховувалися умови, пов'язані з кожною із зазначених сфер (але не у кожному випадку вони мають бути однаково важливими);
- підготовку звіту про стан громади, який базується на аналізі поточної ситуації (аналіз фінансових даних, демографічних, про ринок праці та економіку, екологічних аспектів, стану інфраструктури);
- проведення соціального аналізу, який охоплював аналіз поточної ситуації та проведення соціологічного дослідження мешканців громади (про якість життя та публічних послуг у громаді);
- перевірку напрацьованих рішень під час громадських консультацій;
- тісну співпрацю під час роботи над документом між зацікавленими сторонами (громадянами та інституціями), працівниками органу місцевого самоврядування та радником Чернігівського відокремленого підрозділу Центру розвитку місцевого самоврядування програми U-Lead з Європою.

Бачення розвитку громади, напрацьоване у зазначений спосіб, спирається на цінності, які висловлюються та шануються мешканцями громади. Воно відображає їхні прагнення та містить в узагальненому варіанті основні напрями (сфери) майбутнього розвитку ОТГ. У свою чергу, вони також не є випадковими, адже виявлені з усього комплексу проблем, порушених під час засідань робочої групи, зацікавлених сторін (SWOT-аналіз), наступних консультацій. Відповідно всі завдання, представлені в Плані – це результат поєднання пропозицій членів робочої групи та збору ідей мешканців громади.

Таким чином, Стратегія дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: збереження її середовища, підвищення ступеня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, зокрема – туризму, урізноманітнення його форм, модернізація інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць. Це перший довгостроковий план розвитку Сосницької громади. Отже, вона переходить від короткострокового планування розвитку до середньо- та довгострокового, що цілком відповідає як її інтересам, так і засадам державної регіональної політики.

В процесі розробки Стратегії взяли участь члени стратегічної робочої групи Сосницької ОТГ (на різних етапах в цілому):

№	ПІБ учасника робочої групи	Посада
	<i>Голова робочої групи:</i>	
1.	Портний Андрій Дмитрович	Сосницький селищний голова
	<i>Правління робочої групи:</i>	
2.	Ткач Андрій Леонідович	начальник відділу економічного розвитку, торгівлі та інвестицій селищної ради
3.	Пастушенко Світлана Михайлівна	секретар селищної ради
4.	Клименко Олександр Андрійович	начальник відділу ЖКГ, благоустрою, охорони навколишнього середовища та інфраструктури селищної ради
	<i>Члени робочої групи:</i>	
5.	Кустенко Ігор Сергійович	начальник відділу освіти, культури, молоді та спорту селищної ради
6.	Зайченко Ігор Васильович	енергоменеджер відділу економічного розвитку, торгівлі та інвестицій селищної ради
7.	Рублевський Юрій Анатолійович	головний спеціаліст відділу ЖКГ, благоустрою, охорони навколишнього середовища та інфраструктури селищної ради
8.	Євченко Олександр Пилипович	директор КП «Благоустрій Сосниця»
9.	Сорока Олександр Анатолійович	директор КП «Сосницьке КЖУ»
10.	Чернуха Ігор Олексійович	начальник відділу комунальної власності та земельних відносин селищної ради
11.	Саприкіна Лілія Василівна	депутат Сосницької селищної ради
12.	Смаглюк Ніна Анатоліївна	депутат Сосницької селищної ради
13.	Чепіга Олександр Анатолійович	керуючий справами Сосницької районної ради
14.	Кошова Наталія Миколаївна	вчитель Сосницької гімназії ім. О.П.Довженка
15.	Коропець Андрій Олександрович	приватний підприємець смт Сосниця
16.	Супрун Віталій Володимирович	завідувач Сосницького краєзнавчого музею ім. Ю.С.Виноградського, голова Сосницької молодіжної ради Сосницької селищної ради
17.	Труба Володимир Михайлович	в.о. старости сіл Пекарів, Кнути, Костирів, Синютин

№	ПІБ учасника робочої групи	Посада
18.	Макаренко Олександра Петрівна	в.о. старости сіл Матвіївка, Полісся
19.	Дяченко Василь Іванович	в.о. старости села Волинка
20.	Чепурний Денис Миколайович	в.о. старости сіл Загребелля, Гапішківка, Масалаївка
21.	Васюк Наталія Дмитрівна	в.о. старости села Киріївка
22.	Вакалов Сергій Миколайович	громадський активіст

Склад робочої групи з розробки Стратегії Сосницької ОТГ було затверджено розпорядженням селищного голови від 10 серпня 2018 р. № 66а «Про створення робочої групи з розроблення Концепції стратегії розвитку Сосницької територіальної громади Сосницького району Чернігівської області на 2019-2025 рр. на принципах залучення громадськості».

Крім того, до роботи зі Стратегією залучалися представники зацікавлених сторін, а саме:

№	ПІБ представника	Посада
1.	Кальченко Ірина Михайлівна	Начальник фінансового відділу селищної ради
2.	Кузьменко Наталія Анатоліївна	Начальник загального відділу селищної ради
3.	Кликова Людмила Миколаївна	Ландшафний дизайнер, громадський активіст
4.	Попченко Максим Олександрович	Заступник начальника відділу з питань призначення, перерахунку та виплати пенсій Управління пенсійного фонду в Сосницькому районі
5.	Ліскович Віктор Іванович	завідувач сектора платежів до пенсійної системи та контрольно-перевірочної роботи Управління пенсійного фонду в Сосницькому районі
6.	Чепурна Тамара Володимирівна	директор Сосницької гімназії ім. О.П.Довженка (опорний заклад)
7.	Помаз Юрій Валерійович	діловод відділу освіти, культури, молоді та спорту Сосницької селищної ради
8.	Двойнос Олександр Вікторович	приватний підприємець

II. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

1. Соціально-економічний аналіз – основні висновки

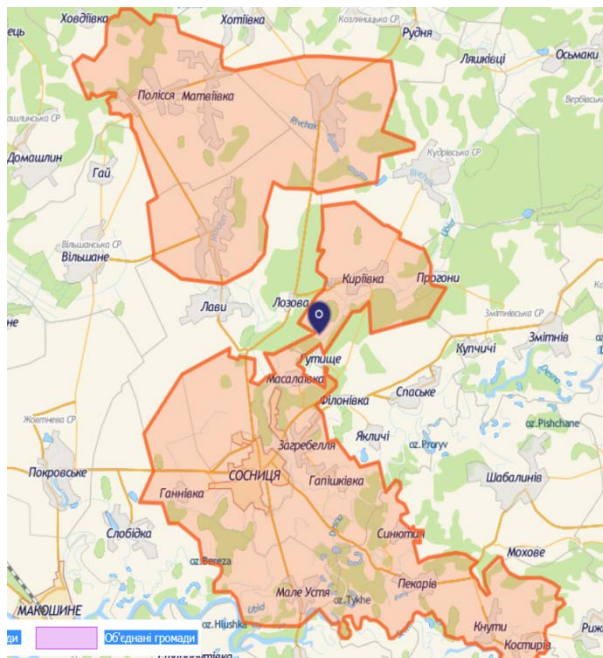
Коротка характеристика громади

Сосницька громада – батьківщина Олександра Довженка. Розташована вона на північному сході Чернігівської області. Територією проходить автодорога регіонального значення Р12, що веде до кордону з Росією: Чернігів – Мена – Сосниця – Н.-Сіверський – КПП Грем'яч.Залізниця відсутня.

Громада була створена в 2017 р. – перші вибори відбулися 29 жовтня того ж року. 1 січня наступного року Сосницька ОТГ перейшла на прямі міжбюджетні відносини. До складу Сосницької селищної ради увійшло сім рад (одна селищна та шість сільських), а саме: Сосницька, Волинківська, Загребельська, Киріївська, Матвіївська, Пекарівська, Чорнотицька. Всього – 15 населених пунктів.

Сосниця – центр однойменного району. Відстань до Чернігова – 89 км, доНовгород-Сіверського – 88 км, до Києва – 230 км. Найближче місто – Мена (22 км).

Площа громади – 300,41 кв. км., населення – 10644 чоловік (станом на 01.01.2017), в тому числі адміністративного центру – 7258 осіб. Щільність – на третину більше, ніж у середньому по Чернігівській області. Відповідно до рішення Чернігівської обласної ради (20-та сесія 7-го скликання) від 28 березня 2018 р. № 10-12/VII «Про внесення змін до рішення обласної ради від 19 червня 2015 року «Про схвалення проекту перспективного плану формування територій громад Чернігівської області», в майбутньому, крім вищезазначених, доСосницької ОТГ увійдуть такі сільські ради: Бутівська, Великоустівська, Змітнівська, Лавська, Конятинська, Кудрівська, Спаська, Авдіївська, Шаболтасівська, Хлоп`яницька, Козляницька. Таким чином загальна площа складатиме: 916, км² з населенням понад 18300 осіб.

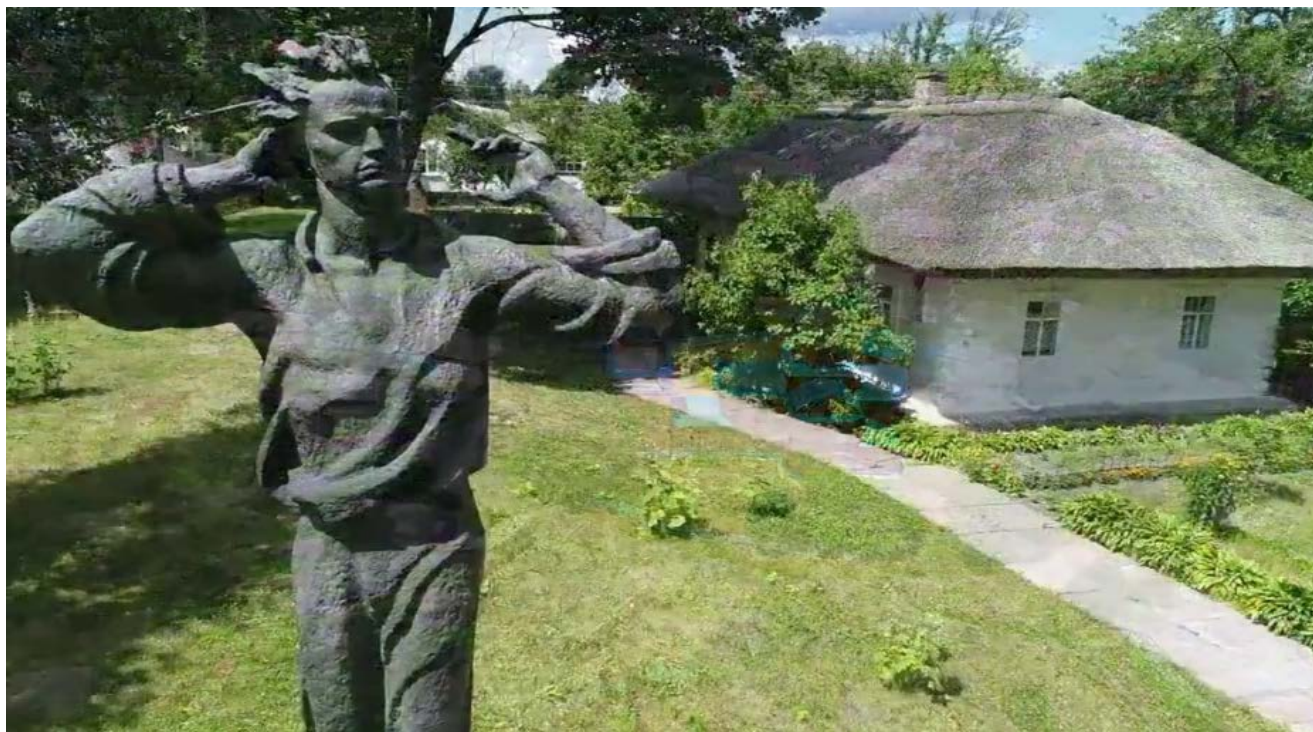
Порівняння громади, району, області (2018 р.)

Адміністративна одиниця	Площа, км ²	Площа громади як % площі району, %	Кількість населення, осіб	Кількість населення громади як % кількості населення району, %	Густота населення, ос./км ²
Сосницька ОТГ	300,41	100%	10644	100%	35
Сосницький район	916	32,8%	18259	58,3%	20
Чернігівська область	31 865	0,9%	1011536	1%	32

Історична довідка

Перша згадка про Сосницю – в Іпатіївському літописі. 1234 р. Данило Галицький заволодів на Чернігівщині кількома містами, в тому числі – Сосницею. Назва селища, на думку науковців, походить від соснового лісу, що оточував місцевість. Інша версія – від «дерева з бортю», тобто – від давнього вулика.

Ймовірно, що Сосниця виникла на початку XII ст. як фортеця, що контролювала переправу через річку Убідь на Чернігівському шляху. Вважається, що ця територія належала до Сновської тисячі. 1239 р. місто зруйнували монголо-

татари. Близько 1356 р. Сосниця перейшла під владу Великого князівства Литовського (власність князя Глинського). Після війни між Великим князівством Литовським та Московським князівством 1500–1503 рр. перейшло під владу останнього. Де перебувало до 1618 р. Відтоді й до повстання Української козацької держави – під владою Корони Польської. Весь цей час перебуваючи у складі різних держав. Сосниця залишалася центром волості. У 1634 р. збудовано замок, що дозволило поселення віднести до категорії міст. Належало магнату Олександру Пісочинському. Помітна постать цього періоду – запорізький полковник нерестрових козаків та мешканець Сосниці Карп Павлович Скидан, один із провідників повстань 1637 та 1638 рр.

З 1649 р. Сосниця – сотенний центр Чернігівського полку, в 1654 р. – Ніжинського, а в 1663 р. – знову Чернігівського полку. Деякий час існував Сосницький полк під командуванням полковника Якова Карпович Скидана. Він загинув у боротьбі з військом Яна Казіміра, водночас сама Сосниця добровільно вікрила ворота польському війську. Інший відомий козацький лідер – гетьман Правобережної України Петро Дорошенко перебував у Сосниці на засланні (1676–1677 рр.). 1668 р. населення Сосниччини взяло активну участь у повстанні проти влади Московської держави, що було придушене. Весь період Гетьманщини в

Сосниці та окрузі одночасно існувало козацьке самоврядування та міське – ратушне (спрощений варіант магдебурзького права).

Після ліквідації української козацької державності російською імператрицею Катериною II з 1782 по 1796 рр. перебувало у складі Новгород-Сіверського намісництва, з 1797 р. – повітове місто Малоросійської, а згодом – Чернігівської губернії. Одночасно російська влада скасувала в Сосниці місцеве самоврядування (відновлене лише в період великих реформ).

З 1865 року почали функціонувати повітові земські збори та управа, у 1872 р. була обрана міська дума. Були земська повітова лікарня, жіноче земське однокласне училище та гімназія, вище початкове училище, чоловіча гімназія та два однокласних училища для хлопчиків. У 1912 р. була відкрита реміснича школа. У 1910 р. було організовано Сосницький народний театр, в драматичному гуртку якого брав участь Олександр Довженко. В 1915 р. утворився Сосницький кобзарський цех.

1917 р. відбулися перші демократичні вибори до міської думи та до волосних земств. Нова Сосницька міська дума була однією з небагатьох в Україні, що на початку вересня зазначеного року підтримала Українську Центральну Раду та її Генеральний Секретаріат. Наступні роки на Сосниччині діяли партизанські селянські загони. Причому як радянські, так і антирадянські – в залежності від ситуації.

У 1923 р. Сосницю переведено до розряду селищ міського типу. Стала райцентром у складі Сновського округу, з 1925 р. – Конотопського, з 1932 р. – у складі Менського району, з 1935 р. – самостійний райцентр. Під час II світової війни – один із осередків партизанського руху.

Протягом 1954–1958 років розпочали роботу промкомбінат, «Міжколгоспбуд», хлібопекарня, шляхово-експлуатаційна дільниця. На базі артілі «Швейпром» у 1963 році створено швейну фабрику. Нині – це підприємство ПрАТ «Еліта». У 1968 році розширено маслозавод і на його базі створено сирзавод. Важливе місце в економіці району посідала гідролісомеліоративна станція, яка почала працювати у 1963 році. У 1960 році відкрився Сосницький літературно-меморіальний музей кіномитця із світовим ім'ям О. П. Довженка.

Визначні особистості – Марко Федорович Полторацький, Опанас Филімонович Шафонський, Віра Євстахіївна Богданівська, Костянтин Арсенович Корнєв, Юрій Степанович Виноградський, Олександр Петрович Довженко, Микола Петрович Адаменко. В Сосниці жила Анна Петрівна Керн.

Населення громади

Під час створення ОТГ не вдалося вийти на показники, що зазначалися у перспективному плані. В результаті її населення виявилось менше прогнозованого. В 2017 р. в складі нової громади об'єдналися:

№	Назва населеного пункту	Назва ради, якій підпорядковувався населений пункт до об'єднання	Кількість населення, осіб	Відстань до адмін. центру громади, км
1	селище Сосниця	Сосницька селищна рада	7258	0
2	с. Мале Устя	Сосницька селищна рада	188	8

3	с.Ганнівка	Сосницька селищна рада	40	3
4	с. Загребелля	Загребельська сільська рада	718	5
5	с. Масалаївка	Загребельська сільська рада	81	7
6	с. Гапішківка	Загребельська сільська рада	3	8
7	с. Пекарів	Пекарівська сільська рада	203	14
8	с.Синютин	Пекарівська сільська рада	144	10
9	с. Кнути	Пекарівська сільська рада	179	16
10	с.Костирів	Пекарівська сільська рада	9	17
11	с.Волинка	Волинківська сільська рада	552	15
12	с.Чорнотичі	Чорнотицька сільська рада	723	17
13	с.Кириївка	Кириївська сільська рада	399	14
14	с. Матвіївка	Матвіївська сільська рада	159	25
15	с. Полісся	Матвіївська сільська рада	247	20

Отже, на території громади є лише один значний населений пункт – селище Сосниця, мешканці якого домінують у складі громади (68%). Села Чорнотичі та Загребелля, що посідають друге та третє місця за чисельністю населення, менше від адміністративного центру в десять разів. Відносно значним є також село Волинка. Всього понад сто мешканців нараховується у десяти селах робить можливим їх існування в межах дії стратегії.

Існує загроза до зникнення таких сіл як Костирів та Гапішківка, де проживає 9 та 3 мешканців відповідно, а також Ганнівка та Масалаївка. Природний приріст населення на теренах Сосницької громади є негативним понад 20 років. Даних за громаду немає, але 2006–2012 рр. в межах району кожного року природне зменшення населення коливалося від 13,6% до 18,5%. За умови утримання такої тенденції вже за 10 років найменші села громади припинять своє існування, що має бути враховано під час здійснення інфраструктурних проєктів.

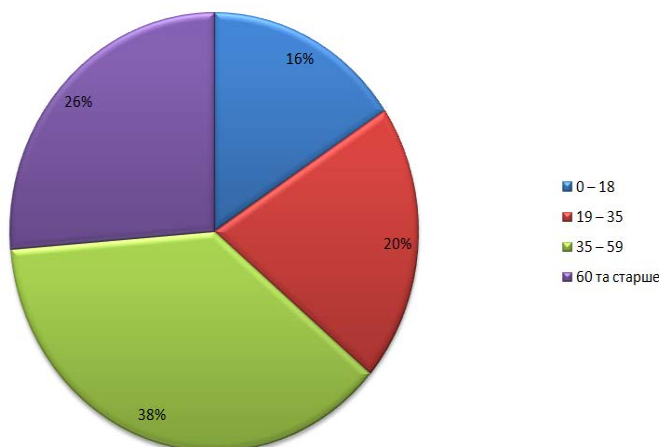
В цілому соціально-вікові дані в Сосницькій громаді виглядають так:

			РАЗОМ по всій ОТГ	Адміністративний центр ОТГ
Гендерна структура населення	1	Разом	10913	7258
	2	Чоловіків	4966	3315
	3	Жінок	5947	3943
Віковий розподіл	4	0 – 18, в т.ч.:	1792	1197
		<i>Діти дошкільного віку</i>	630	440
		<i>Діти шкільного віку</i>	1162	757
	5	19 – 35	2331	1611
	6	35 – 59	4276	2665
	7	60 та старше	2998	1785
Економічні фактори	8	Кількість безробітних (офіційно зареєстровані)	310	202
Уразливі групи	9	ВПО/Біженці	104	38
		Інваліди	472	358
		Пенсіонери	3566	2228
		Ветерани (в т.ч. АТО)	542	323

Тобто, жінок більше (54%), ніж чоловіків (46%), що відображає деструктивні процеси в демографії. Розрив доволі загрозливий та становить 8%. Так само тривожним є показник чисельності дітей – 16% від населення громади. Це означає, що чисельність її населення в осяжний період скорочуватиметься й надалі.

Крім того, вже тепер чисельність працездатного населення дещо менша, ніж непрацездатного. Діти та пенсіонери разом становлять 50,3% населення громади. Щоправда, частина пенсіонерів – не за віком, а іншими критеріями -

Віковий розподіл

продовжує працювати. Але, в цілому, найближчим часом тенденція кращою не стане, соціальне навантаження лише зростатиме й потребуватиме чим далі більшої уваги.

Молоді до 35 р. в структурі населення лише 20%. Поки що переважає середній вік – 38%, але його відсоток поступово зменшуватиметься на користь старшого (за 59 р.). Щоправда, нинішня ситуація все ж таки засвідчує наявність значного трудового ресурсу, який може бути задіяний для

розвитку громади та збільшення надходжень до її бюджету.

Особливість громади – високий відсоток неповносправних людей, біля 4,5%, що посилює необхідність задоволення їхніх інтересів.

В громаді мононаціональний склад населення. Українці становлять понад 99% мешканців. За віросповіданням – православні, переважна більшість походів належить УПЦ, що є частиною РПЦ. Заснування ПЦУ вимагатиме від місцевої влади рішень. Які забезпечать релігійний мир. Свободу віросповідання та безпек водночас.

Інформація про громади-сусіди

Основні громади-сусіди (конкуренти) Сосницької ОТГ станом на час розробки Стратегії є:

Показники	Рік, за який є дані			
	Громада Сосницька ОТГ	Громада - конкурент Менська ОТГ	Громада - конкурент Коропська ОТГ	Громада - конкурент Корюківська ОТГ
Територія, км ²	300,41	836,44	835	606,952
Населення	10644	26239	16236	17626
Зайняте населення	2337	6259	8929	55,6% /9817
Зареєстровані безробітні	322	1212	135	467

Середня заробітна плата	4507	5038	4818	4900
Якась одна сильна сторона, що надає перевагу у розвитку(наприклад – працююче підприємство, природні ресурси, об'єкт для туризму)	Літературно-меморіальний музей О.П.Довженка, ПрАТ «Еліта» - виробник жіночої спідньої білизни з 1926 року, унікальні природні рекреації	Розвинений туризм: санаторій «Остреч», зоопарк, підприємства «Нептун», «Менський сир», виробництво чіпсів	Мезинський національний парк, торф, крейда, пісок, органічне землеробство (Ф/Г «Тарасівка», «Золотий пармен», ДП «Коропський сирзавод», РАйагролісгосп	Адміністративна сфера, ПрАТ «Слов'янські шпалери - КФТП», лісові ресурси

Всі зазначені ОТГ вже створені. Сосницька серед них – найменша за територією та чисельністю населення. Завершення формування території громади (відповідно до Перспективного плану) дозволить, в принципі, зрівнятися щодо параметрів території та населення з Коропською та Корюківською, але не Менською громадою (за населенням). Остання залишатиметься потужнішою. До того, ж Сосниця перебуватиме під її безпосереднім впливом. Крім того, в Сосницькій ОТГ – найменша серед трьох громад-конкурентів середня зарплата. Приєднання сільських громад її явно не збільшить, отже Сосницька громада залишатиметься найуразливішою щодо відтоку робочої сили навіть до громад-сусідів. До того ж на тепер вона відрізняється найменшим відсотком рівня зайнятості, відповідно найбільшим - щодо прихованого безробіття та розвитку заробітчанства за межами громади.

Щодо промислового розвитку, то Сосницька громада нині випереджає хіба що Коропську за рахунок, насамперед, наявності ПрАТ «Еліта». Однак явно відстає від різноманіття підприємств Мени та потужностей ПрАТ «Слов'янські шпалери» в Корюківці. Втім «Еліта» – явище унікальне, що може розширити обсяги виробництва, чому може сприяти й місцева влада.

Всі громади-конкуренти мають схожі природні ресурси – річки та ліси українського Полісся. А з Меною та Коропом Сосницю поєднує ще й Десна. Корюківка теж належить до її басейну. Це хороша основа для розвитку їхнього міжмуніципального співробітництва, адже більшість проблем та умов їх розв'язання – спільні, зокрема, у сфері розвитку туризму та рекреації.

Інша спільна проблема – близькість до кордонів із Росією, що відлякує потенційних інвесторів, й вимагає додаткових (краще – спільних) зусиль для їх залучення.

Просторове планування

Нові схеми планування територій на місцевому рівні в Сосницькій громаді фактично відсутні. Сільські населені пункти громади мають генеральні плани 60-

тих років минулого століття, які безнадійно застарілі. А це в свою чергу майже унеможливило нове будівництво на їх теренах та вимагає розробки нових генеральних планів, насамперед, для найбільших населених пунктів громади.

Щодо останнього, то розробка генерального плану Сосниці із зонінгом завершується (розробник – ДП «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя» (м. Київ). Станом на час розробки стратегії було завершено його громадське обговорення, ухвалення документу очікується в 2019 р. Це дасть можливість визначити функціональне призначення території та формування системи громадського обслуговування населення, організації вулично-дорожньої і транспортної мережі, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища селища.

Просторове планування в Сосницькій громаді нині здійснювати недоцільно, адже формування території не завершено. Очікується, що це питання постане на порядок денний після 2020 р.

Кліматичні умови та рельєф

Сосницька громада розташована в зоні помірно-континентального клімату з достатньою зволоженістю. Це західна частини Східно-Європейської території, природно-географічного краю Полісся. Переважають західні і північно-західні вітри з Атлантики. Найбільше опадів буває в червні – липні. Середньорічна кількість опадів – 614 мм на рік, у тому числі в теплий період — 439 мм. Відносна вологість повітря буває максимальною взимку й восени і складає 84 – 89%.

Середньорічна температура повітря +6,1°C. Середня температура повітря липня становить +19,2 °C, січня – 6,9°C. Зими – доволі довгі, але м'які, з відлигами. Висота снігового покриву – 23 – 25 см. Максимальна температура влітку досягає +37 °C, мінімальна взимку – 35°C. Період із температурою понад +10°C становить 155 днів. Водночас на рік припадає приблизно 128 днів, коли температура опускається нижче 0°C.

Спостерігається тенденція до збільшення кількості опадів протягом року та підвищення температури. Це дозволяє розширити перелік сільськогосподарських культур, що вирощуються за рахунок притаманних більш південним регіонам України.

За характером рельєфу територія різноманітна. Це район річкових заплав, терас Десни і Сейму, Убеді. На півночі – рівнинна поверхня, порізана ярами і балками, що надає рельєфу хвилястого характеру.

Структура земель громади

Земля – основний засіб виробництва на теренах Сосницької громади. Інформація з її використання за старостинськими округами виглядає так:

Назва суб'єкта господарювання	Категорія земель	Обсяг, га
<i><u>Загребельський старостинський округ</u></i>		
Ф/г «Хутірське»	рілля	563
ПрАТ «Сосницький райагрохім»	рілля	449
ТОВ «Агрікор-Холдинг»	кормові угіддя	233
Ф/г «Аракс-Плюс»	рілля	43
ПП Кузьменко Г.В.	рілля	82
ПП Чумаченко М.В.	рілля	11,4
ПП Яланжи П.К.	рілля	18
ПП Єфіменко В.М.	рілля	7,3
ПП Омеляненко І.М.	рілля	26
ПП Ватоліна М.М.	рілля	28
Паї в приватн.власності, з якими нема договорів і не використовуються	кормові угіддя	812
<i><u>Київський старостинський округ</u></i>		
ПП»Сосницькі аграрні інвестиції»	- Рілля(оренда паїв під 10%) - невитребувані паї(3%)	- 382,52 - 111,19
ТОВ «Агрікор-Холдинг»	- рілля (7 %) - невитр.паї(3%)	- 342,478 - 146,512
<i><u>Матвіївський старостинський округ</u></i>		
СТОВ ім. Панченка	- рілля - кормові угіддя	- 979 - 429
ПГ «Бреч»	рілля	271,2
ДП «Зернятко»	рілля	161
ПСП «Червоний маяк»	рілля	97
По паям, по яким не закл.договори	кормові угіддя	450
<i><u>Чорнотицький старостинський округ</u></i>		
ПП «Сосницькі аграрні інвестиції»	рілля	856
Ф/г "ІНТЕР-АГРО-БАЗА"	рілля	150
ТОВ «ІСТ Агро»	рілля	90
<i><u>Пекарівський старостинський округ</u></i>		
Ф/г Швед М.Д.	- рілля - сіножані - незатребувані	- 932,3 - 250,3 - 328,4
СТОВ ім. Панченка	- рілля - сіножані	- 5,56 - 6,39
Ф/г «АГРО-ПРОГРЕС КАДД»	- рілля	- 79,8
Приватні особи, в який пай виділено в натурі, загалом	- рілля - сінокоси	- 14,1 - 14,05

На території Сосницької громади немає сільгосппідприємства, яке б можна було віднести до агрхолдингів. Жодне підприємство не є домінуючим, що створює хороші передумови для розвитку між ними конкуренції та балансує суспільні впливи. Тим не менше три найбільші сільгосппідприємства є визначальними для розвитку її аграрної сфери громади, а саме: фермерське господарство «Швед М.Д.», СТОВ ім.Панченка та ПП «Сосницькі аграрні інвестиції».

Особливість Сосницької громади – значні площі кормових угідь, що значною мірою пов'язано із заплавою Десни. В Загребельському старостинському окрузі вони складають біля 60% від сільгоспземель. Подібно в Матвіївському старостинському окрузі – 43%, в Пекарівському – біля третини. Щоправда, значна їх частина – не витребувані паї. Виключення становить Чорнотицький старостинський округ, де домінує рілля. Тобто, в цілому на теренах громади дуже сприятлива ситуація для розвитку тваринництва, що вимагає наявності місць для випасу худоби. Крім традиційних корів та кіз це також вівчарство.

Інша особливість – унікальне поєднання кількох типів ґрунтів. Ґрунтоутворюючими породами є: ліс, лісовидні суглинки, воднольодовикові відклади глинистих пісків і супісків. Типи ґрунтів: дерново-середньо-підзолистий ґрунт, дерново-підзолистий, світло-сірий опідзолений, темно-сірий опідзолений, чорнозем (втім, його бальність поступається південним) опідзолений, чорнозем глибокий, вилугований, лучні та лучно-болотні ґрунти. Тобто, крім зернових культур, на теренах громади сприятливі умови для вирощування городини, технічних культур, також садів, кустарників. Природні умови дозволяють вирощувати городину або без поливу, або з дуже поміркованим його застосуванням, що здешевлює відповідну продукцію. Потенційно на теренах громади може розвинутися диверсифіковане, стійке до примх погоди сільське господарство.

Лісові, водні ресурси та природні копалини

Значні площі займають ліси – 27 %. Переважно – мішані, субори. Є бори, світло-хвойні ліси, сугрудки, листяні ліси. Переважають гінкі кучеряві сосни, але поширені також берези, осики, клени, вільхи, тополі, дуб, акація, верба. Ведуть лісове господарство та надають пов'язані з ним послуги Сосницьке лісництво ДП «Холминський лісгосп» та Сосницьке районне агролісгосподарське спеціалізоване дочірнє підприємство «Сосницярайагролісгосп». На час розробки Стратегії громада фактично не має важелів впливу на використання цього ресурсу та контроль над ним. Однак очікувані зміни в Лісовому кодексі України можуть призвести до появи комунальних лісів та передачі їх частини до власності територіальних громад, що вимагатиме створення органу для управління ними.

Головна річка Сосницької громади – Десна, що пронизує її наскрізь. До початку 90-х рр. XX ст. ділянка її русла біля Сосниці була судохідною. Однак припинення систематичної очистки фарватеру привело до його обміління та захаращення русла деревами, що впали. Нині, крім невеликих катерів, здійснювати

навігацію неможливо. Це загальна проблема громад, розташованих у басейні русла річки Десна, що потребує об'єднання їх зусиль.

Також теренами громади протікає найбільша лівобережна притока Десни – Сейм.

Окрасою громади є невелика річка Убідь – правобережна притока Десни. Вона бере початок в Новгород-Сіверському районі, протікає теренами Корюківської та Менської громад. На її берегах в сосновому лісі розташований об'єкт, що може суттєво вплинути на розвиток громади – колишній державний санаторій ім. М.Щорса.

Разом із Десною та її притоками нараховується до двадцяти її рукавів, проток, озер і стариць. Крім річок, озер в районі є болота, які по своєму місцезнаходженню і живленню діляться на верхові, низинні і перехідні.

Велика кількість лісів, відносно чисте довкілля створюють сприятливі умови для розвитку рекреації, що посилюються наявністю значних, комфортних та доволі безпечних для людини водних ресурсів.

Природних копалин загальнонаціонального значення на теренах громади немає. Однак є місцеві – залягають нерудні корисні копалини. За своїм походженням вони поділяються на уламкові нецементовані (пісок), уламкові землістої будови (глини, суглинки, леси), органогенні (вапняки, торф). Потенційно вони можуть становити інтерес для промислової розробки.

Стан природного середовища

На території громади немає великих забруднювачів довкілля. Відповідно не зафіксовано небезпечних відходів I – III класів. Обсяг викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря виглядає так:

Регіони	2016	2017	2018
Стаціонарні джерела			
Громада	0,160	0,175	0,197
Район	0,160	0,175	0,197
Пересувні джерела			
Громада (якщо є дані)	-	-	-
Район	-	-	-

Стаціонарні – тобто працюючі підприємства. Їх небагато, тож вплив спостерігається відносно незначний. За 2017 р. одне підприємство в середньому викинуло в атмосферне повітря 16,4 тон забруднюючих речовин. Водночас пожевогасіння виробництва призводить до його збільшення.

Крім того, на території громади відбувається традиційне для України весняне та осіннє спалювання листя, трави, соломи та інших органічних решток. Це не тільки значно забруднює повітря, а також знищує важливе різноманіття комах у верхніх шарах ґрунту, та унеможлиблює використання органіки для підвищення родючості землі.

Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, які визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі селища Сосниця Сосницького району Чернігівської області

Найменування характеристики	Величина
Коефіцієнт, який залежить від стратифікації атмосфери, А	180
Коефіцієнт рельєфу місцевості	1
Середня максимальна температура повітря найтеплішого місяця року, °С	26,2
Середня мінімальна температура повітря найхолоднішого місяця року, °С	-9,0
Середня за рік повторюваність напрямків вітру, %	
Північ	9
Північний схід	13
Схід	9
Південний схід	13
Південь	13
Південний захід	19
Захід	12
Північний захід	12
Швидкість вітру, повторюваністю 5 % і більше, м/с	4-5

В навколишніх лісах такі головні проблеми: короїд, що знищує дерева, одинична та організована незаконна вирубка та браконьєри, що вбивають тварин в обхід будь-яких правил.

Традиційна для української сільської місцевості проблема поводження з твердими побутовими відходами в Сосницькій громаді розв'язується. Згідно «Реєстру місць видалення відходів Чернігівської області» на її теренах діє сім паспортизованих звалищ ТВП, ще два (врайоні с. Пекарів) – в процесі паспортизації (0,7 та 0,4 га). Загальна площа полігонів становитиме 6,1 га, з них в тому числі:

- 0,5 км на південь від с. Чорнотичі площею 1 га;
- 0,5 км на схід від с. Киріївка площею 1 га;
- 0,8 км на північ від с. Полісся площею 1 га;
- 0,5 км на схід від с. Волинка площею 1 га;
- зліва в 50 метрах на 92 кілометрі автошляху Чернігів-Н.Сіверський – полігон Сосниця площею 1 га.

У громаді запроваджується роздільний збір відходів (Сосниця), збиранням і транспортуванням ТПВ займаються КП «Сосницьке КЖУ» та КП «Благоустрій-Сосниця». Втім, утилізації та переробки немає, лише розміщення на полігонах. Потенційну небезпеку також становить відсутність пункту з прийому небезпечних побутових відходів. Налагодження утилізації та переробки можливе в разі реалізації відповідного проекту міжмуніципального співробітництва – разом із громадами-сусідами.

Економіка

Основа економіки громади – сільське господарство. Переважає рослинництво – вирощуються зернові, соняшник, кукурудза. Це сфера діяльності середніх сільгосппідприємств. Серед них найбільший внесок у наповнення бюджету громади роблять фермерські господарства: «Швед Микола Дмитрович», «АГРО-ПРОГРЕС КАДД», «Хутірське», «Інтер-агро-база», приватне підприємство «Сосницькі аграрні інвестиції», дочірнє підприємство «Зернятко». Водночас ці надходження – орендна плата з юридичних осіб за землю, а не ПДФО. Сільгосппідприємства фактично відсутні в переліку найбільших працедавців на теренах громади, що свідчить про те, що потенціал цієї галузі у створенні робочих місць, а відтак і внесок до соціально-економічного розвитку громади використовуються не повною мірою. Так само немає в ньому ТОВ «КАПЕЛЮ» (виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування), що сплачує значні кошти за оренду землі.

Серед підприємств найбільший обсяг ПДФО надходить від приватного акціонерного товариства «Еліта», ДП «Холминське лісове господарство» та Сосницького районного дочірнього агролісогосподарського спеціалізованого підприємства «Сосницярайагролісгосп». Отже, фактично, підприємства легкої промисловості та лісової галузі, а не сільського господарства – найбільші легальні працедавці на теренах громади у виробничій сфері.

ПАТ «Еліта» – єдине підприємство, що за офіційними даними здійснювало експортно-імпорتنі операції (постачало тканину та фурнітуру до Латвії). Водночас дані про прямі іноземні інвестиції на теренах громади відсутні.

Серед інших підприємств на ринку помітні Сосницький хлібокомбінат райспоживспілки, ЗАТ «Сосницький сирзавод». Вони використовують традиційні технології, чим можуть бути цікавими на ринках сучасному споживачеві. Отже, фактично йдеться про органічне виробництво без застосування сучасних харчових добавок та зі збереженням традиційного смаку.

На теренах Сосницької громади працює 2 бензозаправки, 2 газозаправки (та ще 1 бензозаправка в с.Авдіївка Сосницького району), діє кілька загальноукраїнських та обласних підприємств, що частково сплачують податки до її бюджету, а саме: ПАТ «Облтеплокоменерго», філія «Управління магістральних газопроводів «Київтрансгаз» акціонерного товариства «Укртрансгаз», дочірнє підприємство «Укрсівербуд» ЗАТ «ДСК», філія «Сосницька дорожньо-експлуатаційна діляниця дочірнього підприємства «Чернігівський облавтодор», ПАТ «Укртелеком», ДП «Укрпошта». Втім податкові надходження від двох останніх до бюджету громади мізерні. Так само, крім «Укрсівербуду», непомітні надходження від будівельної сфери – попри незначні її обсяги це суперечить факту наявних робітщо здійснюються.

В цілому найбільшими платниками податків (різних видів) на теренах громади є:

Підприємство / організація / суб'єкт діяльності		Кількість працівників	Сплачено ПДФО
Сплачено ПДФО			
41822072	ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ СОСНИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ	369	2899,1
00310120	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕЛІТА"	273	1985,3
02006515	КЛПЗ "СОСНИЦЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОННА ЛІКАРНЯ" СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ	206	1026,9
00993484 ¹	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХОЛМИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО" (ХОЛМИНСЬКИЙ ДЕРЖЛІСГОСП)		781,2
05435398	СОСНИЦЬКЕ РАЙОННЕ ДОЧІРНЄ АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СОСНИЦЯРАЙАГРОЛІСГОСП"	82	693,1
02548854	СОСНИЦЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ АГРАРНИЙ ЛІЩЕЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	91	683,9
05266524	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "СОСНИЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР" ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	78	556,8
04061837	СОСНИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ	32	545,4
04412656	СОСНИЦЬКА СЕЛИЩНА РАДА	35	495
Акциз			
01735264	СОСНИЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ РАЙСПОЖИВСПІЛКИ	6	29,3
2378410511	КАЗАНЦЕВ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ	2	28,6
2397407683	ВОВК НІНА МИКОЛАЇВНА	4	22,6
Плата за землю			
Земельний податок з юридичних осіб			
033576711	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБЛТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО"		130,4
05435398	СОСНИЦЬКЕ РАЙОННЕ ДОЧІРНЄ АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СОСНИЦЯРАЙАГРОЛІСГОСП"	82	59,9
00993484 ¹	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХОЛМИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО" (ХОЛМИНСЬКИЙ ДЕРЖЛІСГОСП)		43,8
01735264	СОСНИЦЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ РАЙСПОЖИВСПІЛКИ	6	30,0
34837415 ¹	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ФОРТ СТД"		23,9
Орендна плата з юридичних осіб			

¹зареєстровано поза межами Сосницької ОТГ

40631957	ФГ "АГРО-ПРОГРЕС КАДД"		315,8
32584391	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ХУТІРСЬКЕ"	22	203,6
33322351	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ІНТЕР- АГРО-БАЗА"	24	221,7
34817226	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СОСНИЦЬКІ АГРАРНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	25	210,6
32550727 ¹	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ЗЕРНЯТКО"		232
34817252	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ШВЕД МИКОЛА ДМИТРОВИЧ"	28	240,7
38792394 ¹	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КАПЕЛОУ"		107,4
Податок на нерухомість			
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів <u>житлової нерухомості</u>			
00993484 ¹	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХОЛМИНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО" (ХОЛМИНСЬКИЙ ДЕРЖЛІСГОСП)		5,9
23517243 ¹	ФІЛІЯ "УПРАВЛІННЯ МАГІСТРАЛЬНИХ ГАЗОПРОВІДІВ "КИЇВТРАНСГАЗ" АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "УКРТРАНСГАЗ"		5,6
30042170 ¹	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "УКРСІВЕРБУД" ЗАКРИТОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "ДСК"		4,5
02651664	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ДИТЯЧИЙ САНАТОРІЙ ІМЕНІ ЩОРСА" ЗАКРИТОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАКЛАДІВ ПРОФСПЛОК УКРАЇНИ "УКРПРОФОЗДОРОВНИЦЯ"		1,1
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів <u>нежитлової нерухомості</u>			
38792394 ¹	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "КАПЕЛОУ"		55,1
01775105	СОСНИЦЬКА РАЙОННА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ	7	37,3
03353466	СОСНИЦЬКЕ СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО	2	33,3
21560766 ¹	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРТЕЛЕКОМ"		28,5
01775074	ВОЛИНКІВСЬКЕ СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО	2	14,7

Найбільші офіційні працедавці:

Підприємство / організація / суб'єкт діяльності	Основна галузь діяльності	Кількість працівників
ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ СОСНИЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ	84.11 Державне управління загального характеру	369

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕЛІТА"	14.14 Виробництво спіднього одягу	273
ВІДДІЛ ОСВІТИ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	84.11 Державне управління загального характеру	225
КЛПЗ "СОСНИЦЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОННА ЛІКАРНЯ" СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ	86.10 Діяльність лікарняних закладів	206
КЗОЗ "СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ІМ.Б.Л.СМИРНОВА" СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ	86.10 Діяльність лікарняних закладів	113
СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ (НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ)	88.10 Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів	105
СОСНИЦЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ АГРАРНИЙ ЛІЦЕЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	85.32 Професійно-технічна освіта	91
СОСНИЦЬКЕ РАЙОННЕ ДОЧІРНЕ АГРОЛІСОГОСПОДАРСЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СОСНИЦЯРАЙАГРОЛІСГОСП"	02.20 Лісозаготівлі	82
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "СОСНИЦЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР" ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	85.31 Загальна середня освіта	78
ФІЛІЯ "СОСНИЦЬКА ДОРОЖНЬО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНА ДІЛЬНИЦЯ "ДОЧІРНЬОГО ПІДПРИЄМСТВА "ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ОБЛАВТОДОР" ВАТ "ДЕРЖАВНА АК "АВТОМОБІЛЬНІ ДОРОГИ УКРАЇНИ"	Будівництво та обслуговування доріг	76

Крім того, в громаді зареєстровано та діє біля 300 фізичних осіб-підприємців у різних сферах економіки, але переважно це - діяльність сфери послуг. Поза тенденцією до деякого зменшення їхньої чисельності (наймовірніше, через зміни до українського законодавства, що вимагає обов'язково сплачувати єдиний соціальний внесок) обсяги надходжень від них помітно зростають – за два роки майже вдвічі:

	2016	2017	2018
Кількість	330	300	295
В т.ч. сплачених податків у власних надходженнях бюджету громади, тис. грн.	865,12	1462,6	1717,89
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	136,8	416,97	524,35
Єдиний податок з фізичних осіб	728,32	1045,63	1193,54

Більшість мешканців громади, фактично здійснюючи економічну діяльність без реєстрації юридичної особи. Ймовірно, вони потребують допомоги та сприяння

в цьому зі сторони місцевої влади у вигляді консультативно-дорадчого супроводу, створення центру розвитку громади, комфортних умов індивідуальним підприємцям-початківцям, популяризації соціальної значимості їхньої діяльності. Можливостей нинішньої інфраструктури підтримки малого бізнесу (ГО «Агенція сталого розвитку Сосниччини») недостатньо. ГО «Агенція сталого розвитку Сосниччини» існує формально, але фактичної діяльності не здійснює. ЦНАП Сосницької селищної ради фактично розпочав діяльність в серпні 2018 р., але функція реєстрації ФОПів відсутня, консультативно-дорадчих функцій не надавав, інших суб'єктів, які б надавали подібні послуги, на території громади немає.

На тепер більшість мешканців сільської місцевості та значна частина мешканців Сосниці працюють на засадах самозайнятості. Основні культури, що вирощуються ними, є картопля та інша городина, частково – садівництво (яблука). Натомість колись знамените вирощування слив втрачено. Тваринництво також розвинуто переважно в дрібних господарствах. В найближчі роки їх доля значною мірою залежатиме від здатності об'єднатися, аби забезпечити виконання фіто-санітарних норм для своєї продукції, що постачається на ринок товарів.

Як видно з вищенаведених даних, найбільші платники податків на теренах громади та працедавці – не підприємства, а організації бюджетної сфери, насамперед, відділ освіти, молоді та спорту Сосницької селищної ради, низка спеціалізованих навчальних закладів (Сосницький професійний аграрний ліцей, Сосницький реабілітаційний центр), районна лікарня, Центр первинної медико-санітарної допомоги, територіальний центр соціального обслуговування районної ради, райдержадміністрація, селищна рада.

Це ненормальне явище, що засвідчує кволість економіки й передусім нерозвиненість підприємництва на теренах громади. Фактично, бюджетна сфера утримує сама себе за рахунок податків, що сплачуються для забезпечення її діяльності. При цьому саме в бюджетній сфері, а саме – в освіті, спостерігається найвища середня зарплата за галузевою ознакою. Опосередковано доступні показники засвідчують наявність значних сум що не оподатковуються в галузях економіки. Зокрема, питання викликають показники заробітків в будівництві, транспорту, фінансовій діяльності, від операцій з нерухомістю... Якщо цю ситуацію не змінити, це приведе до незворотньої деградації соціально-економічного розвитку громади.

В цілому, стан економіки громади найкращим чином характеризують дані зайнятості її мешканців за видами діяльності. На час розробки Стратегії вона була такою:

Зазначимо, що в діаграмі освіта міститься за двома показниками – власне «освіта» (навчальні заклади, не підпорядковані селищній раді) та «Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування» (зклади, що підпорядковані селищній раді). Збереження подібного стану справ неминуче

приведе до поступового занепаду наявної мережі бюджетних закладів та інфраструктури громади в цілому.

Водночас фінансова інфраструктура на теренах громади доволі розвинута. Тут діють відділення двох найбільших українських державних банків «Приватбанку» та «Ощадбанку»), відділення чернігівського регіонального (фактично) «Полікомбанку», а також місцева кредитна спілка «Сосницька»:

№ п/п	Назва	Адреса	Кількість працюючих	Кількість	
				операційних кас	операційних місць
	Банківські відділення				
1.	Відділення «Полікомбанку»	селище Сосниця, вул. Б. Хмельницького,26	3	1	2
2.	Відділення «Приватбанку»	селищеСосниця, вул. Виноградського, 24	4	1	3
3.	Відділення «Ощадбанку»	вул. Виноградського, 12а	4	1	2
	Кредитні спілки				
1.	Кредитна спілка «Сосницька»	селища Сосниця, вул. Троїцька, буд. 21	4		

На теренах громади встановлено шість банкоматів, найбільше – «Приватбанку»:

№ п/п	Назва банківської установи	Кількість банкоматів	в т.ч. адреси банкоматів
1.	«Полікомбанк»	1	Сосниця, вул. Б. Хмельницького, 26
2.	«Приватбанк»	4	Сосниця, вул. Виноградського, 24
			Сосниця, вул. Виноградського, 22
			Сосниця, вул. Якова Скидана, 5
			Сосниця, вул. Чернігівська, 44/3
3.	«Ощадбанк»	1	Сосниця, вул. Виноградського, 12а
4.	«Райффазен Банк Аваль»	1	Сосниця, вул. Б.Хмельницького, 18
	Всього:	6	

Але всі вони – в селищі Сосниці. В сільській місцевості немає жодного банкомату. Щоправда, в деяких підприємствах сфери сервісу можна розплатитися за допомогою картки. Частково такий стан справ обумовлений браком поширення швидкісного Інтернету, але найбільше – малою чисельністю потенційних клієнтів.

Туристична інфраструктура та можливості

З усіх закладів сфери сервісу найбільш сучасним є готельно-туристичний комплекс «Перлина Полісся» в с. Рудня. Щоправда, поки що цей населений пункт до громади не входить. Тим не менше його послугами відвідувачі Сосниці скористатися можуть. Заклад може прийняти до 40 відвідувачів. Готелю в селищі Сосниці немає й бажаючі переночувати вимушені залишатися на приватних квартирах. Так само відсутні орендовані заклади харчування та мережеві торгівельні центри, що забезпечують високий рівень обслуговування.

На тепер можна говорити більше про нереалізовані туристичні потенціали, ніж про наявні складові економіки туризму. В селищі діють Сосницький літературно-меморіальний музей О. П. Довженка (обласна комунальна власність) та Сосницький краєзнавчий музей ім. Ю.Виноградського (селищна комунальна власність). Попри брендові імена та наявність унікальних експонатів вони навряд чи зможуть привернути увагу масового туриста, адже не є атракційними.

Діючий кінотеатр ім. О.Довженка концептуально відображає бачення таких закладів пізнєрадянської доби та є мало цікавим для сучасного глядача.

В центрі Сосниці знайдено рештки городища доби Київської Русі. Але крім пам'ятної таблички навряд чи щось вказує про величне минуле (більше про нього нагадують вироби майстра по дереву Анатолія Семенцова). Поруч – центр селища Сосниця, відносно незначна реконструкція якого здатна надати йому урбаністичного вигляду. До того ж селище – колишній повітовий центр й тут збереглися відповідні будинки, що здатні додати йому колориту та привабливості.

Поруч із Сосницею – річка Десна, що здатна (за умови створення комфортних умов відпочинку) привертати увагу відпочивальників. Недалеко – природні заказники місцевого значення, що дає можливість розвивати екотуризм.

Крім того, на теренах селища є два потенційні оздоровчо-лікувальні об'єкти – це дитячий санаторій ім. М. Щорса з лікувальною водою. Розташований в сосновому лісі на березі р. Убідь (передається на баланс селищній раді) та колишня селищна баня.

Сосниця розташована рівно на половині шляху від Чернігова до Новгород-Сіверського. Поруч – Мена, недалеко – Батурин та Короп із їхніми туристичними принадами. Нині навряд чи кожна з зазначених громад поодиноці спроможна забезпечити більш, ніж одноденне перебування туриста. Але в випадку поєднання зусиль це можливо.

Інша умова для успішного розвитку цієї сфери – це кластеризація послуг, формування для майбутнього споживача вже готового пакету та його просування разом із брендом Сосниці. Щодо останнього у громаді є перші здобутки – успішно проведений в 2018 р. фестиваль кіно та мистецтва «Капелюш».

Дороги та транспорт

Територія Сосницької територіальної громади має досить розвинуту мережу національних, територіальних, обласних, районних та сільських доріг. Їх протяжність із твердим покриттям становить 199,5 км. Структура відображена в таблиці:

Індекс дороги	Найменування автодороги загального користування	Приблизна протяжність, км
	Національні автодороги	
Н-27	Чернігів-Мена-Сосниця-Грем'яч	24,8
	Територіальні автодороги	
Т-25-16	Сосниця-Короп-а/д М-02	2,0
Т-25-21	Сосниця-Шаповалівка – а/д М-02	9,0
Т-25-32	Матвіївка-Сосниця	24,0

	Разом	35,0
	Обласні автодороги	
O251804	до с. Чорнотичі	18,0
O251804	до с. Киріївка	4,0
O251808	А/д Т-25-16 – Загребелля-Гапішківка	4,0
O251809	А/д Р-12-Сосниця	4,4
	Разом	30,4
	Районні автодороги	
C251801	Костирів – Кнути-а/д Т-25-17	4,0
C251808	А/д Р-12 – Ганнівка	1,4
C251809	А/д Т-25-17 Синютин	2,4
C251815	А/д Т-25-16 – Масалаївка	2,4
C251821	Сосниця-Пекарів	12,9
	Разом	23,1
	Сільські дороги	
	селище Сосниця	35,0
	с. Мале Устя	0,8
	с. Ганнівка	0,5
	с. Загребелля	3,0
	с. Масалаївка	-
	с. Гапішківка	-
	с. Волинка	12,0
	с. Полісся	5,3
	с. Матвіївка	4,2
	с. Киріївка	4,0
	с. Чорнотичі	9,9
	с. Пекарів	5,0
	с. Костирів	2,0
	с. Кнути	4,5
	с. Синютин	-
	Разом	86,2
	ВСЬОГО	199,5

Найбільша дорога – автошлях регіонального значення Н 27. Він починається з Чернігова, проходить через Березне, Мену, Сосницю, біля Новгород-Сіверського перетинається з автошляхом Р65 та закінчується на контрольно-пропускному пункті Гремяч, що на кордоні з Росією (120 км від Сосниці). Дорога підтримується у задовільному стані, що дозволяє автомобілям розвивати швидкість до 100 км на годину. Водночас через особливості місцевих ґрунтів та порушення перевізниками допустимої для неї вантажності потребує постійних ремонтів, що негативно відбивається на якості покриття. Інтенсивність руху на цій дорозі, потік вантажів значно зменшилися після початку російської агресії проти України. Відповідно Сосниця, фактично, втратила переваги транзитного центру.

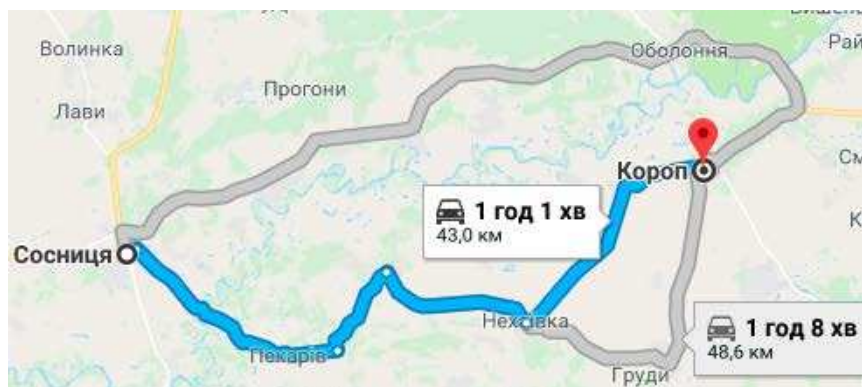
Також завдяки мосту через Десну, що розташований біля Сосниці, громада може використовувати переваги автошляху М 02 (Кіпті — Глухів — Бачівськ (державний кордон із Росією)). Він збігається з частиною Європейського автомобільного маршруту Е101 (Москва — Київ) та розташований за 35 км від

Сосниці. Однак нині ця магістраль обслуговує переважно загальноукраїнські потреби.

Стан інших доріг (обласних, районних, сільських) не є катастрофічним, але викликає постійні

нарікання мешканців громади та її гостей. Фактично він є таким, що ускладнює сполучення між населеними пунктами громади, збільшуючи час, необхідний для надання різноманітних послуг та комунікації громадян.

На час розробки Стратегії сполучення між населеними пунктами громади було таким:

Маршрут	Відстань, км	Час у дорозі	Примітки
Чернігів – Сосниця	88,7	1 год 22 хв	
Сосниця – Волинка	12,7	15 хв	
Сосниця – Полісся	20,6	27 хв	
Сосниця – Матвіївка	23,9	33 хв	
Сосниця – Матвіївка	28,3	38 хв	через Чорнотичі
Сосниця – Чорнотичі	18,1	16 хв	
Сосниця – Киріївка	13,5	14 хв	
Сосниця – Синютин	11,7	20 хв	Без врахування часу на паромну переправу на р. Десна
Сосниця – Пекарів	11,5	19 хв	
Сосниця – Кнути	17	27 хв	
Сосниця – Костирів	19,2	32 хв	
Сосниця – Пекарів	74,6	1 год 44 хв	через Короп
Сосниця – Слобідка	10,9	12 хв	
Сосниця – Мале Устя	6,7	10 хв	
Сосниця – Загребелля	3,9	8 хв	по об'їзdnій дорозі
Сосниця – Загребелля	3,1	38 хв	пішки через пішохідний міст на р. Убідь

Специфічною проблемою Сосницької громади є сполучення з Пекарівським старостинським округом. Тут діє паромна переправа, що значно уповільнює рух транспорту. Або ж необхідно їхати через Короп. Крім того, під час розливів Десни Пекарів та навколишні села відрізаються водою від більшої частини громади. Частковим вирішенням цієї проблеми могло б стати спорудження тимчасового пішохідно-велосипедного мосту, який би відіграв важливу роль для комунікації, отже, інтеграції громади. Водночас міг би стати новою туристичною принадою Сосниччини.

Автобусне сполучення на території громади здійснюють ПраТ «Сосницьке АТП № 17452» та ПП «Кравченко М.В.». Крім того, через селище Сосниця в напрямку Чернігова та в зворотному здійснюють пасажирські перевезення перевізники з селища Короп, міст Новгород-Сіверський та м. Борзна. Діючі автобусні маршрути зорієнтовані на районний центр, тобто Сосницю, однак далеко не завжди вони враховують інтереси старостинських округів громади та їх

населених пунктів. Графік руху рейсівтакожне є зручним. В результаті мешканцісільської частини громади масово переконані, що громадського транспорту на її теренах взагалі немає. Погіршує рівень обслуговування та, відповідно, сприйняття громади, й закриття Сосницької автостанції. Тобто вирішення зазначеної проблеми – важлива складова її інтеграції.

Адміністративні послуги

Управління громадою здійснюють селищний голова та рада. На час створення стратегії штатний розпис апарату Сосницької селищної ради нараховував 32,5 одиниці (включно з технічними працівниками), що дещо менше рекомендованих показників. Селищна рада створила власний Центр надання адміністративних послуг як постійно діючий робочий орган при своєму виконкомі. На початку своєї роботи він надавав 35 адміністративних послуг – переважно тих, що належать до компетенції селищної ради. Серед них немає послуг для бізнесу. Наступне розширення передбачає включення до переліку послуг, що надаються територіальними органами центральних органів влади. Це спрощується перебуванням в Сосниці низки їхніх підрозділів та районної державної адміністрації, а саме:

№	Організація	
1	04061837	СОСНИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
2	00733748	ВІДДІЛ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
3	02147530	ВІДДІЛ ОСВІТИ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
4	02231850	СЕКТОР КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
5	02318640	ВІДДІЛ ФІНАНСІВ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
6	03196143	УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ СОСНИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
7	26135341	СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
8	36956300	УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СОСНИЦЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
9	40377912	СОСНИЦЬКЕ ОБ'ЄДНАНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ
10	00720875	СОСНИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА ЛІКАРНЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
11	14254492	СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ
12	02894438	СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
13	02901724	СОСНИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА НОТАРІАЛЬНА КОНТОРА
14	33879674	СОСНИЦЬКА РАЙОННА ВИБОРЧА КОМІСІЯ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
15	34817231	СОСНИЦЬКИЙ РАЙОННИЙ ВІДДІЛ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ГОЛОВНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

16	41371471	СОСНИЦЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ МЕНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ ІНСПЕКЦІЇ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДФС У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
----	----------	--

Це перевага, яку має Сосниця як районний центр. Водночас на найближче майбутнє громада має враховувати, що формування нового районного устрою суттєво змінить наведену конфігурацію, отже вимагатиме від місцевого самоврядування додаткових зусиль стосовно адміністрування території.

Комунальні послуги, житлово-комунальна та енергетична інфраструктура

На теренах Сосницької громади панує садибний тип забудови – 99%. Це помітно впливає на стан підключення до основних різновидів комунальної інфраструктури. В Сосницькій громаді майже відсутнє централізоване теплопостачання, що в нинішній ситуації виглядає як перевага. Водночас дуже незначний відсоток водовідведення, що створює додаткові проблеми для забезпечення належного санітарного стану на теренах громади. Високі показники забезпечення помешкань - газо- та водопостачанням. Але, головним чином, за рахунок селища Сосниця. Втім і його мешканці не є стовідсотково охопленими цими благами цивілізації. В цілому ситуація виглядає так:

Показники	2018
Заселені будинки разом	4167
у тому числі:- індивідуальні будинки	4129
Житловий фонд, тис. кв. м загальної площі	270
% помешкань, підключених до комунального водопостачання	59
% помешкань, підключених до комунального газопостачання	63
% помешкань, підключених до комунальної системи каналізації	14
% помешкань, підключених до центрального опалення	0,005

Концентрація можливості надання комунальних послуг в Сосниці добре видно з кількості абонентів газопостачання. На час розробки Стратегії їхня чисельність становила 2627 (це в принципі найбільша чисельність з усіх видів послугщо надаються). З низ 2230 – в Сосниці, Загребеллі – 201, Чорнотичах – 120, Волинці – 63, Поліссі – 13. Подібна ситуація й щодо водогонів. Крім того, частина водогонів по селах офіційно не облікована. Частка мешканців громади, які отримують відповідні послуги, відображена в таблиці:

№	Доступність послуг	Показник	Технічний стан
1	Доступність жителів до газової мережі, %	63	задовільний
2	Доступність жителів до мережі теплопостачання, %	0,01	задовільний
3	Доступність жителів до мережі водопостачання, %	69	задовільний
3-а	протяжність мережі водопостачання, км	39,5	задовільний
4	Доступність жителів до мережі водовідведення, %	35	задовільний
4-а	протяжність мережі водовідведення, км	8,8	задовільний

Показники є доволі високими для сільської місцевості, але це наслідок переваги селища Сосниця в громаді. Приєднання кількох сільських рад, як це передбачено Перспективним планом, значно вплине на них у сторону погіршення.

Комунальні послуги на теренах громади надають два її комунальні підприємства – «Сосницьке КЖУ» та «Благоустрій Сосниця», а також ПАТ «Облтеплокомуненерго» та ТОВ «Укртепло Чернігів».

Одним із важливих показників економічної активності, будівництво житла, в громаді є низьким. В середньому за рік вводиться до експлуатації два будинки середнім розміром 100 кв. м, а саме:

Показники	2016	2017	2018
Новозбудовані житлові будинки разом	2	2	2
у тому числі індивідуальні будинки	2	2	2
Середній розмір нового помешкання, м ²	100	100	100
Середня ринкова ціна 1 м ² площі нового помешкання, грн.:			3000–3600
- в індивідуальних будинках			3000–3600
- в багатоквартирних будинках			3000–3600

Ціна за один квадратний метр житла коливається в межах 100 – 130 американських доларів. Це означає, що воно здійснюється на межі самоокупності та на тепер є нецікавим для бізнесу. Водночас така ціна є привабливою для мешканців великих міст для купівлі їхнього другого житла, особливо в мальовничій присеснянській місцевості, отже може бути використано для розвитку громади.

Зв'язок

Якість зв'язку для більшості мешканців громади добра – діють всі провідні оператори мобільного зв'язку. В Сосниці прокладено оптоволокну, що забезпечує швидкісний Інтернет на території селища, отже для переважної більшості мешканців громади. В цілому 90% її охоплено Інтернетом, але швидкість різна – від 0,1 до 15 Мбіт/с. Тип сполучення – XDSL, SDMA, FTTx/PON. Проблемним є забезпечення швидкісним Інтернетом старостинських округів. Це нагальне питання без розв'язання якої в громаді неможливо запровадити електронне врядування, зокрема – електронний документообіг. Тобто вона впливає на якість адміністративних послуг, що надаються та є першочерговою.

До реформи роботи ДП «Укрпошта» працювали такі його відділення:

№	Назва	Адреса
1.	Сосницьке	Сосниця, в. Б. Хмельницького, 16
2.	Волинківське	Волинка, в. Розумієнка, 10
3.	Кириївське	Кириївка, в. Квіткова, 13
4.	Кнутівське	Кнути, в. Панченка, 5
5.	Матвіївське	Матвіївка, в. Лісова, 24
6.	Пекарівське	Пекарів, в. Довженка, 41
7.	Чорнотицьке	Чорнотичі, в. Бойківка
	Усього:	7

Крім того, в Сосниці діє відділення «Нової пошти». Всі вищезазначені відділення «Укрпошти», крім Сосницького, за її реформою підлягали закриттю. Наступне відновлення роботи сільських відділень матиме, скоріш за все, тимчасовий характер й вимагатиме від громади формулювання свого варіанту поштового обслуговування – економічно обґрунтованого та зручного для мешканців громади водночас.

Гуманітарна та соціальна сфери

В цілому мережа закладів гуманітарної та соціальної сфер виглядає так:

школи I, I-II, I-III ступенів	дит садки	заклади позашкіль ної освіти	Культури	фізичної культури	ФАПи	амбулаторії, поліклініки	ліка рні	пунктів постійного базування станції
6	5	2	24	1	9	4	1	1

На території громади є всі типи бюджетних закладів, необхідних для забезпечення мінімально-необхідного комплексу гуманітарних та соціальних послуг: до-, поза- та шкільної освіти, фізичної культури, станції швидкої допомоги, територіального центру соціальної допомоги. Щоправда, на відміну від дитячих садочків та шкіл, не всі вони знаходяться в управлінні громадою.

Стан закладів різний, найкращих – тих, що розташовані в селищі Сосниця, насамперед гімназії ім. О.П.Довженка. Втім навіть остання потребує модернізації (термосанація, перепланування навчального простору). Йдеться, переважно, про доволі старі будинки. Наймолодші – побудови початку 90-х рр. минулого століття. Є чотири будівлі, вік яких понад сто років (щоправда, дві з них капітально ремонтувалися 60-х рр. XX ст.). Отже, ні про яку енергоефективність чи новий освітній простір там не йдеться. В цілому мережа закладів освіти (дошкільної, позашкільної, шкільної), що перебувають в управлінні Сосницької селищної ради, є такою:

Назва закладу	Рік побудови або капітально го ремонту	Проектна місткість учнів / вихованців дитсадків	Чисельність учнів шкіл/ вихованців закладів дошкільної освіти	Чисельність педагогічних працівників/ технічного персоналу	Бюджет тис. грн. / на одного учня/вихо ванця
Сосницька гімназія ім. О.П.Довженка – опорний заклад	1975	1000	490	55	13151
Загребельська філія I ступеня Сосницької гімназії ім. О.П.Довженка	1993	70	24	6	21656
Волинківська ЗОШ I-III ст.	1903	300	91	19	24003
Чорнотицька ЗОШ I-III ст.	1900,1960	200	86	23	23217
Сосницька ЗОШ I-II ст.	1913	250	123	18	15303

Київська ЗОШ І-ІІ ст.	1904,1961	168	25	10	34668
Сосницький ЗДО «Калинка»	1990	127	165	38	13740
Сосницький ЗДО «Сонечко»	1983	75	79	36	15122
Волинківський ЗДО «Яблунька»	1894	15	21	6	13910
Загребельський ЗДО «Джерельце»	1993	35	30	10	25157
Чорнотицький ЗДО «Веселик»	1977	24	20	7	17335
Будинок дитячої та юнацької творчості	1992	450	600	21	1757
Сосницька дитяча музична школа імені Марка Федоровича Полторацького	1917(1967)	170	120	15	5054

Щодо середніх шкіл – в кращому випадку їх приміщення використовуються на 50% можливостей (в Сосниці). По селах цей відсоток коливається від 43% (Чорнотицька ЗОШ) до 15% (Київська ЗОШ). Відповідно найменший показник співвідношення між учнями та штатними працівниками закладу в гімназії, найбільший – в найменших за чисельністю школах. Це призводить до розпорошення ресурсів, їхнього неефективного використання – належне забезпечення в малих школах не створюється попри вочевидь більші витрати. Між тим більші школи недоотримують фінансування, що в свою чергу не сприяє підвищенню якості навчального процесу та конкурентноздатності на ринку праці випускників. За умови збереження зазначеного підходу нинішня освітянська мережа повільно деградуватиме. Громаді доведеться її оптимізувати, базою для чого може служити створення опорної школи з мережею її філій.

Інша ситуація спостерігається з дитячими садочками – в більшості випадків вони перевантажені (насамперед, в Сосниці), або завантажені майже на проектну потужність. Це означає, що принаймні в Сосниці нагальним є питання розширення їхніх можливостей.

Подібно й з Будинком дитячої та юнацької творчості – його можливості не відповідають чисельності бажаючих. Це створює проблеми для проведення вільного часу молоддю.

Особливість Сосниці – наявність спеціалізованих навчальних закладів, що не належать до власності громади та, відповідно, не перебувають в її управлінні. Це Сосницький сільськогосподарський технікум бухгалтерського обліку, Сосницький професійний аграрний ліцей Чернігівської області, Сосницький навчально-реабілітаційний центр Чернігівської області, діяльність яких має загальнодержавне значення. Сам факт їх існування є вкрай важливим для Сосницької громади, що вимагатиме підтримки їхньої діяльності.

Стан з мережею організацій охорони здоров'я не кращий, ніж в освіті. Він відображений у таблиці:

Вид об'єкта і його розташування	Рік побудови або капітального ремонту	Проектна потужність	Кількість зайнятих осіб	Чисельність звернень протягом календарного року	Бюджет тис. грн.
КЗОЗ «Сосницький РЦ ПМСД» с.мт.Сосниця, вул. Я.Скидана 5/4	1967	-	16	-	858,5
Сосницька амбулаторія ЗПСМ с.мт.Сосниця, вул. Я.Скидана 5/4	1967	85	20	14116	1407,4
М.Устівський ФП с.М.Устя	-	-	2	1431	86,4
Загребельський ФАП с.Загребелля (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	3	5606	129,9
Масалаївський ФП с.Масалаївка (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	2	426	89,6
Пекарівський ФП с.Пекарів (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	1	1286	92,89
Синютинський ФП с.Синютин (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	2	543	98,6
Кнутівський ФП с.Кнути (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	2	1659	92,9
Волинківська амбулаторія ЗПСМ с.Волинка (оренда приміщення КЗОЗом)	1972	85	7	4289	480,6
Чорнотицька амбулаторія ЗПСМ с.Чорнотичі (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	4	1990	283,1
Кириївський ФП с.Кириївка (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	2	3273	117,8
Матвіївський ФП с.Матвіївка	-	-	-	288	-
Поліський ФП с.Полісся (оренда приміщення КЗОЗом)	-	-	2	1297	129,8
Всього	-	-	63	36204	3867,5
КЛПЗ «Сосницька центральна районна лікарня» сидище Сосниця	Хірургічний корпус – 1975 р., терапевтични	Стаціонар – 180 ліжок Поліклініка -200	198	В стаціонарі проліковано 2674 людини, в поліклініці	15206,1 83

	й корпус – 1992 р.	відвідувань на добу		прийнято 43664 людини	
--	-----------------------	------------------------	--	-----------------------------	--

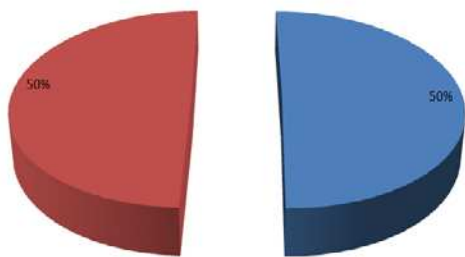
Як видно з наведених даних, за виключенням хірургічного комплексу районної лікарні, всі інші приміщення – 60-х, в кращому разі – 70-х рр. минулого століття. Капітальних ремонтів там не було, стан – відповідний. За невеликими виключеннями їхня проектна потужність значно перевищує сьогоденні потреби. Це означає, що маємо справу з перевитратами бюджетних коштів, щонайменше, з неефективним їх використанням. Попри значну долю видатків на охорону здоров'я, в бюджеті громади наявних ресурсів не вистачить, аби втримати нинішню мережу. У зв'язку з проведенням реформи сфери охорони здоров'я громада отримала шанс зменшити гостроту цієї проблеми, аби мати можливість сконцентруватися за критично важливими для себе напрямками, насамперед, впорядкування лікарні (поки що знаходиться в районній власності).

На теренах Сосницької громади розгалужена система закладів культури – фактично, в кожному селі є клуб чи/ та бібліотека.

Об'єкт	Рік побудови або капітального ремонту	Площа, м ²	Кількість місць	Кількість працівників	Бюджет тис. грн. / (витрати, понесені на утримання)
Волинківський центр культури та дозвілля	1938	447	250	3	122,8
Загребельський СК	2001	300	220	2	78,3
Київський ЦНТЗ	1976	600	420	3	116,2
Кнутівський СК	1957	280	200	2	26,4
Матвійківський СК	-	-	120	0	-
Поліський СК (у приміщенні школи)	1993	3800 (школа)	210	2	77,3
Міський БК	1977		400	2	100,7
М.Устівський СК	1949		160	2	15,1
Пекарівський СК	1938		250	2	53,1
Чорнотицький СБК	1930		250	3	80,3
Сосницький будинок культури	1965	902,6	450	15	5473,4
Кінотеатр ім. О.П.Довженка	1979		600	9	2193,8
Сосницький краєзнавчий музей ім. Ю.С.Виноградського (власність ОТГ)	1869,1978	406	6	5	270,7
Літературно-меморіальний музей О.П. Довженка (комун.власність обл.рівня)	1964	210,9	50	15	1105,328
Центральна районна бібліотека	1967	234	50	10	889,2
Районна бібліотека для дітей			42	4	211,7
Міська бібліотека (у міському БК)	1977		25	1	-
Волинківська СБФ	1938	46	20	1	46,2
Загребельська СБФ	1991	48	10	1	55,3
Київська СБФ	1976	52	9	1	34,3
Кнутівська СБФ (2 кімн. у клубі)	1957	46	10	0	-
Поліська СБФ (2 кімн. у школі)	1983	96	12	0	34,7
Пекарівська СБФ (2 кімн. у клубі)	1938	42	16	1	34,3
Чорнотицька СБФ(2 кімн. у клубі)	1930	38	10	1	51,7

Однак серед зазначених закладів культури – жодного сучасного (в тому числі – в адміністративному центрі громади). А в сільській місцевості – хоча б такого, що

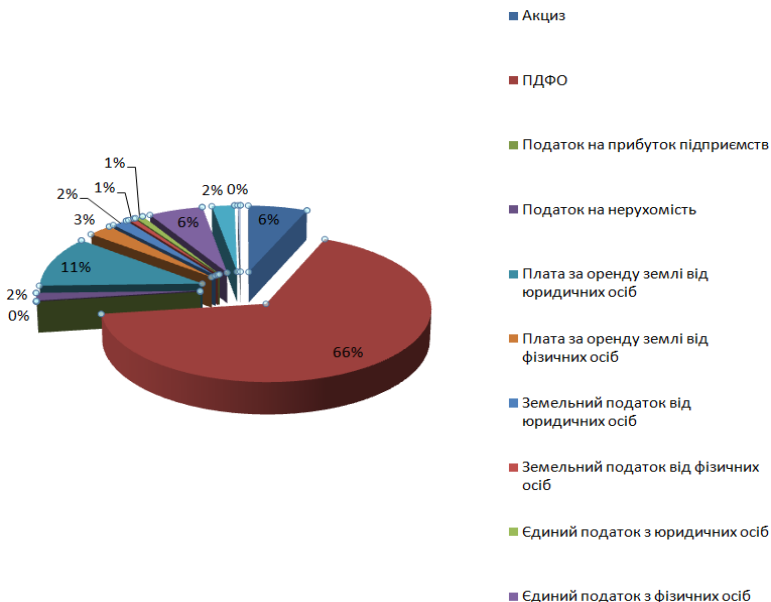
■ Власні надходження
■ Офіційні трансфери з державного бюджету (включно з субвенцією на розвиток інфраструктури)*

погановпоорядкованих спортивних майданчиків у селах, йдеться лише про морально та фізично застарілий центральний стадіон у Сосниці. В нинішньому стані він не може бути центром тяжіння для мешканців громади та важелем для формування масового інтересу до здорового способу життя. Його реконструкція, ймовірно, здатна вплинути на суспільне середовище, фізичне та моральне здоров'я мешканців не менше, ніж розвиток сфер освіти, охорони здоров'я та культури.

забезпечував комфорт перебування в зимовий період. Нагальною необхідністю для громади є створення такого комплексного осередку, який би продемонстрував новий формат взаємин у зазначеній сфері.

Щодо спортивної інфраструктури, то вона виглядає найменш розвинутою, що вкрай небезпечно. Крім вкрай

Реагування на надзвичайні ситуації

На території селища Сосниця по вул. Промислова, 2 створений і функціонує десятий Державний пожежно-рятувальний пост, на озброєнні якого перебуває три пожежні автомобілі. Чергова зміна нараховує трьох бійців. Цей державний підрозділ здійснює цілодобове реагування на всі випадки можливих надзвичайних ситуацій і подій, що можуть виникнути на території громади.

На балансі Сосницької селищної ради також перебувають три місцеві пожежні команди (у селах Волинка, Пекарів та Чорнотичі). На озброєнні яких знаходяться чотири пожежні автомобілі.

У Сосницькій селищній раді розроблено план реагування на надзвичайні ситуації, де на кожен вид надзвичайної ситуації розроблені окремі плани реагування, в яких зазначено перелік необхідних сил і засобів та порядок взаємодії причетних для їх ліквідації служб.

Бюджет громади

За результатами 2018 р. (перший рік переходу на прямі міжбюджетні взаємини з державним бюджетом та новий спосіб бюджетування) загальна сума надходжень до бюджету Сосницької селищної ради склала 62781,1 млн. грн., в тому числі власні – 31600,5 млн. грн. Отже, майже порівну, що є непоганим показником для громади. Основні складові надходжень були такими:

Власні надходження	31600,5
Офіційні трансферти з державного бюджету (включно з субвенцією на розвиток інфраструктури)*	31180,6
Сукупний дохід	62781,1
Частка власних надходжень	50,3%

Структура власних надходжень традиційна для ОТГ. Майже дві третини – це ПДФО. На другому місці (біля 11%) – плата за оренду землі від юридичних осіб, на другому та третьому з однаковим показником (біля 6%) – акциз та єдиний податок із фізичних осіб, 2,5 – 3% – це плата за оренду землі від фізичних осіб та єдиний податок із сільськогосподарських товаровиробників, по 1,6% – земельний податок від юридичних осіб та податок на нерухомість. Інші податки становлять менше 1%. До речі, податок на прибуток комунальних підприємств склав 200 грн., його можна облікувати хіба що тисячними долями відсотку. Доля податку на нерухомість дещо вища, ніж у сусідніх громадах, але все одно мізерна для одного із основних податків місцевого самоврядування.

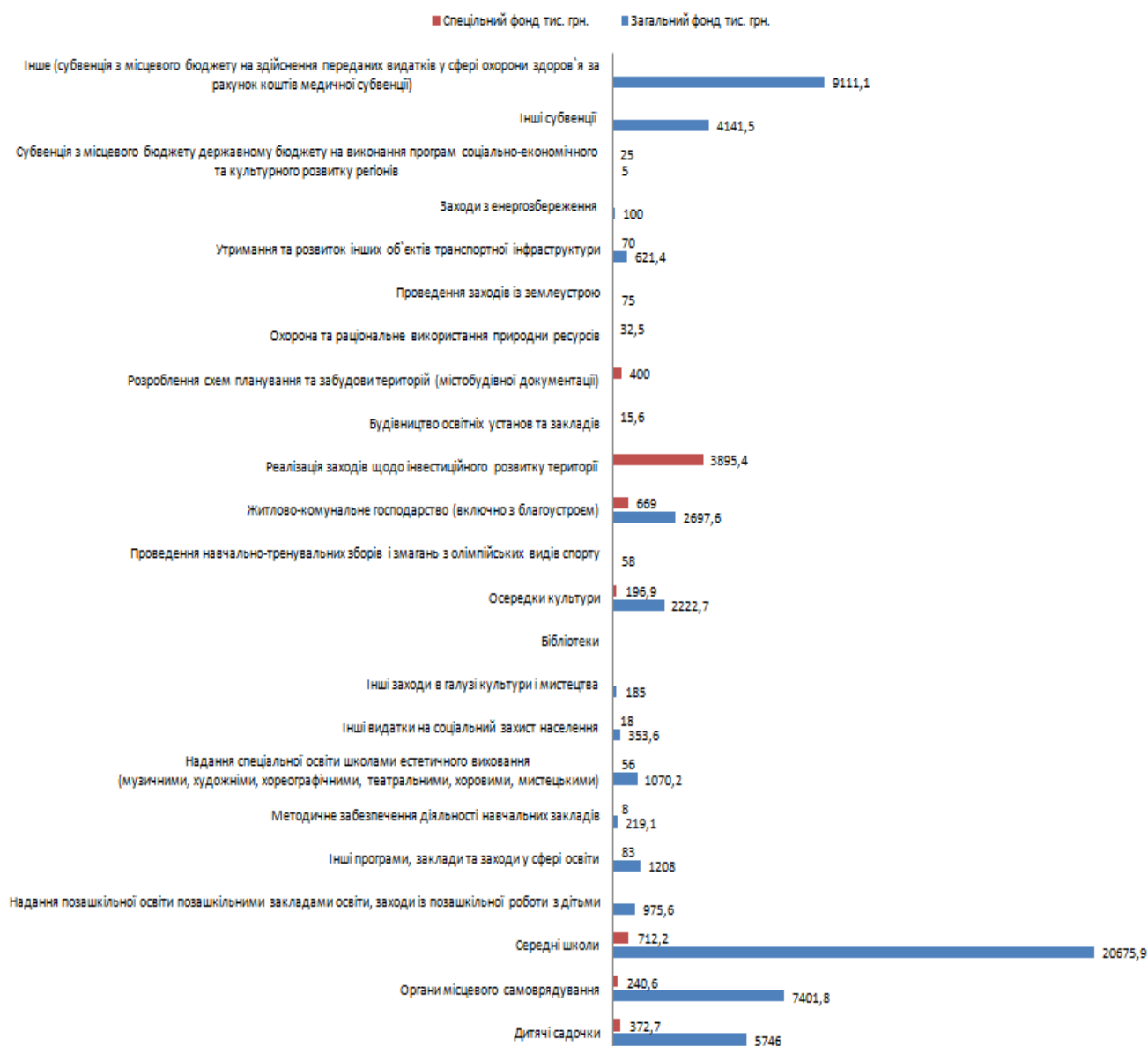
Всього доходи від податків та зборів становлять 29362 тис. грн., або 95,8% власних надходжень. Неподаткові доходи (від оренди комунального майна та інші неподаткові доходи) – 1272,0 тис. грн. або 4,2%.

Крім того, надходження за спеціальним фондом в 2018 р. склали 1163,2 тис. грн., з них 936,7 тис. грн. або 80,6% – власні надходження бюджетних установ. Це кошти за надані ними платні послуги. Вони становлять 3,7% від загального фонду. Зазначений показник є доволі високим, водночас він може бути більшим у тому разі, якщо бюджетні заклади збільшать обсяги та різноманіття послуг, що надають відповідно до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України для закладів державної форми власності.

Щодо трансфертів із державного бюджету, то майже половину (14486,4 млн. грн.) становить освітня субвенція, на другому місці – медична (9111,1), інфраструктурна субвенція склала 2795,9 млн. грн., додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я – 2008,4 млн. грн., базова дотація – 1821,5 млн. грн. Інші суми є незначними.

Витрати бюджету Сосницької громади в 2018 р. так само традиційні. Вони переважно соціальні: 36,4% загального фонду власних – це середні школи (до того ж, на них було витрачено 10,5% спеціального фонду). До них треба додати 10,2% від загального фонду, що витрачені на дитячі садочки (та 5,5% – спеціального). На другому місці – субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері охорони здоров'я за рахунок коштів медичної субвенції. Тобто кошти, передані для утримання закладів охорони здоров'я – 16% , 7,3% – інші субвенції (тобто таку частину послуг громада не здійснювала безпосередньо). На третьому – утримання органів місцевого самоврядування – 13% (але від власних надходжень – 24%).

Структура видатків Сосницької громади в 2018 р.

Надалі – незначні за обсягом видатки: на утриманням житлово-комунального господарства та благоустрій – 4,7%, а також утримання осередків культури – 3,9%, утримання шкіл естетичного виховання – 1,9%, 1,1% – на утримання та розвиток об'єктів транспортної інфраструктури.

Що відрізняє Сосницьку громаду – відносно значна сума коштів, спрямованих на реалізацію заходів із інвестиційного розвитку територій – 3895,4 млн грн., або 6% від бюджету в цілому. Всі – за рахунок коштів спеціального фонду. Межою відтворення є 5%, отже ця сума її незначно перевищила. Також є очевидним, що цього недостатньо, й надалі структура видатків бюджету громади вимагатиме перегляду з наголосом на інвестування в розвиток території.

Громадянське суспільство та інформаційні ресурси

На території Сосницької громади діють такі громадські об'єднання: ГО «Спілка виробників сільськогосподарської продукції "В`юнка"», Сосницька

районна організація Української спілки ветеранів Афганістану, Сосницька районна організація молодіжна ГО “Спортивний клуб «Анти»”, ГО «Чернігівська обласна спортивно-патріотична організація “Січ”, ГО «Агенція сталого розвитку Сосниччини», а також як юридичні особи існують ОСББ: «Мрія», «Світанок», «Покрівське», «Сяйво», «Добробут», «Господар». «Троянда». Втім значної громадянської активності не спостерігається – за виключенням ситуації, що вимагала загальнонаціональної мобілізації.

В селищі Сосниця працюють два друковані ЗМІ – газети «Вісті Сосниччини»(тираж – 2 тис. примірників) та «Час» (тираж – 3,4 тис. примірників). До популярних інтернет-ресурсів належить сайт Сосницької селищної ради – sosnitsa-rada.gov.ua, сторінки в соцмережі Фейсбук – Сосницької селищної ради, відділу освіти, культури молоді та спорту селищної ради, а також КП «Благоустрій-Сосниця».

2. Результати соціологічного дослідження – основні висновки

Протягом вересня 2018 р. в Сосницькій громаді проходило соціологічне дослідження умов життя та якості послуг, що надаються, – шляхом подвійного обходу мешканців громади. Анкети (розробник – Фондація розвитку місцевої демократії FRDL) заповнювалися особисто, але від домогосподарства. При цьому організатори опитування намагалися дотримуватися пропорційності кількості анкет та населення в адміністративному центрі громади (біля 60%) та старостинських округах – для об'єктивного збору даних. Крок відбору не визначався, було заповнено 167

анкет. Більшість опитаних (59,3%) – наймані працівники, 27,5% – пенсіонери, безробітних – 9%, займаються домом – 5,5%, студенти – 4,2%, учні – 7,8%. 90,3% опитаних – власники квартир або будинків. 70% респондентів – люди з вищою або неповною вищою освітою. 3

початковою чи неповною середньою лише 5,4%. Тобто переважно йдеться про економічно активну частину населення громади з вищим за середій рівнем освіти. Водночас відсоток пенсіонерів та молоді менший, ніж в дійсності. Дві третини опитаних зазначили, що кожного дня проживають або навчаються на теренах громади. Інші (або члени їх родин) ділять життя з іншою громадою чи не змогли відповісти. 100% респондентів – українці. Майже половина опитаних вважає, що матеріальна ситуація їхнього домогосподарства посередня, біля 30% – погана. Дослідження не є репрезентативним, тому отримані дані не можна поширювати на все населення громади, але вони відображають точку зору більш активної частини мешканців громади, тобто тієї, яка формує порядок денний її розвитку.

38% опитаних задоволені чи скоріше задоволені фактом свого проживання в громаді, майже 44% – посередньо. Скоріше незадоволених чи рішуче незадоволених відчутна меншість – біля 15%. Трохи критичніші - відповіді отримані на питання щодо оцінки

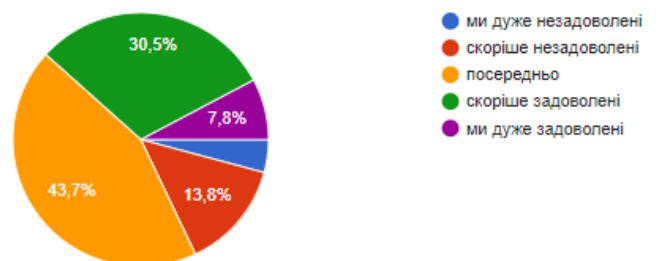
громади як місця проживання – для 48,5% мешканців вона посередня, для 33% – добра, для інших – погана. Однак насправді незадоволених більше – біля 30% респондентів хотіли б кудись переїхати. Вочевидь, біля половини серед них – серед тих, хто посередньо оцінили якість свого проживання в громаді.

е) Яке з нижче перелічених тверджень найкраще відображає ситуацію постійних членів сім'ї

148 ответов

1. Загалом наскільки Ви задоволені чи незадоволені тим, що ПРОЖИВАЄТЕ В НАШІЙ ОБ'ЄДНАНІЙ ГРОМАДІ?

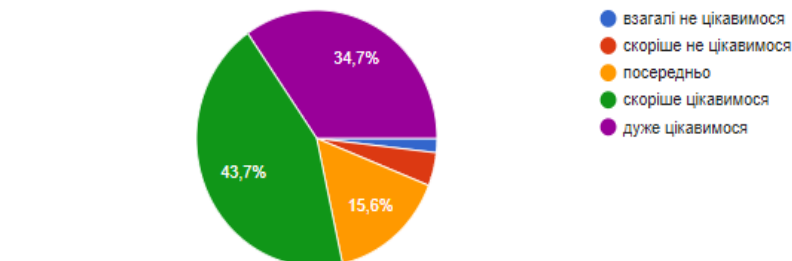
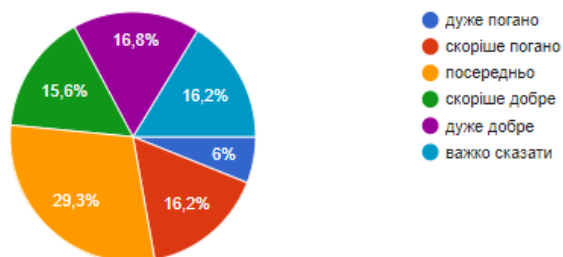
Факт створення ОТГ добре чи скоріше добре оцінили 32% мешканців, посередньо – 29,3%. Привертає увагу значна чисельність налаштованих негативно – 18,2%, а 16,2% опитаних ухилилося від відповідей. Як правило, так приховуються скоріше негативне ставлення чи побоювання. Отже, ОТГ ще належить завоювати їхню прихильність. А поки що 58% опитаних вважають свою громаду бідною, ще 26% – середньою.

Втім наступний показник оптимістичний – 78% респондентів дуже чи скоріше

цікавляться тим, що відбувається на теренах громади, а ще 15,6% – посередньо. На тлі попередніх відповідей така реакція виглядає як незадіяний потенціал, що може бути активізований. Можливо, через брак залучення до діяльності місцевого

самоврядування. Виглядає так, що найбільш сталим джерелом інформації про його діяльність є спілкування з сусідами та іншими особами про справи громади. Місцеві ЗМІ та Інтернет-ресурси, кожен окремо, поступаються вище зазначеному джерелу. Але в сумі все ж таки

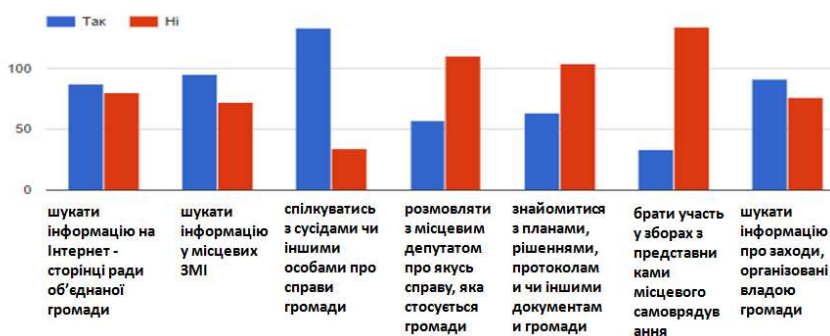
3. Як загалом Ви оцінюєте факт створення нашої об'єднаної громади?

перевищують. Їх значну роль засвідчує відповідь на запитання, які зі способів інформування про діяльність органів влади є найзручнішим для мешканців. Місцеві ЗМІ назвали 73,7% респондентів, Інтернет-сторінку – 52,1%, зустрічі з представниками ради – 35,3%, майже 33% – соціальні мережі.

Щоправда, варто пам'ятати, що біля двох третин опитаних – мешканці Сосниці, де якість Інтернет зв'язку є кращою, в селах ситуація відрізнятиметься.

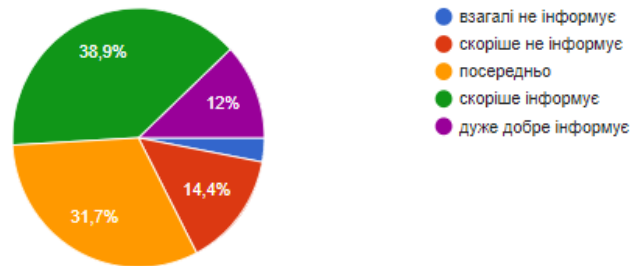
6. Чи упродовж останніх трьох місяців комусь із членів вашої сім'ї доводилось:

Разом із тим опитування засвідчує незадоволеність мешканців інтенсивністю та якістю спілкування з депутатами селищної ради, а також їхню слабку обізнаність із планами та рішеннями ради, незначне залучення до зборів із представниками органів місцевого

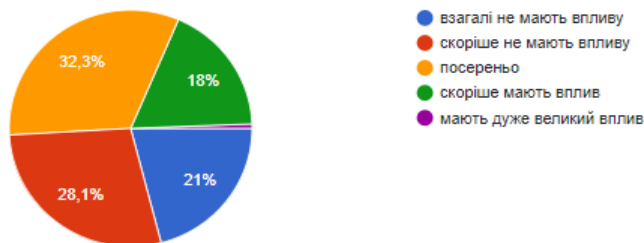
самоврядування. А інетерес до них існує, отже цьому напряду варто приділити увагу. В підсумку майже 51% опитаних вважає, що місцева влада скоріше інформує чи дуже добре інформує про свою діяльність, майже 32% – посередньо. Інше – це негативні оцінки. Це непоганий, але непевний показник.

7. На Вашу думку, влада об'єднаної громади ІНФОРМУЄ чи НЕ ІНФОРМУЄ мешканців про свою діяльність?

9. Чи, на Вашу думку, жителі нашої об'єднаної громади мають РЕАЛЬНИЙ ВПЛИВ на важливі рішення, що приймаються ОРГАНОМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, чи вони позбавлені такого впливу?

167 ответов

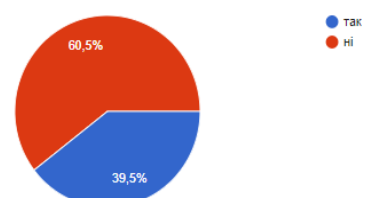
Що це дійсно так , видно з відповідей на інше питання – лише біля 19% опитаних вважають, що мають вплив на важливі рішення, які приймає орган місцевого самоврядування. На думку 32,3% – він посередній, майже половина вважає, що взагалі впливу не має або скоріше не має. Тобто мешканці громади в

більшості знають, що відбувається, але не відчувають себе до того залученими. Зазначимо, що існує пряма залежність як від інформованості, так і від залучення мешканців громади до рішень, що приймаються органом місцевого самоврядування, зрештою – до оцінки якості діяльності його керівництва (зворотне твердження теж вірно). Поки що лише 42% опитаних вважають, що влада громади сприяє громадській активності мешканців та підтримує їхні ініціативи, протилежної думки лише 12,6% респондентів, але ж 45,5% ухилилися від відповіді. В переважній більшості випадків – це приховані негативні відповіді. Зазначимо, що йдеться переважно про соціально та економічно активну частину населення громади.

Чому саме так частково видно з відповідей на наступні запитання – хоча лише 39,5% респондентів чули про діяльність якої-небудь громадської організації на теренах ОТГ, але так чи інакше оцінили їхню співпрацю з місцевим самоврядуванням майже 61%.

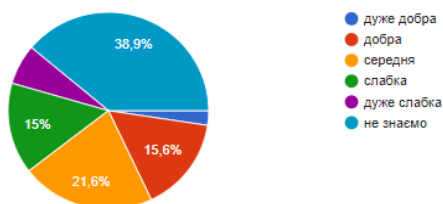
11. Чи чули Ви про діяльність якоїсь громадської організації на території об'єднаної громади?

167 ответов

13. Як в цілому Ви оцінюєте співпрацю нашої об'єднаної громади з громадськими організаціями? Чи ця співпраця:

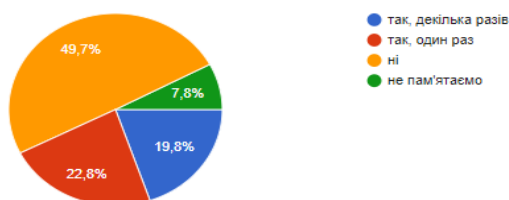
167 ответов

питання в селищній раді. За даними дослідження більше половини соціально та економічно активного населення громади живе власним життям, майже не контактуючи з місцевою владою.

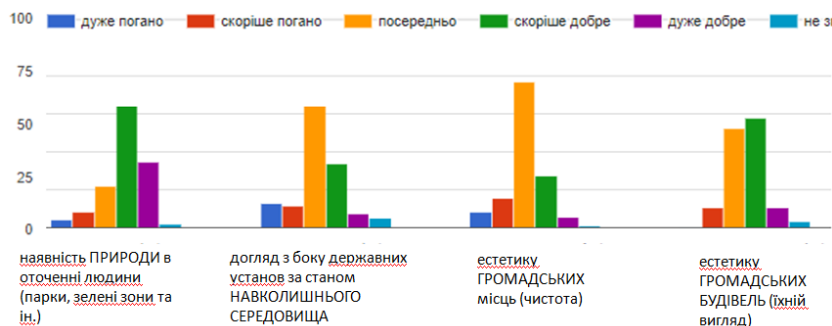
14. Чи упродовж останнього року хтось із членів сім'ї вирішував якісь питання у раді об'єднаної громади?

167 ответов

Очікувано, що майже 20% опитаних нічого не змогли сказати про якість адміністративних послуг, бо по них не зверталися. Тож 37% позитивних оцінок та 34,1% посередніх – це скоріше успіх. Приблизно так само оцінюється персональна робота службовців, щоправда тут не було відповіді «не знаю», тож майже всі необізнані давали посередні оцінки (за відсутності досвіду спілкування протягом року як такого). Дещо краще оцінено персональне ставлення службовців до

19. Як Ви оцінюєте У НАШІЙ ОБ'ЄДНАНІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

Тобто це явище для багатьох є новим та поки що малозрозумілим, лише 15% опитаних зазначили, що хтось із членів родини бере участь в діяльності НГО. Це ще один незадіяний потенціал громади.

Інша складова проблеми – лише біля 40% з членів родин опитаних протягом року розв'язували якісь

Опосередковано це підтверджується відповіддю на інше питання, що стосується переважно гуманітарної сфери – виявляється, що в 47% опитаних родин або ніхто не бере активної участі в житті громади, або не знає що сказати.

28. Як Ви оцінюєте участь членів сім'ї у житті об'єднаної громади (участь у публічних заходах, святах, фестивалях, спільних ініціативах жителів та ін.)? Просимо зазначити лише одну відповідь:

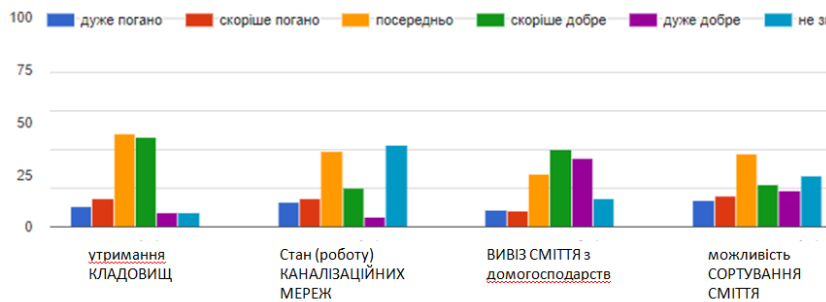
167 ответов

мешканців ОТГ – 44,5% позитивних відповідей при 43,1% посередніх, негативні – виразна меншість.

Стан навколишнього середовища оцінено стримано-позитивно – спостерігається майже паритет між позитивними та посередніми оцінками за незначної кількості

19. Як Ви оцінюєте У НАШІЙ ОБ'ЄДНАНІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

критичних. Причому найбільш оптимістично сприймається наявність природи в оточенні людини (парки, зелені зони), чистота повітря, естетика громадських будівель, вивіз сміття (вочевидь – у Сосниці), а також утримання кладовищ. Якість питної води оцінена сегментарно – тобто маємо

подібні відсотки поганих, посередніх та добрих оцінок. Ймовірно, тут важить місце та джерело надання послуги. Посередні оцінки переважають щодо нагляду державних установ за станом навколишнього середовища, естетики громадських місць. Явна стурбованість простежується стосовно стану річок, озер, інших водойм – тут негативні оцінки в сумі майже дорівнюють позитивним та посереднім. Вочевидь, цей напрямок вимагатиме від влади невідкладних дій. Стан каналізаційних мереж – єдиний випадок, коли кількість відповідей «не знаю» більше за будь-які інші. Так само багато цих відповідей щодо сортування сміття.

Громадський транспорт для більшості мешканців громади – незнайоме явище. Майже 56% зазначили, що протягом року зовсім ним не користувалися, а ще 12,6% – «важко сказати». Більш-менш регулярно користуються ним лише 20% респондентів.

Тому на запитання щодо можливостей скористатися послугами громадського транспорту чисельність позитивних відповідей незначна, домінують негативні, посередні або (третій показник) «не знаю». З незначними змінами та сама ситуація спостерігається під час оцінки наявності транспортногосполучення між населеними пунктами громади (тут, щоправда, посередніх відповідей більше) та якості громадського транспорту. Найбільше негативних відповідей отримав стан доріг – за майже цілковитої відсутності позитивних. Щодо питань доступності

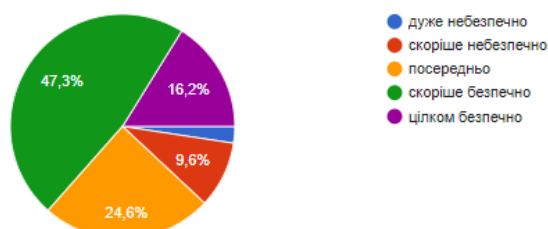
20. Як часто упродовж останніх трьох місяців користувався ГРОМАДСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ на території нашої об'єднаної громади той член сім'ї, який зазвичай пересувається таким видом транспорту?

167 ответов

22. Чи, на Вашу думку, прогулюватися ввечері поблизу місця проживання Вашої родини, загалом:

167 ответов

велосипедних доріжок, безпеки на дорогах, придатності доріг для пішоходів, утримання доріг в зимовий період – скрізь переважають негативні оцінки за великої кількості посередніх. Дещо краще (але все одно – критично)

оцінена безпека на дорогах та утримання доріг у зимовий період.

Важливим для розвитку громади є те, що майже дві третини опитаних вважають, що біля їх осель загалом безпечно. Небезпеку побачили лише біля 10%,

25. Як ви оцінюєте У НАШІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

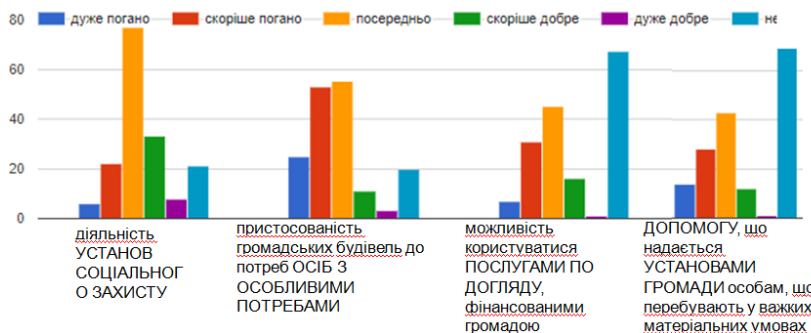

інші ставляться посередньо. Чого не скажеш про громадські місця – тут безпечно себе почувають майже половина респондентів, 44,3% – посередньо, що може вказувати на наявність прихованих для стороннього ока, але дратівливих для місцевих мешканців проблем. Втім, в цілому, відчуття стану громадської безпеки скоріше є добрим.

Сфера освіти сприймається мешканцями громади позитивно – такі оцінки переважають під час відповідей на запитання про доступність шкіл, дитячих садочків, якість навчання в них, а також доступність дитячих майданчиків.

Щоправда, доступність шкіл оцінена виразно краще, ніж якість навчання, а щодо дитячих садочків отримана значна кількість відповідей «не знаю». Так само багато таких відповідей (перше чи друге місце) під час оцінки доступності закладів позашкільної освіти, якості їхніх послуг та доступності позаурочних занять у школах. Іншими словами, для значного відсотку мешканців громад ці послуги недоступні. Що ж до тих, хто має що сказати, оцінки виглядають суперечливо: добрі оцінки сперечаються за першість із посередніми за значної кількості помірковано-негативних. Отже, благополучною сферу позашкільної освіти назвати не можна.

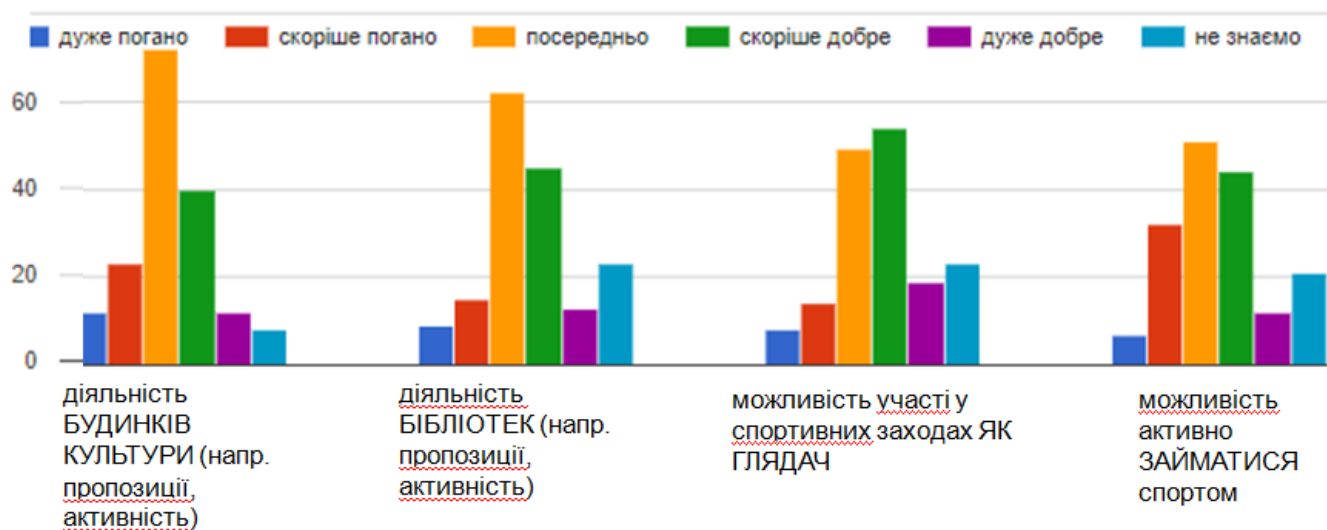
27. Як Ви оцінюєте У НАШІЙ об'єднаній ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

Діяльність установ соціального захисту оцінена головним чином посередньо, водночас пристосованість громадських будівель для людей з особливими потребами – переважно негативно за великої кількості посередніх оцінок. Відповіді

«не знаю» домінують під час оцінки можливостей скористатися послугами по догляду, що фінансуються громадою, а також допомогою від громадських

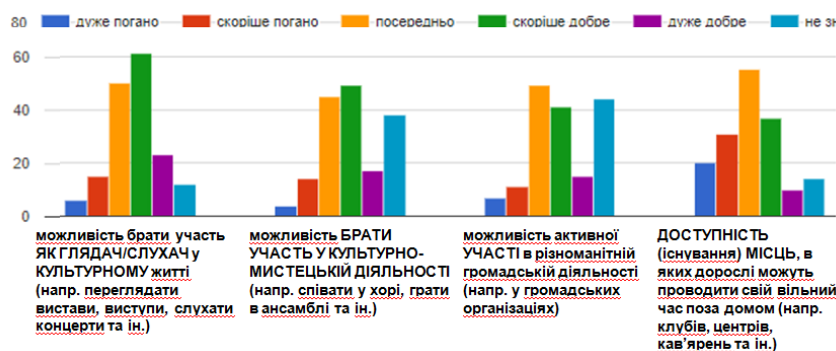
29. Як Ви оцінюєте У НАШІЙ ОБ'ЄДНАНІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

організацій – особам, що перебувають у складних матеріальних умовах. Так само більшість не знає про зацікавленість установ громади людьми похилого віку. Вкрай негативно оцінена доступність послуг фахових лікарів. Водночас діяльність аптек перебуває на іншому полюсі – тут безумовна більшість позитивних відповідей. Зазначимо, що в першому випадку йдеться про роботу переважно комунальних закладів, а в другому – приватних. Отже, зазначена сфера вимагає змін не лише матеріальних, але й (в першу чергу) організаційно-правових.

Діяльність будинків культури та бібліотек респонденти оцінили переважно посередньо (дещо краще – бібліотеки). Втім позитивних оцінок все ж таки більше за негативних. Але не заклади культури кращі, а доступність місць відпочинку та відновлення (відпочинку на лоні природи) у безпосередній близькості до місця проживання. Можливість брати участь у спортивних змаганнях в якості глядача оцінена скоріше позитивно – за високого ступеня посередніх оцінок. А от щодо

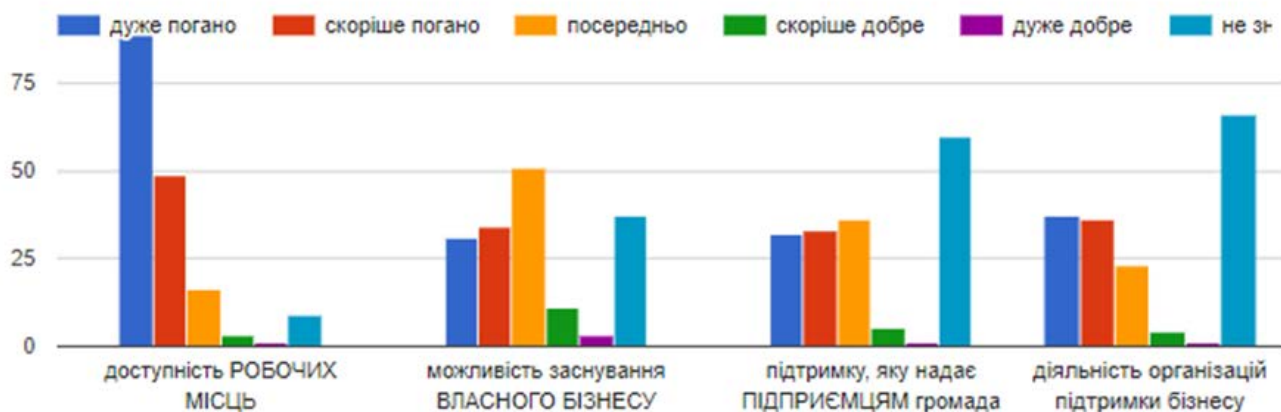
25. Як ви оцінюєте У НАШІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

занять спортом незначно переважають останні за помітного зросту негативних висновків.

Під час всіх наведених відповідей значною є доля «не знаю». Але найбільше таких оцінок стосовно можливостей участі в різноманітній громадській діяльності. В громаді виразно не

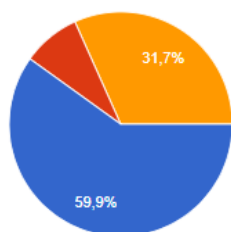
33. Як Ви оцінюєте У НАШІЙ ОБ'ЄДНАНІЙ ГРОМАДІ: (у кожному рядку просимо зазначити лише одну відповідь)

вистачає місць, де дорослі можуть проводити свій вільний час поза домашньою оселею (клубів, кав'ярень) – їх доступність оцінена здебільшого посередньо або погано. Доступність Інтернету сегментовано на майже рівні частини – погано, добре та посередньо, що може бути відображенням різниці його поширення в адміністративному центрі громади та в селах.

34. Що, на Ваш погляд, загалом переважає у ВІДНОСИНАХ МІЖ ЛЮДЬМИ на території нашої об'єднаної громади: недовіра, обережність та ПРИВАТНИЙ ІНТЕРЕС, чи почуття солідарності та ТУРБОТА ПРО ЗАГАЛЬНЕ БЛАГО?

167 відповідей

Чи не найбільший негатив у сприйнятті опитаних мешканців громади – доступність робочих місць. Домінує оцінка навіть не «скоріше погано», а «дуже погано», за незначного відсотка посередніх та мізерного добрих оцінок. Причому дані дослідження демонструють велику

необізнаність щодо можливостей заснування власного бізнесу, а ще більше – щодо підтримки підприємцям, яку може надати громада, та діяльності організацій із підтримки бізнесу. У випадку трьох зазначених запитань дещо більше посередніх оцінок та менше негативних, однак це ніяк не впливає на позитивні спостереження. Вочевидь, цей напрямок має стати одним із ключових для громади, насамперед, щодо інформаційно-консультативної підтримки та розвитку інших форм сприяння бізнесу, просування державно-приватного партнерства.

Одна з найважливіших перешкод розвитку Сосницької громади – це сприйняття стану відносин між людьми на її теренах. Як засвідчили дані соціологічного дослідження 59,9% опитаних, вважає, що переважає недовіра, обережність та приватний інтерес, майже 32% ухилилися від відповіді.

36. Відповідно до законодавства об'єднана громада повинна реалізувати багато різних завдань. Не можна відмовитись від жодного з них, але під час планування бюджету деякі з них можна трактувати як важливіші. Які сфери, на Вашу думку, повинні мати особливу ПІДТРИМКУ? Просимо зазначити НЕ БІЛЬШЕ ТРЬОХ найважливіших пунктів, представлених нижче:

За результати дослідження з точки зору пріоритетів суспільної свідомості інтерес становить розподіл пріоритетності завдань. Відповідно до отриманих даних він є таким:

тобто, на першому місці – охорона та профілактика здоров'я (але це не лише медицина, але й спорт). Далі – дорожня інфраструктура, освіта та дошкільне виховання, водопостачання, соціальна допомога, чистота вулиць та громадських місць. Однак варто пам'ятати, що в цьому питанні не йдеться про розвиток економіки, виключно про соціально значимі речі.

В цілому, варто звернути увагу на таке:

в громаді спостерігається завеликий відсоток недовіри мешканців один до одного та переконаність в перевазі приватного інтересу; це гуманітарна складова розвитку, що засвідчує необхідність значних зусиль, спрямованих на інтеграцію громади, подолання наведеного стереотипу, її перетворення на територіальну спільноту;

дані дослідження виявляють брак прийнятних для мешканців форм залучення до діяльності органів місцевого самоврядування, а водночас – слабкість традицій організованої громадської діяльності; і перше, і друге потребують дій, спрямованих на їх розвиток, виведення взаємин влади та громадськості на новий рівень участі;

однією з найбільших цінностей громади, яка належним чином оцінена мешканцями громади, є стан її природного середовища та наявність природи в житті людини, що належним чином цінують мешканці громади; збереження чистоти, лісових та водних ресурсів – основна умова (поруч із наявністю робочих місць) розвитку території, але такого, що виключає надмірне екологічне навантаження;

для переважної більшості мешканців громади явища громадського транспорту між її населеними пунктами не існує, це не сприяє позитивній оцінці якості життя та послуг, що надаються й вимагає змін;

в сфері освіти, за позитивного ставлення, занепокоєння викликає стан позашкільної освіти, а також доступність дитячих садочків; крім того, оцінка якості середньої освіти є значно меншою, ніж її доступності;

інформації про можливості надання соціальних послуг, якавідома мешканцям громади, їм недостатньо, принаймні, вони не змогли відповісти відразу на кілька питань щодо її діяльності, отже тут мають бути застосовані нові засоби комунікації;

за зовнішнього позитивного ставлення справжня оцінка діяльності закладів культури – посередня; мешканці громади значно більше цінують відпочинок за їх межами, але таких місць бракує; так само, як і можливостей для активних занять спортом;

стан охорони здоров'я викликає яскраво-негативні оцінки за виключенням однієї ділянки, де послуги надаються переважно приватними організаціями (аптеки); отже, лише фінансування цієї галузі не є достатнім – необхідно змінити організаційно-правові відносини, на що спрямована медична реформа;

мешканці громади не володіють інформацією (байдуже з яких причин) про можливості розвитку власного бізнесу та його підтримки; за критичного стану щодо робочих місць ця сфера потребує значної роз'яснювальної роботи та допомоги, насамперед, підприємцям-початківцям.

3. SWOT-аналіз – висновки

Результати SWOT-аналізу Сосницької ОТГ отримані за допомогою двох сполучених способів. Перший – матеріали засідання робочої групи з розробки стратегії та представників зацікавлених сторін. Тоді фокус-групам було запропоновано здійснити галузевий SWOT-аналіз за такими напрямками: адміністрація громади, інфраструктура та просторове планування, економіка, природне середовище та туризм. За підсумками роботи було проаналізовано п'ять зазначених сфер.

Другий – отримані результати радником із питань регіонального розвитку Чернігівського центру розвитку місцевого самоврядування програми U-LEAD з Європою були узагальнені у вигляді зведеного SWOT-аналізу. Чисельність виявлених таким чином факторів коливалась від десяти («загрози») до вісімнадцяти («слабкі сторони»), їх рейтингування проводилося дослідницьким способом із залученням представників громади. Надалі підготовлені матеріали обговорювалися з зовнішнім експертом зазначеної програми, отже – були відкореговані. Зокрема, уточнені деякі формулювання, а фактори, що зайняли найнижчі місця (після п'ятнадцятого) – видалені з таблиці SWOT-аналізу як несуттєві.

Отже, процес підготовки SWOT-аналіз проходив у кілька етапів за участю представників неурядових організацій, комунальних інституцій, а також мешканців, які представляють різні соціальні групи (підприємці, фермери, пенсіонери), зовнішніх експертів та тривав біля двох тижнів.

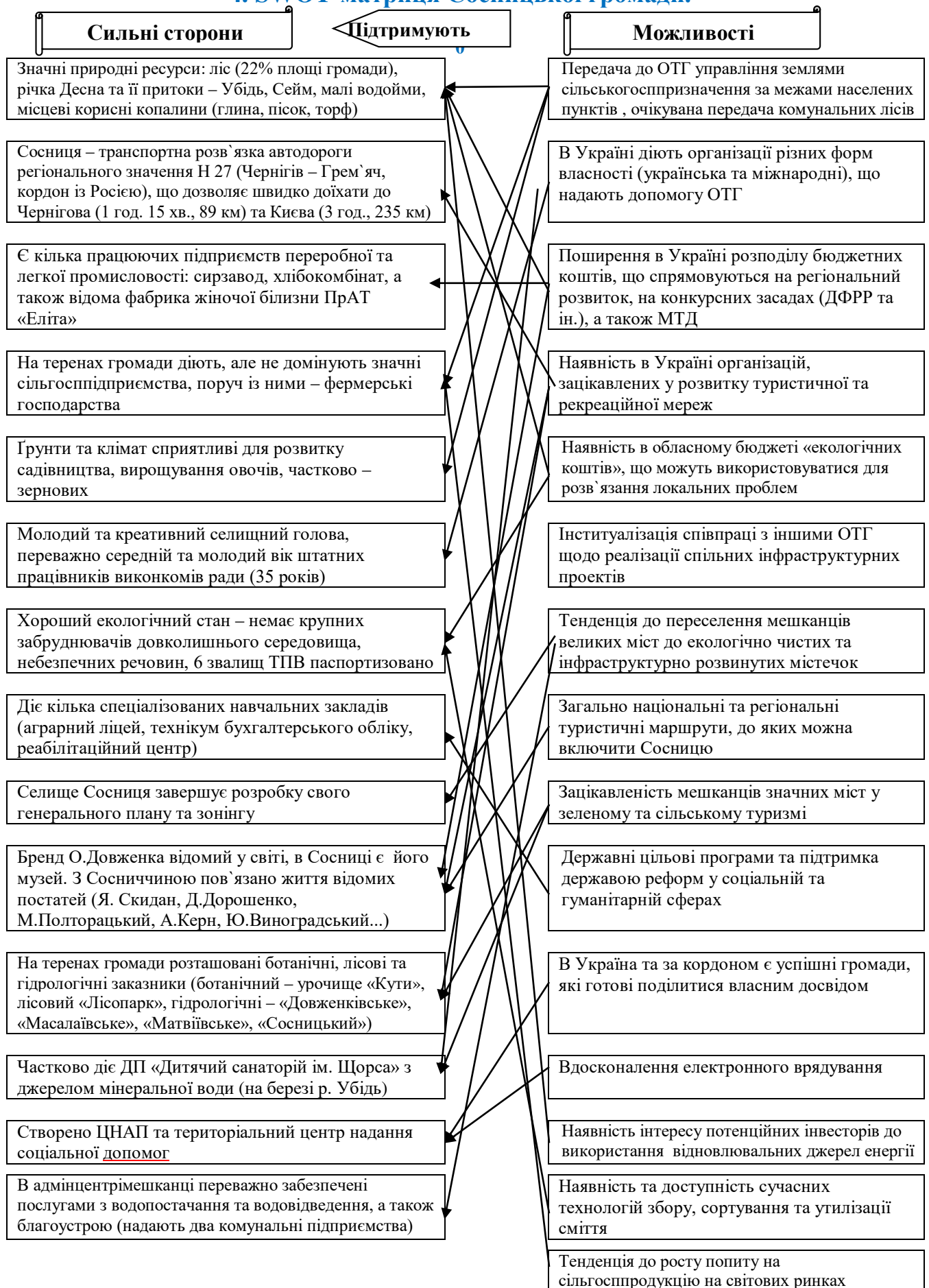
Таблиця № 1. SWOT-аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
1.Значні природні ресурси: ліс (22% площі громади), річка Десна та її притоки – Убідь, Сейм, малі водойми, місцеві корисні копалини (глина, пісок, торф) . 2.Сосниця – транспортна розв'язка автодороги національного значення Н 27 (Чернігів – Грем'яч, кордон із Росією), що дозволяє швидко доїхати до Чернігова (1 год. 15 хв., 89 км) та Києва (3 год., 235 км). 3.Є кілька працюючих підприємств переробної та легкої промисловості: сирзавод, хлібокомбінат, а також відома фабрика жіночої білизни ПрАТ «Еліта». 4.На теренах громади діють, але не домінують значні сільгосппідприємства, поруч із ними –фермерські господарства. 5.Ґрунти та клімат сприятливі для розвитку садівництва, вирощування овочів, частково – зернових. 6.Молодий та креативний селищний голова, переважно середній та молодий вік	1. 50% населення громади – непрацездатного віку (пенсіонери та діти), жінок на 9% більше, ніж чоловіків, принаймні з 80-х рр. – від'ємний приріст населення (природний, та трудової міграції) . 2. На теренах громади, особливо в сільській місцевості, домінує приховане безробіття (самозайнятість) . 3. Формування території громади не завершено – 2/3 площ та майже половина населення за її межами. 4. Середня зарплата в громаді – одна з найнижчих в Чернігівській області (4,5 тис. грн. в 2018 р.). 5. Більшість мешканців не знає про підтримку підприємництва, негативно оцінює можливість заснування свого бізнесу, об'єднань малих сільгосптоваровиробників немає або їх діяльність формальна. 6. Серед дрібних власників домінує архаїчне господарство – традиційні культури, застарілі технології, виробництво

штатних працівників виконкомів ради (35 років). 7. Хороший екологічний стан – немає крупних забруднювачів довколишнього середовища, небезпечних речовин, шість звалищ ТПВ паспортизовано. 8. Діє кілька спеціалізованих навчальних закладів (аграрний ліцей, технікум бухгалтерського обліку, реабілітаційний центр). 9. Селище Сосниця завершує розробку свого генерального плану та зонінгу. 10. Бренд О.П.Довженка - всесвітньо відомий, в Сосниці розташований його літературно-меморіальний музей. З Сосниччиною пов'язано життя кількох відомих постатей (Я. Скидан, Д.Дорошенко, М.Полторацький, А.Керн, Ю.Виноградський + Смирнов+Попов ...). 11. На теренах громади розташовані ботанічні, лісові та гідрологічні заказники місцевого значення (ботанічний – урочище «Кути, лісовий «Лісопарк», гідрологічні – «Довженківське», «Масалаївське», «Матвіївське», «Сосницький»). 12. Частково діє ДП «Дитячий санаторій ім. Щорса» з джерелом мінеральної води (на березі р. Убідь). 13. Створено ЦНАП та територіальний центр надання соціальної допомоги. 14. В адмінцентрі мешканці переважно забезпечені послугами з водопостачання та водовідведення, а також благоустрою (надають два комунальні підприємства).	сільгоспсировини, дрібнотоварним є тваринництво. 7. Основне джерело власних надходжень бюджету громади – заклади освіти (ПДФО), водночас на їх утримання витрачається майже 50% власних надходжень. 8. В громаді бракує низки важливих галузевих фахівців, а в виконкомі ради громади відсутня низка спеціалізованих структурних підрозділів та посад. 9. Всі територіальні дороги в громаді потребують капітального ремонту, а залізниця відсутня (найближча станція за 20 км). 10. Селище Сосниця майже позбавлено урбаністичного простору, а існуючий віддзеркалює переважно уявлення радянського періоду. 11. Між виконкомом та депутатами ради часом виникають непорозуміння, переважно, з бюджетних питань. 12. На території громади немає підприємств, які б надавали стандартизовані готельні послуги, відсутні брендовані заклади громадського харчування, реальною є поступова втрата місцевих народних ремесел. 13. Крім с. Загребелля водопостачання в селах немає, стан питної води у них – загрозливий. 14. Відсутня працююча автостанція, а рівень перевезення пасажирів громадським транспортом між населеними пунктами громади викликає нарікання. 15. В селах громади вуличного освітлення немає, бракує системи громадської безпеки. 16. Система збору та утилізації сміття викликає нарікання, по селах – стихійні сміттєзвалища.
Шанси (можливості)	Загрози
1. Передача до ОТГ управління землями сільськогосппризначення за межами населених пунктів, очікувана передача комунальних лісів. 2. В Україні діють організації різних форм власності (українська та міжнародні), що надають допомогу ОТГ. 3. Розподіл бюджетних коштів, що спрямовуються на регіональний розвиток,	1. Наявність значно більш високооплачуваної роботи в досяжній близькості від громади (Київ, Польща...) 2. Політичний вплив на розподіл державної підтримки місцевого самоврядування. 3. Брак співпраці з районною ланкою влади. 4. Гальмування державних рішень щодо реформи місцевого самоврядування. 5. Прискорення запровадження норм Закону України «Про якість та безпеку харчових

на конкурсних засадах (ДФРР та ін.), а також МТД. 4. Наявність в Україні організацій, зацікавлених у розвитку туристичної та рекреаційної мереж. 5. Наявність в обласному бюджеті «екологічних коштів», що можуть використовуватися для розв'язання локальних проблем. 6. Інституалізація співпраці з іншими ОТГ. 7. Тенденція до переселення мешканців великих міст до екологічно чистих та інфраструктурно розвинутих містечок. 8. Загально національні та регіональні туристичні маршрути, до яких можна включити Сосницю. 9. Зацікавленість мешканців значних міст у зеленому та сільському туризмі. 10. Державні цільові програми та підтримка державою реформ у соціальній та гуманітарній сферах. 11. В Україна та за кордоном є успішні громади, які готові поділитися власним досвідом. 12. Вдосконалення електронного врядування. 13. Наявність інтересу потенційних інвесторів до використання відновлювальних джерел енергії. 14. Наявність та доступність сучасних технологій збору, сортування та утилізації сміття. 15. Тенденція до росту попиту на сільгосппродукцію на світових ринках.	продуктів та продовольчої сировини», насамперед, щодо молочних продуктів та м'яса. 6. Неконтрольована вирубка лісів ДП «Сосницьрайагролісгосп», Сосницьким лісництвом ДП «Холминське лісове господарство». 7. Пануюче серед потенційних інвесторів відчуття небезпеки через наближеність до кордону з Росією (біля 100 км). 8. Засилля браконьєрів, що нищать водні та лісові ресурси на тлі браку контролю зі сторони держави + короїд. 9. Дамба біля Курська (Росія), що обмежує потік води в Десні та Сеймі й знижує рівень ґрунтових вод + Смоленська АЕС. 10. Перехід на цифрове мовлення на телебаченні (у сільській місцевості дивляться переважно аналогове).
---	--

4. SWOT-матриця Сосницької громади.

5. Порівняльні переваги, виклики та ризики

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

- передача до ОТГ земель за межами населених пунктів, а також очікувана передача комунальних лісів дозволять ефективніше використовувати наявні природні ресурси, стимулювати розвиток фермерства, а також садівництва та вирощування овочів на теренах громади;
- діяльність в Україні організацій різних форм власності, в т.ч. міжнародних, що надають допомогу ОТГ, сприятимуть професійному росту наявних молодих управлінських кадрів громади;
- громада може скористатися поширенням в Україні практики розподілу бюджетних коштів на конкурсних засадах для збереження довкілля, розвитку туристичної інфраструктури, а також для стимулювання діяльності переробної та легкої промисловості, розвитку малого бізнесу;
- наявність «екологічних коштів» в обласному бюджеті відкриває можливості для санації водойм, впорядкування територій лісопаркових зон, а також розвитку системи збору та утилізації сміття;
- світова тенденція до збільшення попиту на сільгосппродукцію стимулюватиме збільшення його виробництва на теренах громади, так само цьому сприятиме перехід земель за межами населених пунктів до управління громадою;
- в Україні є організації, зацікавлені в розвитку туризму та рекреаційних мереж, чим може скористатися громада, приваблюючи їх зручністю сполучення з Києвом та Черніговом; водночас громада може задіяти свої значні природоохоронні території та модернізувати наявний санаторій, що призведе до збільшення робочих місць та доходів до бюджету громади; цьому також сприятиме зацікавленість мешканців великих міст у зеленому та сільському туризмі, відродженню місцевих народних ремесел;
- тенденція до переселення мешканців великих міст до екологічно чистих та інфраструктурно розвинутих містечок стимулюватиме містобудівну діяльність, а також розвиток комунальних мереж із водопостачання та водовідведення, благоустрій населених пунктів.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

- приховане безробіття, особливо в сільській місцевості, можна зменшити за рахунок раціонального використання переданих в управління громади земель та, потенційно, лісів, розвитку туристичних та рекреаційних мереж (та їх поєднання – кластеризації), зацікавленості мешканців великих міст у розвитку зеленого та сільського туризму, а також через просування Сосниці до регіональних та загальнодержавних туристичних маршрутів;
- водночас управління землями та лісами дозволить дещо знизити частку бюджетних закладів у надходженнях до бюджету громади – за рахунок

- збільшення виробничої сфери; цьому також сприятиме розширення використання (вочевидь, і виробництва) відновлювальних джерел енергії;
- обізнаність мешканців щодо розвитку підприємництва та підтримку малого бізнесу можна покращити, якщо скористатися міжнародною технічною допомогою (проекти) та підтримкою організацій, які надають допомогу ОТГ;
 - в селах можна налагодити водопостачання, якщо скористатися державними цільовими програмами та брати участь у конкурсах проектів;
 - поганий стан доріг може бути частково покращений за рахунок державної цільової підтримки, а також участі в конкурсах інфраструктурних проектів – як державних, так і міжнародних;
 - тенденція до росту попиту на сільгосппродукцію на світових ринках, а також зовнішня консультативно-дорадча й матеріальна підтримка можуть стимулювати модернізацію дрібних домогосподарств та їх об'єднання в кооперативи для формування товарних партій та проходження сертифікації товарів;
 - мала середня зарплата в громаді може збільшитися під впливом світової тенденції до росту попиту на сільгосппродукцію та розвитку туристичної й пов'язаних із нею сфер економіки;
 - брак вуличного освітлення може бути подоланий через комбінування внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування, а також поширення новітніх енергоощадних та відносно недорогих технологій;
 - наявність та доступність технологій щодо збору та утилізації сміття, можливість скористатися «екологічними коштами» обласного бюджету дозволяють сподіватися на вирішення проблеми поводження з ТВП на теренах громади;
 - брак низки важливих галузевих фахівців можна компенсувати за рахунок співпраці з іншими ОТГ, державних галузевих програм та розподілів фахівців, скористатися можливостями електронного врядування;
 - крім того, вплив негативних демографічних тенденцій можна частково зменшити, якщо скористатися тенденцією (поки що, ледь відчутної в Україні) переселення мешканців великих міст до екологічно чистих та інфраструктурно розвинутих містечок;
 - наявні технології збору й утилізації сміття та їх доступність, а також відповідний досвід інших громад,

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

- наявність значно більше оплачуваної роботи за досяжними межами громади, а також пануюче серед потенційних інвесторів через наближеність до кордонів із Росією негативно впливатимуть на чисельність працездатного населення, що загрожує додатковим навантаженням на місцевий бюджет;
- політичні впливи під час розподілу коштів державного бюджету можуть загальмувати ремонт автомобільних доріг, інших об'єктів інфраструктури, а

- а також модернізацію міського середовища адміністративного центру громади та впорядкування центрів старостинських округів;
- прискорення запровадження норм Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів» пригнічуватиме дрібних сільських товаровиробників та посилюватиме їх недовіру до розвитку малого підприємництва в сільському господарстві;
 - пануюче серед інвесторів відчуття небезпеки через близькість кордону з Росією негативно впливатиме на чисельність населення, гальмуватиме появу на території громади підприємств, які б надавали стандартизовані готельні послуги, брендovаних закладів громадського харчування консервуватиме безробіття, насамперед, у сільській місцевості, що, в цілому, загрожує громаді стагнацією;
 - засилля браконьєрів (своїх та зовнішніх) стримуватиме розвиток легального підприємництва та працевлаштування, а також негативно впливатиме на стан водних ресурсів громади;
 - неконтрольована вирубка лісів негативно зменшуватиме надходження до бюджету громади, сприятиме погіршенню стану доріг (через збільшення навантажень лісовозами), а також негативно впливатиме на якість питної води (через зниження ґрунтових вод);
 - брак співпраці з районною гілкою влади стримуватиме процес формування території громади; цьому ж сприятиме ймовірне гальмування реформи на загальнодержавному рівні.

6. Сценарії розвитку Сосницької громади

Сосницька громада перейшла на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з 3 січня 2018 р. Тобто ця дата є точкою відліку її існування як соціально-економічної цілісності, а не лише з точки зору правової чи адміністративної. Крім того, більшість статистичних даних є приблизними або ж розрахунковими через відсутність у державній статистиці такої одиниці обліку, як об'єднана територіальна громада (лише район чи окремий населений пункт). Тому повноцінне формування сценаріїв із точки зору впливу внутрішніх факторів розвитку ускладнено. До цього питання варто повернутися після виконання першого Плану заходів із реалізації Стратегії. Поки що наведені елементи відображають, насамперед, вплив на громаду зовнішніх факторів. Хоча не лише.

Основними сценаріями розвитку є інерційний (песимістичний) та модернізаційний (реалістичний).

Інерційний сценарій розвитку

Інерційний сценарій базується на припущеннях, що баланс внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на громаду, як суспільне та соціально-економічне явище, залишається незмінним, система змінюється за попереднім алгоритмом, тобто за інерцією. В цілому, суспільний, соціально-економічний стан країни та регіону є або нейтральним, або таким, що не сприяє розвитку громади.

Базові припущення інерційного сценарію (національний рівень):

- на сході України триває латентний військовий конфлікт, що відволікає значні ресурси, але широкомасштабних військових дій немає;
- російські війська й надалі перебувають у прикордонних областях Росії та Білорусі, але далі демонстрації сили справа не йде;
- проведення президентських та парламентських виборів, а також їх результати гальмують реалізацію реформи місцевого самоврядування, але через набуття незворотного характеру вона триває під власним тиском;
- ВВП України повільно зростає (біля 2% на рік), переважно за рахунок сфери сервісу; промисловість та сільське господарство надалі стагнують, а інфляція балансує на межі помірної;
- через стагнацію економіки України або дуже повільне її зростання збільшуються протестні настрої у суспільстві та тривають пошуки винних;
- продовжується міжнародний тиск на державу України від її союзників, що стимулює запровадження нових регуляторних актів, які спрямовані на зменшення рівня корупції та покращення умови ведення бізнесу; втім відбувається це все вкрай повільно;
- Україна отримує лише частину з запланованої допомоги Європейського Союзу через постійні зриви у виконанні або неякісне виконання власних зобов'язань щодо реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- В Україні створюється помісна православна церква в Україні, до складу якої входить більшість діючих релігійних громад, суспільних заворушень при цьому не відбувається;
- зовнішньоторгівельне сальдо України залишається від'ємним на тлі постійних проблем із отриманням чергового траншу кредиту від МВФ та інших міжнародних донорів, відповідно фінансовий стан держави – постійно загрозливим;
- через непрозорість більшості процедур привабливість України для інвесторів із розвинутих країн залишається доволі низькою, водночас зростає інтерес третіх країн (наприклад, Туреччини, Китаю), що активно розвиваються та виявляються більш адаптованими до українських умов;
- Українська держава виявляється неспроможною здійснити монетизацію пільг та субсидій, що призводить до збагачення одних та збідніння інших громадян України, росту паразитичних настроїв, отже негативно впливає на соціальну та економічну активність населення;
- в цілому в країні зберігається динамічний баланс серед різних політичних сил та суспільних настроїв, який створює доволі неспокійне суспільне тіло, але країна уникає значних потрясінь.

Базові припущення інерційного сценарію – місцевий рівень:

- формуватиметься ідентичність громади, але головним критерієм самоідентифікації надалі залишатиметься населений пункт, село чи місто, тобто місце проживання мешканця громади;
- до 2020 р. жодна сільська рада до Сосницької ОТГ не приєднується;

- відчутна частина працездатних мешканців громади поїде на заробітки за межі громади;
- ✓ туризм розвиватиметься інерційно, переважно в традиційних формах, кластеризації туристичних послуг не відбудеться, громада та її підприємці не зможуть запропонувати прийнятне співвідношення «ціна – якість» послуги;
- фестиваль «Капелюш» набуде популярності;
- сфери рекреації та оздоровлення не розвиватимуться;
- рівень сервісу на теренах громади поступово покращуватиметься, але він значно відставатиме від вимог зовнішнього клієнта;
- триває замулення водойм, насамперед, річок Десна та Убідь;
- випускники навчальних закладів, що розташовані на теренах громади, переважно залишатимуть громаду;
- триватиме концентрація виробництва в руках крупних товаровиробників;
- сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів створити не вдасться,
- дрібні товаровиробники сільськогосподарської продукції не зможуть вчасно забезпечити дотримання вимог законодавства України про безпеку та якість харчових продуктів;
- передача лісів комунальної форми власності до управління громадою матиме переважно формальний характер – ОТГ не отримують на них реальних важелів впливу;
- передача санаторію ДП «Дитячий санаторій ім. Щорса» до комунальної власності Сосницької селищної ради затягнеться на невизначено тривалий термін, а рівень сервісу в ньому залишається радянським;
- ресурси громади розподілятимуться переважно на короткотермінові потреби соціального характеру, проектів із економічним ефектом не буде, а довгострокове планування існуватиме формально;
- наявна структура економіки не зазнає принципових змін, вона спиратиметься на сільське господарство та, частково, харчову промисловість, причому серед дрібних власників надалі домінуватимуть традиційні форми господарювання;
- держава виконуватиме свої зобов'язання щодо надання державної інфраструктурної субвенції, але її обсяги постійно зменшуватимуться;
- більшість коштів державного бюджету, що спрямовуються на розвиток, надалі розподілятимуться не через ДФРР, а в «ручному режимі» – через субвенцію на соціально-економічний розвиток, громада зможе отримати незначну частину цього фінансування; це дозволить реалізувати кілька інфраструктурних проектів, але жодної значної проблеми не буде розв'язано;
- через брак досвіду та навиків громада не зможе залучити значних коштів міжнародної технічної допомоги;
- наявна структура комунальних організацій соціальної та гуманітарної сфер у цілому зберігатиметься;
- дещо покращиться рівень надання адміністративних послуг;

- покращиться рівень зв'язку (мобільний, Інтернет) у старостинських округах (крім віддалених малочисельних сіл);
- рівень громадянської конструктивної активності в обумовлених законодавством формах залишатиметься на низькому рівні або з матиме стихійних деструктивний характер;
- рівень підприємницької активності не зміниться, надходження від такого роду діяльності незначно зростуть, але й надалі місцеві підприємці масово уникатимуть сплати податків, акцизів, а також паразитуватимуть на державних програмах соціальної допомоги.

Результат інерційного сценарію:

- ✓ триватиме старіння населення, його помітне скорочення в селах; в селищівідбуватимуться схожі процеси, але його чисельність триматиметься краще за рахунок переселення з сіл та незначної трудової міграції до Сосниці;
- ✓ кількість робочих місць у сільському господарстві та переробці не задовольнятиме потреби громади;
- ✓ більшість мешканців громади майже не впливатимуть на ухвалення її управлінських рішень; водночас протесні настрої та недовіра до влади серед них зростатимуть;
- ✓ доходи до бюджету громади від її економіки (виробництво та сервіс, в т.ч. – туризм) залишатимуться на низькому рівні та не становитимуть суттєвої частки власних надходжень;
- ✓ з'являться доходи від лісового господарства, але їх обсяг буде незначним;
- ✓ дрібні товаровиробники будуть витіснені з ринку, рівень їх доходів впаде;
- ✓ загострюватиметься кадровий голод на тлі настроїв соціального утриманства (сподівання на субсидії та інші подібні виплати);
- ✓ поступово погіршується загальний стан природного середовища;
- ✓ розвиток аграрної сфери дозволить залучити до сільськогосподарського обігу нові землі, але при цьому сільгосппереробка майже не розвиватиметься, а серед сільського населення надалі пануватиме самозайнятість;
- ✓ значних інфраструктурних проектів на теренах громади не відбуватиметься, обмежуючись відносно локальними покращеннями;
- ✓ прагнення утримати наявну соціальну та гуманітарну інфраструктуру призводитиме до її поступового занепаду та водночас позбавить громаду внутрішніх ресурсів для розвитку.

Модернізаційний сценарій розвитку

Модернізаційний сценарій розвитку базується на припущеннях, формування дуже сприятливих зовнішніх (міжнародних, національних) та внутрішніх (в громаді) факторів впливу. Тобто громада максимально скористається можливостями стрімкого розвитку країни.

Базові припущення модернізаційного сценарію (національний та регіональний рівень):

- держава Україна ухвалює та запроваджує рішення, в результаті реалізації яких долається системна корупція, її обсяги суттєво також зменшаться на

оперативному рівні; в цілому це призведе до суттєвого зростання доходів державного та місцевих бюджетів та коштів, якими оперує держава й громади для підтримки регіонального та місцевого розвитку;

- результати президентських та парламентських виборів дають новий поштовх до реформ в Україні – на галузевому, субрегіональному та регіональному рівнях;
- нова помісна православна церква швидко набуває популярності та стає найавторитетнішою релігійною організацією в Україні;
- економіка України демонструватиме стійке зростання, що перевищуватиме 5% на рік, а інфляція не виходитиме за межі 10%;
- курс гривні залишатиметься в межах прогнозованого, а кількість вільних кредитних ресурсів зростатиме, відповідно ціна запозичень зменшуватиметься, а їхня доступність для бізнесу й громадян зростатиме;
- Україна вчасно та в повному обсязі виконуватиме свої зобов'язання перед партнерами (насамперед, ЄС та США), що призведе до збільшення обсягів фінансової допомоги та дешевих кредитів;
- кошти, що спрямовуються на регіональний економічний розвиток, розподілятимуться прозоро, на конкурсних засадах, через ДФРР;
- дедалі зростатиме економічний ефект від децентралізації та поживлення місцевої економічної активності, що позитивно вплине на рівень життя в країні в цілому;
- переважна більшість українських заробітчан у країнах ЄС повертатимуться додому, де відтворюватимуть нову виробничу культуру та ділові взаємини;
- на сході України запанує тиша, почнеться процес поступової реінтеграції окупованих територій, але триватиме він довго, тому в перші роки не вимагатиме значних капіталовкладень зі сторони України;
- українській державі вдасться монетизувати пільги та навести лад у наданні соціальної допомоги, що дозволить перерозподілити наявні ресурси та використовувати їх ефективніше;
- українська держава зможе забезпечити належний контроль державного кордону та захист внутрішнього ринку від контрабанди;
- Чернігівська область демонструватиме темпи розвитку, що випереджатимуть середньоукраїнські показники та привертатимуть додатковий інтерес потенційних інвесторів;
- в області запроваджується конкурс із проектів місцевого розвитку, таким чином частина коштів обласного бюджету розподілятиметься між громадами на конкурсних засадах (на основі дольової участі).

Базові припущення модернізаційного сценарію – місцевий рівень:

- буде сформовано локальну ідентичність громади як територіальної спільноти зі спільними інтересами;
- громада інвентаризує всі свої наявні ресурси, запровадить довгострокове планування та зможе ними ефективно управляти;

- громада протягом року перебере у свою власність комунальний ліс та зможе налагодити ефективне управління цим ресурсом;
- громаді вдасться залучити та втримати всіх необхідних кваліфікованих галузевих фахівців;
- громаді вдасться налагодити системну роботу з підтримки малого бізнесу, фермерства, збільшиться їх рівень довіри до влади;
- громада запроваджуватиме та розвиватиме різноманітні форми підтримки діяльності громадських організацій;
- громада матиме достатню інституційну спроможність аби постійно працювати над залученням зовнішніх джерел фінансування – на конкурсних засадах;
- Сосницький літературно-мистецький музей буде перетворено на культурно-мистецький центр українського кінематографу, а краєзнавчий музей ім. Ю. Виноградського та територію давньоруського городища – на привабливі атракціонні туристичні об'єкти;
- значну увагу громада приділятиме охороні навколишнього середовища, насамперед, збереженню лісів, санації річок, збору та утилізації побутових відходів;
- відбудеться кластеризація та осучаснення туристичних і дотичних до них послуг;
- «Дитячий санаторій ім. Щорса» перейде до комунальної власності ОТГ, що дозволить їх реалізувати крупний інфраструктурний проект із його модернізації;
- значних змін позитивних зазнає спортивна інфраструктура та організація масового спорту в цілому;
- громада швидко реорганізує надання адміністративних та соціальних послуг, збільшить кількість комунальних послуг, розширить їх географію та підвищить якість;
- малі сільськогосподарські товаровиробники зможуть об'єднатися в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, налагодити сертифікацію своєї продукції та формування товарних партій;
- будуть розроблені та поширені інвестиційні пропозиції громади;
- заклади соціальної та гуманітарної сфери будуть оптимізовані та модернізовані, їхня діяльність частково перепрофільована – відповідно до поточних потреб та наявних викликів;
- довіра між людьми стане визначальною для ділового клімату в громаді.

Результат модернізаційного сценарію:

- збільшується громадянська активність мешканців громади, вони разом відстоюють її інтереси та працюють на користь ОТГ – через місцеві ініціативи та інші форми;

- зменшиться «тінізація» економіки, поживається легальна підприємницька активність та збільшаться податкові надходження до бюджету громади від підприємців;
- туризм та сфера рекреації приносить суттєві надходження до бюджету громади, а їхня кластеризація справить помітний синергетичний ефект на економіку територіальної спільноти в цілому;
- суттєво зросте рівень доходів населення, як наслідок – надходження до місцевого бюджету;
- з'являться зовнішні інвестори, зацікавлені вести свій бізнес на теренах громади;
- дрібним товаровиробникам вдається відстоювати своє місце на ринку продовольчих товарів, що призведе до зростання зайнятості та доходів місцевого населення;
- кожного року громада залучатиме значні зовнішні ресурси для свого розвитку – як з державного бюджету України, так і міжнародної технічної допомоги;
- нові ресурсні можливості дозволяють громаді значно покращити стан своєї інфраструктури (зокрема, доріг) та рівень послуг, що надаються;
- спорт стане модним, одночасно зміцниться рівень здоров'я мешканців громади та зменшиться рівень злочинності;
- громада втримає благополучну екологічну ситуацію;
- доля витрат на утримання закладів соціальної та гуманітарної сфери в бюджеті громади зменшується, а відсоток коштів, що спрямовується на проекти з економічним ефектом – збільшиться;
- життя в громаді стає комфортним та привабливим, а демографічна ситуація вирівнюється.

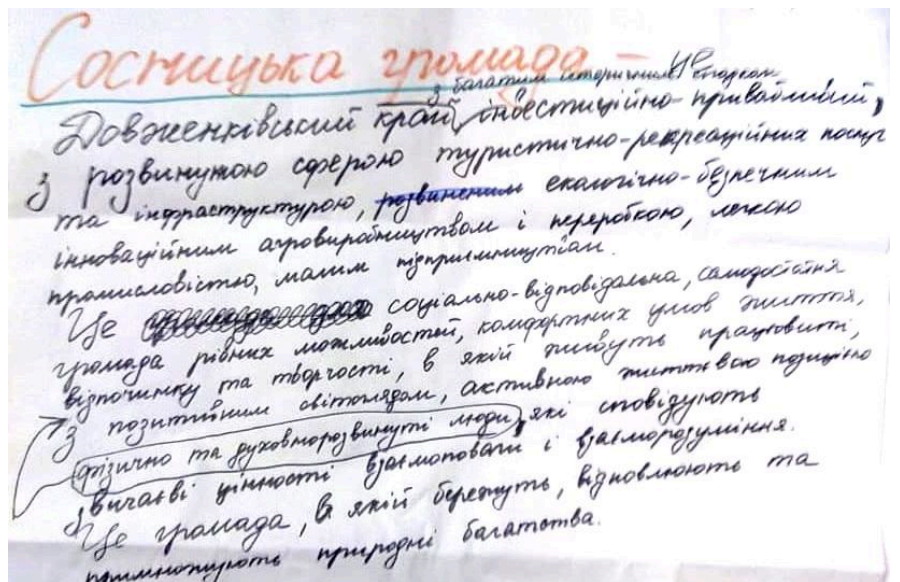
III. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ, ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТА ЗАВДАННЯ

1. Стратегічне бачення розвитку громади

Сосницька територіальна громада – Довженків край із славною історичною спадщиною, інвестиційно-привабливий з розвинутою сферою туристично-рекреаційних послуг та інфраструктурою, екологічно безпечним та інноваційним агровиробництвом і переробкою, успішним малим підприємництвом, соціально-відповідальна, творча та економічно самодостатня спільнота рівних можливостей

Бачення сформульовано не академічним шляхом, а за допомогою участі активних мешканців громади, які брали участь у засіданнях робочої групи (друге засідання). Формулювання бачення проходило в кілька етапів. Насамперед, були обговорені дані соціально-економічного аналізу та результати дослідження якості життя та послуг, що надаються на теренах громади, виявлені головні проблеми. Потім для кращого розуміння стану справ та його конкретизації робочій групі було запропоновано визначити (на їхню думку) домінуючі бажання та прагнення мешканців громади. Для цього було створено дві фокус-групи, а потім результат їх роботи узагальнено. Таким чином було визначено бажані для мешканців громади пріоритети. Надалі члени робочої групи в той же спосіб спробували ідентифікувати свою версію цінностей, які, на їхню думку, поширені серед мешканців громади. Зрештою, результати були узагальнені, тобто зведені до одного списку.

Фокус-групи також уявили, якою вони прагнуть бачити Сосницьку громаду в 2027 році. На завершення учасники зібрання у двох фокус-групах спробували сформулювати стратегічне бачення, для чого використовувалися вище зазначені складові. В результаті було отримано два формулювання, на основі яких робоча група розробила одне. Сформульоване таким чином стратегічне бачення робоча група передала залученому експерту для редагування. В підсумковому варіанті для його уточнення були використані результати SWOT-аналізу. Зрештою,

формулювання було оприлюднено для обговорення громадськістю та представлено на третьому засіданні робочої групи.

Наявне формулювання бачення оптимально враховує нинішній стан Сосницької громади, відштовхується від наявних проблем та водночас пропонує позитивний варіант її розвитку. Кожна теза у баченні означає, що нині цієї складової бракує, але мешканці громади прагнуть змінити ситуацію, а саме: розвивати туристично-рекреаційний комплекс, інноваційне та екологічно безпечне сільське господарство, переробну та легку промисловість, модернізувати інфраструктуру, розвивати малий бізнес, гарантувати своїм мешканцям соціальний захист та рівні стартові життєві можливості одночасно. Зрештою, на думку розробників, це призведе до зміни якості життя на краще.

Крім того, в баченні стисло відображені стратегічні цілі стратегії, отже – також і оперативних. Таким чином, бачення стало реальним концентрованим виразом усього змісту Стратегії.

1. Цілі розвитку – стратегічні та операційні. Завдання

Реалізація бачення Сосницької ОТГ вимагає відповідної підготовки. З метою реалізації комплексного підходу до планування було проаналізовано ефекти, які вдалося досягнути в попередній період розвитку. У результаті проведених із робочою групою та представниками зацікавлених сторін аналізу та дискусії були сформульовані стратегічні та оперативні цілі. В основі запропонованих цілей – результати, отримані завдяки SWOT-матриці, та аналізу виявлених проблем громади. Останні робоча група спробувала переформулювати на завдання. В процесі роботи з'ясувалося, що так можна зробити лише стосовно частини проблем. Інші вимагали значно ширшого підходу, тому стали основою для операційних цілей.

Робоча група, спираючись на дані соціально-економічного аналізу, соціологічного дослідження та виявлені SWOT-матрицею переваги громади, прийшла до висновку про доцільність формулювання чотирьох стратегічних цілей, виділивши окремо розвиток туристичних потенціалів громади з огляду на наявні можливості та очікуваний економічний ефект. Адже це вже суттєве джерело для розвитку підприємництва на теренах громади. За наполяганням членів робочої групи в назві першої стратегічної цілі з'явився термін «відновлювальна економіка», що мало на меті підкреслити намір розвивати економіку, яка раціонально і ощадливо використовує наявні ресурси – з розрахунку не лише на сьогодення, але й майбутні покоління мешканців громади.

Оперативні цілі формувалися, переважно, за допомогою комбінування даних SWOT-матриці та виявлені завдання. Оперативні цілі відображають тематичну спрямованість завдань стратегії. Разом із тим, одночасно для цього використовувалися й дані SWOT-матриці. Формулювання оперативних цілей уточнювалися під час засідання робочої групи, а також за її результатами.

В цілому, структура стратегічних та операційних цілей виглядає так:

Стратегічні цілі			
1. Створення сприятливих умов для розвитку відновлювальної економіки	2. Розвиток туризму та рекреації	3. Покращення умов якості життя та його безпеки	4. Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян
Оперативні цілі			
1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції	2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності	4.1. Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців у житті громади
1.2. Ефективне використання та відновлення лісових і водних ресурсів громади – відповідно до екологічної оцінки	2.2. Розвиток інфраструктури туризму	3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я	4.2. Покращення управління громадою
1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на теренах громади та її привабливості для інвестицій	2.3. Формування інфраструктури водного відпочинку та оздоровлення	3.3. Модернізація системи освіти	
		3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту та комунальних послуг	
		3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади	

Успішне досягнення цілей пов'язується з підготовкою та реалізацією відповідного їм набору завдань. Завдання до оперативних цілей почали формуватися на основі виявлених проблем громади – тієї частини, яка на думку робочої групи, є достатньо вузькою, аби становити зміст саме завдання, а не оперативної цілі. Таким чином було сформовано перелік, оприлюднений для загального обговорення мешканцями громади та внесення проектних ідей й технічних завдань до них.

Як з'ясувалося під час обговорення, щодо частини завдань були висловлені сумніви з огляду на реалістичність їхнього виконання та доцільності витрачання зусиль за відповідними напрямками в принципі. Тому під час засідання робочої групи із загального переліку були виключені кілька завдань, інші завдання зазнали редакційних правок та або/та місця свого розташування, але в структурі залишилися.

Таким чином, обговорення, що мало на меті збір проектних ідей, вплинуло на перелік завдань, їхнє розташування в структурі цілей та формулювання. Водночас з огляду на короткий термін дії першого плану заходів із реалізації стратегії(два роки) було вирішено дещо відступити від методології та не наполягати, аби на кожне завдання нині обов'язково було розроблено технічне завдання. Тобто вони розроблялися, але для включення вже до другого ПЗР.

В цілому співвідношення стратегічних та оперативних цілей із завданнями виглядає так:

Стратегічні, оперативні цілі та завдання Сосницької громади

Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання
1. Створення умов для сталого розвитку відновлювальної економіки громади	1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції	1.1.1. Надання консультативно-дорадчої та іншої необхідної допомоги дрібним сільськогосподарським товаровиробникам та просування сільськогосподарської кооперації
		1.1.2. Створення мережі сучасних комунальних ринків та торгівельних майданчиків
		1.1.3. Стимулювання органічного землеробства та тепличного господарства
	1.2. Ефективне використання та відновлення лісових і водних ресурсів громади – відповідно до екологічної оцінки	1.2.1. Розширення сфер діяльності комунальних підприємств за рахунок обробки деревини
		1.2.2. Розчищення русел річок Десна, Убідь, інших водних об'єктів
		1.2.3. Формування свідомості мешканців громади у ставленні до лісових та водних ресурсів, протидія <u>бракон`єрству</u>
	1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на теренах громади та її привабливості для інвестицій	1.3.1. Консультативно-дорадча підтримка розвитку малого бізнесу та поширення інформації про його можливості
		1.3.2. Інвентаризація інвестиційно-привабливих об'єктів громади, розробка та поширення відповідних пропозицій
		1.3.3. Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів
		1.3.4. Розробка та просування бренду громади
2. Розвиток туризму та рекреації	2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	2.1.1. Створення та просування нових спеціалізованих туристичних маршрутів на теренах громади, в тому числі – екологічних
		2.1.2. Підтримка розвитку туристичних продуктів на теренах громади та кластеризації відповідних послуг
		2.1.3. Розвиток фестивального руху
		2.1.4. Підтримка розвитку місцевих традицій, народної творчості та промислів
		2.1.5. Підтримка сільського та зеленого туризму
	2.2. Розвиток інфраструктури туризму	2.2.1. Модернізація існуючих музейних комплексів О.Довженка та краєзнавчого, створення нових із застосуванням інтерактивних технологій
		2.2.2. Пошук, дослідження та відновлення об'єктів історико-культурної спадщини на теренах громади та їх залучення до економічного розвитку території

		2.2.3. Ревіталізація (відновлення міського середовища) історичного центру селища Сосниця та прилеглої території доби Київської Русі, їх благоустрій
		2.2.4. Облаштування громадських вбиралень
		2.2.5. Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади
		2.2.6. Розвиток інфраструктури велотуризму
	2.3. Формування інфраструктури водного відпочинку та оздоровлення	2.3.1. Створення та облаштування громадських місць відпочинку на природі, насамперед – біля водойм
		2.3.2. Заснування Центру водного відпочинку та його просування
		2.3.3. Розвиток на базі існуючих джерел мінеральної води інфраструктури комунального оздоровчого комплексу
		2.3.4. Сприяння розвитку рибного господарства та рибальства
3. Покращення якості умов життя та його безпеки	3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності	3.1.1. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ, створення централізованої системи збирання, сортування, вивезення та утилізації твердих побутових відходів на основі екологічно безпечних технологій
		3.1.2. Будівництво сучасних очисних споруд
		3.1.3. Запровадження енергозберігаючих технологій та сприяння використанню відновлювальних джерел енергії
		3.1.4. Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів
	3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я	3.2.1. Матеріально-технічне та кадрове забезпечення мережі неприбуткових підприємств, організацій та установ селищної ради
		3.2.2. Модернізація існуючої спортивної інфраструктури, створення нових сучасних майданчиків
		3.2.3. Підтримка створенню та діяльності спортивних та оздоровчих клубів
	3.3. Модернізація системи освіти	3.3.1. Забезпечення надання якісної дошкільної освіти на теренах громади
		3.3.2. Розвиток опорної школи, інших загальноосвітніх шкіл громади, їх технічне та методично-дидактичне оснащення
		3.3.3. Сприяння збереженню та розвитку спеціалізованих навчальних закладів на теренах громади
		3.3.4. Покращення умов надання послуг з позашкільної освіти та її якості
		3.4.1. Реконструкція доріг, вулиць та тротуарів

	3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту, комунальних послуг, благоустрій населених пунктів та здійснення стратегічної екологічної оцінки	3.4.2. Розвиток регулярного громадського транспортного сполучення на теренах громади та його інфраструктури
		3.4.3. Забезпечення постійного прямого сполучення з населеними пунктами громади, що розташовані на лівому березі Десни
		3.4.4. Облік, реконструкція та розвиток мережі водогонів та водовідведення
		3.4.5. Реконструкція існуючих та будівництво нових системи зливової каналізації (лівньовок)
		3.4.6. Сприяння розвитку суб'єктів, що надаються комунальні послуги, їхнє технічне оснащення
		3.4.7. Реалізація локальних проектів із благоустрою на основі підтримки місцевих ініціатив
	3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади	3.5.1. Створення в громаді централізованої мережі центрів громадської безпеки та підтримка їх діяльності
		3.5.2. Поширення вуличного освітлення в населених пунктах громади
		3.5.3. Розвиток системи відео-моніторингу
		3.5.4. Підтримка діяльності місцевої пожежної охорони та відповідних добровільних об'єднань
4. Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян	4.1 Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців в житті громади	4.1.1. Поширення застосування традиційних та інноваційних способів комунікації влади й громадськості, в тому числі – з використанням сучасних інформаційних технологій
		4.1.2. Підтримка створенню та діяльності громадських організацій, зокрема – молодіжних, органів самоорганізації населення та місцевих ініціатив
		4.1.3. Оптимізація мережі існуючих будинків культури та клубів, створення на їх базі громадських центрів розвитку для всіх вікових груп
	4.2. Покращення управління громадою	4.2.1. Запровадження електронного врядування та електронних сервісів
		4.2.2. Забезпечення закладів комунальної сфери швидкісним доступом до Інтернету, його доступності для громадян у сільській місцевості
		4.2.3. Розширення надання адміністративних послуг
		4.2.4. Інвентаризація майна комунальної власності, в тому числі – землі

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1.СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ГРОМАДИ

Основа економіки Сосницької громади сільське господарство та переробка, лісове господарство, а також є діюче підприємство легкої промисловості.

Розташування громади на півдні Полісся значною мірою є унікальним та напрочуд сприятливим для ведення високопродуктивного сільського господарства. Помітний відсоток земель громади становлять чорноземи, що є основою для отримання хороших врожаїв. Але й інші землі цілком придатні для розвинутого сільського господарства – вирощування технічних культур, овочів, різноманітного садівництва, община пойма Десни –сприятлива обставина для розвитку тваринництва. Втім, останнє (на відміну від тваринництва) суттєво відстає в своєму розвитку.

Крім того, клімат на Сосниччині доволі вологий. Як правило, травневих та літніх дощів цілком вистачає, аби вести господарство майже без поливу або ж використовувати його епізодично. Загальне потепління та підвищення вологості лише покращують ситуацію – на теренах громади тепер можна вирощувати раніше недоступні та ризиковані культури, що створює додаткові можливості для урізноманітнення місцевого сільського господарства.

Одночасно значні території громади не використовуються в сільгоспвиробництві, що зменшує техногенне навантаження, залишає людині чималий простір для життя. Тому сприяє й незначна присутність промисловості. Ця територія приваблива для життя людини за межами мегаполісів, а також – для ведення органічного землеробства. Однак брак робочих місць та низький рівень розвитку підприємництва сприяють її знелюдненню. Ситуацію можна змінити стимулюючи приватну економічну активність, сприяючи розвитку дрібного та середнього виробництва.

Наведені об'єктивні передумови можуть бути реалізовані лише за значних зусиль зі сторони громади для їх просування. В громаді переважно малі с/г виробники, які й складають основу економіки громади. Створення та функціонування об'єднаної територіальної громади надає для цього додаткові можливості – у бізнеса з'явився партнер у вигляді органу місцевого самоврядування, що адмініструє значні ресурси та має великі повноваження. Тепер громада має по-новому подивитися на свої можливості та задіяти їх для власного розвитку.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Оперативна ціль 1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції.

Завдання 1.1.1. Надання консультативно-дорадчої та іншої необхідної допомоги дрібним сільськогосподарським товаровиробникам та просування сільськогосподарської кооперації.

Серед дрібних домогосподарств домінують архаїчні неефективні способи виробництва, а саме домінує ручна праця, застраліла технологія вирощування, відсутнє ефективне сортооновлення, низький рівень використання сучасних агротехнологій, не використовуються нові сільськогосподарські культури для вирощування. Змінити ситуацію пропонується за допомогою організації надання консультативно-дорадчої допомоги, проведення інформаційних кампаній із популяризації сучасних аграрних технологій та семінарів для зацікавлених представників дрібних домогосподарств, а також сприяння розвитку кооперативного руху. Передбачається:

- вивчення досвіду роботи успішних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК) за межами громади, це дозволить дрівному с/г виробнику втриматися на ринку та позитивно вплине на якість товарів, що виробляється;
- проведення навчально-інформаційної кампанії з метою популяризації ідеї створення СОКів та виявлення зацікавлених домогосподарств;
- формування та створення в населених пунктах громади ініціативних груп майбутніх кооперативів;
- надання консультативно-дорадчої допомоги засновникам кооперативів;
- сприяння створенню двох кооперативів: зі збору молока та зберігання овочів та їхньому технічному забезпеченні.

Завдання 1.1.2.Створення мережі сучасних комунальних ринків та торгівельних майданчиків.

В Сосниці періодично проводяться ярмарки з продажу, насамперед, сільськогосподарських товарів. Щоправда вони переважно проводяться на центральній площі селища, яка для цього не облаштована. В старостинських округах торгівельні майданчики переважно не облаштовані, мають тимчасовий характер. Для реалізації цього завдання передбачається створити стаціонарні можливості для ярмаркової торгівлі, яка відбувається кожного дня на традиційному місці в селищі Сосниця, облаштувати існуючий окремий торгівельний майданчик для щоденної торгівлі з можливостями тимчасового зберігання товарів, а також низки торгівельних майданчиків(за необхідності).

Завдання 1.1.3.Стимулювання органічного землеробства та тепличного господарства.

Виконання завдання передбачає реалізацію кількох проектів, спрямованих на допомогу підприємствам, що вирішили зайнятися органічним землеробством, включаючи локальне брендування. Це сприятиме збільшенню обсягу продажів товарів, що виготовляються на терені громади, адже вони мають переважно органічний характер. Одночасно здійснюватиметься дослідження потенціалів ринків збуту органічної продукції. Окремий проект присвячуватиметься відновленню тепличного господарства на базі колишньої теплиці в центрі Сосниці.

Оперативна ціль 1.2.Ефективне використання та відновлення лісових і водних ресурсів громади – відповідно до екологічної оцінки.

Завдання 1.2.1.Розширення сфер діяльності комунальних підприємств за рахунок обробки деревини.

Виконання завдання передбачає придбання для комунального підприємства спеціальної техніки та обладнання, за допомогою яких воно зможе обробляти місцеву деревину, розширити перелік послуг, що надаються мешканцям громади, частину товарів виготовляти на продаж.

Завдання 1.2.2.Розчищення русел річок Десна, Убідь, інших водних об'єктів.

Замулення та обміління спостерігається на всіх водоймах, розташованих в межах громади, але ключовою є найбільша річка – Десна, яка до того ж захаращена деревами, що впали. Тому передбачається розробити проект міжмуніципального співробітництва та залучити зовнішні джерела для очистки найбільш засміченої частини її русла в межах території громади. А також здійснюватимуться локальні розчищення водойм.

Завдання 1.2.3.Формування свідомості мешканців громади у ставленні до лісових та водних ресурсів, протидія браконьєрству.

Реалізація завдання передбачає постійне проведення інформаційних кампаній, роз'яснень із відповідального ставлення місцевих мешканців і гостей громади до лісових, річкових та рибних ресурсів. Особлива увага приділятиметься шкільній молоді. Для протидії браконьєрству селищна рада має намір підтримувати створення та функціонування добровільних громадських формувань, що діятимуть спільно з профільними державними природоохоронними структурами.

Оперативна ціль 1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на теренах громади та її привабливості для інвестицій.

Завдання 1.3.1.Підтримка розвитку малого бізнесу та поширенню інформації про його можливості.

Для забезпечення виконання цього завдання передбачається реалізація проекту з покращення інфраструктури підтримки бізнесу. Його складова – розширення переліку відповідних послуг Центру надання адміністративних послуг, де надаватиметься консультативно-дорадча допомога підприємцям-початківцям, працюватимуть їхні офіси, організовуватимуться освітньо-інформаційні кампанії, спеціалізовані тренінги.

Завдання 1.3.2. Розробка та просування інвестиційних можливостей громади.

Сосницька громада мало відома поза своїм минулим.Фактично, нині світ не обізнаний зінвестиційними її можливостями. Тому для реалізації завдання передбачається:

- визначитися з пріоритетними напрямками видів економічної діяльності;

- розробити детальну процедуру купівлі/продажу комунального майна чи його оренди;
- визначити та оприлюднити перелік владних послуг і можливих преференцій для інвесторів;
- визначити території пріоритетного інвестиційного розвитку громади та їхню спеціалізацію;
- розробити кілька інвестиційних пропозицій, розмістити їх на загальновідомих інтернет-платформах та сайті селищної ради (українською та англійською мовами);
- щонайменше раз на рік брати участь в інвестиційній виставці за межами громади.

Завдання 1.3.3. Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів.

Новий генеральний план із зонінгом є лише у селищі Сосниця. Схеми планування території, правил забудови, зонінгу, інвентаризація земель, встановлення меж на території громади не розроблялися.

Громада розпочне роботу зі створення відповідних документів для своїх населених пунктів, починаючи з найбільших, яка триватиме весь час реалізації Стратегії. До просторового планування громада перейде лише після завершення процесу створення ОТГ в Чернігівській області (очікується в часових межах дії Стратегії) та кооперуватиметься в цьому питанні із сусідніми громадами.

Завдання 1.3.4. Розробка та просування бренду громади.

Існує затверджена символіка селища Сосниця та деяких старостинських округів, але загальної символіки громади немає. Так само відсутній її логотип. В цілому, бренд-бук громади не розроблений. Тому передбачається:

- оголосити та провести конкурс на розробку бренду громади;
- зробити необхідні описи (сутність, позиція, цінності, індивідуальність), що є основою ідеології бренду громади;
- підтримати виготовлення пілотної партії брендovаних сувенірів, а також відповідної зовнішньої інформації;
- провести інформаційну кампанію з поширення бренду громади за її межами.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ

Значною мірою нинішньою відомістю в Україні Сосницька громада завдячує своєму минулому та видатним особистостям, з нею пов'язаними. В селищі Сосниця працює відразу два музеї – О.Довженка (обласний) та краєзнавчий ім. Ю. Винogradського (селищний), ледь не в центрі селища розташовані рештки городища доби Київської Русі. Сосниця на досяжній відстані від Києва (3,5 години) та Чернігова (2 години). Тут прекрасні рекреаційні можливості (Десна, Убідь, навколишні ліси), частково збережена лікувально-оздоровча база. За наявності

таких потенціалів Сосниця не є відомим туристично-рекреаційним центром, навіть у Чернівській області.

Туризм та рекреація як галузі економіки мають значний інноваційний потенціал, сприяють підвищенню рівня сервісу, суттєво впливають на інші сектори економіки, тут можуть створюватися нові робочі місця. В розпорядженні селищної ради є засоби впливу для їхнього розвитку, для стимулювання певних форм економічної активності, допомоги просуванню громади в зовнішньому світі. Місцеве самоврядування має право вкладати кошти в розвиток туристичних об'єктів, впорядкування території. Воно також може бути посередником між підприємцями для кластеризації їхніх послуг, формування їх пакетів та зменшення загальної ціни.

Водночас, фактично, станом на тепер, в Сосниці заново має бути створена інфраструктура туризму та рекреації.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Оперативна ціль 2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади.

Завдання 2.1.1. Створення та просування нових спеціалізованих туристичних маршрутів на теренах громади, в тому числі – екологічних.

Реалізація завдання передбачає розробку та запровадження кількох нових туристичних маршрутів за географічною та галузевими ознакам, в тому числі – орендованих (пов'язаних з видатними особистостями, які народилися або деякий час жили в Сосниці) та екологічних. Це необхідно для підтримки уваги до Сосницької громади та приваблення нових категорій туристів.

Завдання 2.1.2. Підтримка розвитку туристичних продуктів на теренах громади та кластеризації відповідних послуг.

Реалізація завдання передбачає реалізацію проектів, спрямованих на стимулювання розвитку комплексу туристичних послуг, необхідних для задоволення потреб туристів – від замовлення туру до його завершення (насамперед, перевезення, розміщення, харчування).

Завдання 2.1.3. Розвиток фестивального руху.

Виконання завдання передбачає проведення на теренах Сосницької громади кількох різнопланових та різномасштабних періодичних фестивалів, що проводитимуться за підтримки міської ради. Найбільший – «Капелюш».

Завдання 2.1.4. Підтримка розвитку місцевих традицій, народної творчості та промислів.

Виконання завдання передбачає реалізацію невеликих проектів, спрямованих на відродження та розвиток на території громади традиційних для неї народних промислів, зокрема, деревообробних (різб'ярства), художніх (млинарства, склоробства, гончарства, брендованого гуральництва (зокрема, виготовлення

слив'янки), стимулювання поширення страв, притаманних для кухні Сосниччини. Інший напрямок – підтримка народних співів, танців, традиційних обрядів.

Завдання 2.1.5. Підтримка сільського та зеленого туризму.

Природне середовище Сосницької громади створює хороші можливості для розвитку туризму вихідного дня, насамперед, зеленого та сільського. Але самого факту їх наявності замало. Для стимулювання такого туризму передбачається надання допомоги бажаючим зайнятися цією справою – насамперед, фінансування, навчання й вивчення досвіду функціонування успішних зелених садиб у Чернігівській області та за її межами. Також селищна рада рада просуватиме інформацію про зелені садиби та інші відпочинкові можливості громади.

Оперативна ціль 2.2. Розвиток інфраструктури туризму

Завдання 2.2.1. Модернізація існуючих музейних комплексів О.Довженка та краєзнавчого, створення нових із застосуванням інтерактивних технологій.

Реалізація завдання передбачає реалізацію проєктів, спрямованих на модернізацію двох, поки що переважно потенційних, туристичних принад Сосниччини – музею О.Довженка та краєзнавчого. В обох випадках вони мають стати сучасними, враховувати динаміку розвитку інновацій та подій, що відбуваються в суспільстві. Тобто зберігаючи та надалі демонструючи артефакти, використовувати для створення експозицій цифрові технології, симулювати ефект присутності, запроваджувати атракційні елементи, орієнтуватися на різні професійні та вікові категорії. Зазначені музеї мають сформувати для громади нову культурно-розважальну пропозицію. Визначення спільних туристичних маршрутів, поєднання туристичних цікавинок громади з приладами ближніх міст та громад (Батурин, Короп, Новгород-Сіверський, Мена тощо), розробка спільних туристичних маршрутів, спільна організація фестивального руху.

Завдання 2.2.2. Пошук, дослідження та відновлення об'єктів історико-культурної спадщини на теренах громади та їх залучення до економічного розвитку території.

Виконання завдання передбачає облік всіх об'єктів історико-культурної спадщини незалежно від їх значення, розташовані на теренах громади, з'ясування питань власності й нинішнього стану, наступну розробку галузевої програми їхньої підтримки та збереження в туристично привабливій формі. Залучатимуться приватні підприємці, які можуть отримати додаткові вигоди за рахунок організації сервісу на засадах державно-приватного партнерства.

Завдання 2.2.3. Ревіталізація (відновлення міського середовища) історичного центру селища Сосниця та прилеглого городища доби Київської Русі, їх благоустрій.

Сосниця зберігла структуру побудови колишнього повітового центру, однак наступний розвиток знівелював урбаністичне середовище. Виконання завдання передбачає поетапну реалізацію проекту, спрямованого на повернення адміністративному центру громади зовнішнього вигляду малого міста, відповідного стилю забудови та благоустрою. Окремим проектом передбачається створення поруч нового туристичного об'єкту – часткової реконструкції поселення доби Київської Русі на місці знайденого давнього городища. Разом вони мають створити нове обличчя Сосниці.

Завдання 2.2.4. Облаштування громадських вбиралень.

На тепер на теренах Сосницької громади не діє жодна громадська вбиральня. До послуг туристів традиційні можливості приватних садиб, притаманні сільській місцевості, що негативно впливають на імідж Сосниці як потенційного туристичного центру. Тому виконання завдання передбачає відновлення шляхом реконструкції роботи щонайменше двох добре облаштованих громадських вбиралень в центральній частині селища.

Завдання 2.2.5. Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади.

На в'їзді до громади та на її території є кілька вказівників, що дають дуже загальне уявлення про ймовірні туристичні принади. До того ж вони мають традиційний характер, нічого не повідомляють, факту існування та напрямку руху, та враховують наявність об'єктів сфери сервісу. Тому для реалізації завдання передбачається встановлення креативних вказівників, що пропонуватимуть туристу кілька варіантів подорожі – в залежності від уподобань. Вони супроводжуватимуться кьюар-кодами з інформацією про об'єкти, а за необхідністю – картами. А також, встановлення двомовних (українська, англійська) вуличних інформаційних табличок та інформаційних щитів на вулицях та туристично-привабливих об'єктах.

Завдання 2.2.6. Розвиток інфраструктури велотуризму.

Для реалізації цього завдання передбачається пілотний проект зі створення сервісного центру обслуговування велотуристів. Одночасно він працюватиме й на місцевих мешканців. Для популяризації цього напрямку буде проведена інформаційна компанія.

Оперативна ціль 2.3. Формування інфраструктури водного відпочинку та оздоровлення.

Завдання 2.3.1. Створення та облаштування громадських місць відпочинку на природі, насамперед – біля водойм.

Крім Сосниці в інших населених пунктах громади впорядкованих зон відпочинку фактично нема. Та навіть в адміністративному центрі парк вимагає впорядкування та часткового перепланування. Крім того, існує пляж на р. Десна (4 км від центру селища Сосниця) та частково впорядковане місце відпочинку є

р. Убідь. Переважно ними користуються місцеві мешканці. Однак за умови облаштування, впорядкування, створення спортивних майданчиків ці громадські місця здатні привернути увагу відвідувачів громади, насамперед, для літнього відпочинку. Тому передбачається проведення низки відповідних робіт.

Завдання 2.3.2. Заснування Центру водного відпочинку та його просування.

Нині колишня селищна баня перетворилася на руїну. Відновлювати її в попередньому форматі сенсу немає, адже місце на ринку послуг вже зайнято. Тому передбачається реалізацію принципово іншого підходу – створення сучасного відносно невеликого водного відпочинкового комплексу, зорієнтованого як на потреби мешканців громади, так і відвідувачів, а також просування нових можливостей рекреації.

Завдання 2.3.3. Розвиток на базі існуючих джерел мінеральної води інфраструктури комунального оздоровчого комплексу.

Йдеться про реконструкцію приміщення колишнього санаторія ім. М.Щорса. Гарне розміщення (сосновий ліс, поруч р. Убідь), наявність колись відомого джерела лікувальної води, інтегрованість до інфраструктури селища Сосниця, сполучення з іншими місцевими туристично-рекреаційними можливостями дозволяють реалізувати проект зі створення сучасного лікувально-оздоровчого комплексу, що здатен стати для громади стратегічним.

Завдання 2.3.4. Сприяння розвитку рибного господарства та рибальства.

Для реалізації цього завдання планується прийняти галузеву програму підтримки підприємців аквакультури. Крім того, буде започатковано проведення щорічного фестивалю Щука-фест – на Всесвітній день рибальства (27 червня).

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ УМОВ ЖИТТЯ ТА ЙОГО БЕЗПЕКИ

Реалізація зазначеної цілі має на меті створення на теренах громади комфортних умов проживання – не однакових, але рівноцінних із значними містами, тобто такими, що могли б скласти гідну конкуренцію з їхніми принадами. До того ж на наших очах спостерігається підвищення рівня вимог до побуту, що необхідно враховувати новій громаді. Більшість мешканців громади відчують на собі вплив негативних факторів, притаманний сільській місцевості України: проблемний рівень охорони здоров'я, погана якість доріг, брак освітлення, погіршення якості води, проблеми з інформатизацією (у віддалених селах), нестача банківського обслуговування, точковий характер сфери сервісу та ін. Як наслідок, значна частина мешканців громади схильна залишати її межі.

Водночас є низка привабливих для життя факторів: чисте повітря, поруч – значна річка, ліси, мальовнича місцевість, екологічно чисті продукти харчування, відносно добре сполучення містами.

Все зазначене дозволяє за відносно поміркованих капіталовкладень та збільшення участі мешканців громади у її розвитку та благоустрої сподіватися на швидкі позитивні зміни – в часових рамках реалізації Стратегії. Цьому сприятиме реалізація низки проектів щодо комунальних послуг, чистоти навколишнього середовища, розвитку інфраструктури. В разі успіху вдасться подолати негативні демографічні процеси та забезпечити громаді можливості для розвитку.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Оперативна ціль 3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності.

Завдання 3.1.1. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ, створення централізованої системи збирання, сортування, вивезення та утилізації твердих побутових відходів на основі екологічно безпечних технологій.

Йдеться про розв'язання типової проблеми сільських територій, що справляє помітний негативний вплив на стан навколишнього середовища та псує імідж екологічно чистої громади. Для виконання цього завдання планується реалізувати кілька проектів:

- одноразова ліквідація всіх стихійних сміттєзвалищ у селах;
- запровадження централізованої системи роздільного збору та первинної утилізації твердих побутових відходів у громаді;
- модернізація існуючого сміттєзвалища в селищі Сосниця.

Комплексно вирішити проблему передбачається в рамках договору про міжмуніципальне співробітництво між громадами-сусідами.

Завдання 3.1.2. Будівництво сучасних очисних споруд.

Нині діючі очисні споруди каналізаційних стоків не забезпечують збереження чистоти навколишнього середовища, є небезпечними для мешканців Сосниці та відвідувачів. До того ж, діюча мережа є вкрай обмеженою щодо чисельності абонентів. Тому передбачається реалізація проектів, спрямованих на запровадження сучасних засобів очистки стоків води, а також підключення приватних садиб до каналізаційної мережі.

Завдання 3.1.3. Запровадження енергозберігаючих технологій та сприяння використанню відновлювальних джерел енергії.

Комунальна сфера Сосницької громади залишається неефективною з точки зору використання енергії. Це призводить до перевитрат як бюджетних коштів, так й особистих (через ціну послуг). Тому передбачається реалізація низки проектів, спрямованих на термосанацію приміщень, насамперед, майна комунальної власності (першочергово – навчальні заклади), встановлення нових,

енергоощадних котлів та поширення застосування альтернативних видів палива – насамперед, на основі місцевої сировини.

Завдання 3.1.4. Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів.

На теренах Сосницької громади розташовано 10 непрацюючих артезіанських свердловин. Їх збереження в нинішньому стані загрожує забрудненням водоносних горизонтів та, відповідно, якості питної води, отже – стану здоров'я мешканців громади. Тому передбачається реалізація проекту з тампонажу зазначених свердловин.

Оперативна ціль 3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я.

Завдання 3.2.1. Матеріально-технічне та кадрове забезпечення мережі неприбуткових підприємств, організацій та установ селищної ради.

Реалізація завдання передбачає реалізацію низки проектів, спрямованих, насамперед, на матеріально-технічне, побутове забезпечення діяльності неприбуткових підприємств сфери охорони здоров'я, а також на заохочення залучення медичного персоналу за допомогою створення належних умов для його проживання.

Завдання 3.2.2. Модернізація існуючої спортивної інфраструктури, створення нових сучасних майданчиків.

Реалізація завдання покликана розширити можливості для здорового способу життя, а разом із тим сприятиме інтеграції громади. Важливе значення матиме реконструкція стадіону в Сосниці, що є темою окремого проекту. Цей об'єкт покликаний стати центром майбутніх змагань у громаді, інших масових заходів. Водночас модернізуватиметься та розширятиметься спортивна мережа в селах громади. В цілому в сільській місцевості пріоритетна підтримка надаватиметься тим населеним пунктам, де місцеві мешканці проявлятимуть власну ініціативу та готовність особисто долучитися до відповідних робіт й подальшого обслуговування. Також передбачається встановлення кількох комплексів вуличних тренажерів.

Завдання 3.2.3. Підтримка створенню та діяльності спортивних та оздоровчих клубів.

Для виконання цього завдання планується:

- виділити та облаштувати приміщення для діяльності спортивних та оздоровчих клубів на базі майна комунальної власності громади;
- надати юридичну та організаційну підтримку створенню самодіяльних спортивних та оздоровчих клубів;
- реалізовувати серед спортивних та оздоровчих клубів проект із мікрогрантів (на конкурсних засадах), спрямованих на підтримку діяльності цих громадських формувань;

- проведення просвітницьких кампаній з популяризації здорового способу життя.

Оперативна ціль 3.3. Модернізація системи освіти.

Завдання 3.3.1. Забезпечення надання якісної дошкільної освіти на теренах громади.

Дошкільні навчальні заклади, що працюють в Сосницькій громаді, в цілому забезпечують відповідну потребу. Але в деяких випадках (Сосниця) місць не вистачає, в інших – їх забагато. Це призводить до нераціонального використання бюджетних коштів, що негативно впливає на забезпечення діяльності ДНЗ в цілому. Для реалізації завдання передбачається провести інвентаризацію наявних дитячих садочків, об'єднати існуючі заклади дошкільної освіти в мережу, оптимізувати її, визначити черговість проведення їх реконструкції, переоснащення, здійснити їх з врахуванням вимог концепції нового освітнього простору.

Завдання 3.3.2. Розвиток опорної школи, інших загальноосвітніх шкіл громади, їх технічне та методично-дидактичне оснащення

Згідно реформи галузі освіти передбачається, що в недалекому майбутньому середня освіта надаватиметься виключно в опорних школах. На теренах Сосницької громади буде створена одна опорна школа (нинішня гімназія), яка включатиме в якості філій всі нині середні навчальні заклади громади, отже – управлятиме ними. Для належного забезпечення освітнього процесу та якості підготовки учнів передбачається придбання кількох комплектів сучасного технічного обладнання та проведення термосанації будівель школи-гімназії. Також в рамках діяльності опорної школи здійснюватимуться профорієнтаційні проекти, спрямовані на учнів старших класів.

Завдання 3.3.3. Сприяння збереженню та розвитку спеціалізованих навчальних закладів на теренах громади.

Реалізація завдання передбачає залучення спеціалізованих навчальних закладів, що діють на теренах Сосницької громади, до проектів, що реалізуватимуться – відповідно до їх спеціалізації та умов діяльності. Також селищна рада підтримуватиме відповідні ініціативи самих навчальних закладів, надаватиме організаційне та інше необхідне сприяння.

Завдання 3.3.4. Покращення умов надання послуг з позашкільної освіти та її якості.

В селищі Сосниця діє заклад позашкільної освіти – Сосницький будинок творчості дітей та юнацтва. Створення умов для всебічного гармонійного розвитку дитини засобами позашкільної освіти – один із пріоритетів у діяльності громади. Громада має намір забезпечити покращення матеріально-технічної бази позашкільних закладів освіти, що спрямоване на всебічний, гармонійний розвиток особистості в комфортних умовах.

Оперативна ціль 3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту, комунальних послуг, благоустрій населених пунктів та здійснення стратегічної екологічної оцінки.

Завдання 3.4.1. Реконструкція доріг, вулиць та тротуарів.

Для реалізації цього завдання планується кілька проектів із ремонту доріг та тротуарів у населених пунктах. Водночас буде здійснено аналіз стану доріг за їхніми межами. Поетапний ремонт зазначених магістралей здійснюватиметься після рішення держави щодо передачі їх в управління громаді, переважно – починаючи з 2021 р.

Завдання 3.4.2. Розвиток регулярного громадського транспортного сполучення на теренах громади та його інфраструктури.

Реалізація цього завдання спрямовано на забезпечення можливості для більшості мешканців громади користуватися послугами регулярного транспортного зв'язку між селами громади. Для цього передбачається придбання двох комунальних автобусів, які здійснюватимуть перевезення мешканців за плату в режимі «човників», та, одночасно, безкоштовний підвіз дітей до опорної школи, їхнє повернення додому. Окремим проектом передбачається встановлення нових зупинок для громадського транспорту або ж ремонт наявних.

Завдання 3.4.3. Забезпечення постійного прямого сполучення з населеними пунктами громади, що розташовані на лівому березі Десни.

Сполучення з населеними пунктами задесення ускладнене через наявний стан транспортного сполучення: мостового переходу немає, а наявний пором фізично та морально застарів. Тому для реалізації завдання передбачається капітальний ремонт останнього, його оснащення необхідними технічними засобами. Надалі розроблятиметься проект спорудження пішохідно-велосипедного мосту.

Завдання 3.4.4. Облік, реконструкція та розвиток мережі водогонів та водовідведення.

Для реалізації цього завдання необхідно:

- провести інвентаризацію стану всіх існуючих водогонів та водовідведень;
- за необхідності та можливості – прийняти майно вищезазначених не облікованих об'єктів на баланс громади;
- реалізувати в старостинських округах проекти модернізації водогонів зі встановленням лічильників та новими умовами оплати за послуги;
- реконструювати та розширити систему водовідведення в Сосниці;
- реалізувати проект з упровадження станцій (установок) доочищення питної води для населення (насамперед навчальні та медичні заклади) у системах централізованого водопостачання населених пунктів.

Завдання 3.4.5. Реконструкція існуючих та будівництво нових систем зливової каналізації (лівньовок).

Для реалізації цього завдання передбачається провести інвентаризацію наявного стану системи зливної каналізації, розробити та поетапно реалізувати проект, який би передбачав комплексне розв'язання цього питання.

Завдання 3.4.6. Сприяння розвитку суб'єктів, що надаються комунальні послуги, їхнє технічне оснащення.

На теренах громади діють комунальні підприємства Сосницької селищної ради. Їх діяльність покликана обслуговувати всі населені пункти громади. Однак географія та перелік послуг, що надаються, вимагають розширення. Тому буде закуплена нова спеціальна техніка, що надасть можливість збільшити перелік послуг, що надаються, кількість їх споживачів, підвищити якість.

Завдання 3.4.7. Реалізація локальних проектів із благоустрою на основі підтримки місцевих ініціатив.

Реалізація завдання передбачає реалізацію низки невеликих місцевих проектів, спрямованих на розв'язання локальних питань життєдіяльності. Обов'язкова їх складова – безпосередня участь самих мешканців своїми матеріальними внесками або особистою працею, а також подальша участь в утриманні наявного стану.

Оперативна ціль 3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади.

Завдання 3.5.1. Створення в громаді централізованої мережі центрів громадської безпеки та підтримка їх діяльності.

Реалізація завдання передбачає створення єдиного координуючого центру для інституцій, що відповідають за різні складові безпеки на теренах громади, насамперед, надзвичайних ситуацій та громадської, а також надання першої медичної допомоги, запровадження єдиної системи оповіщення та реагування – через старостинські округи.

Завдання 3.5.2. Поширення вуличного освітлення в населених пунктах громади.

На тепер лише відносно освітленими є лише центральні вулиці Сосниці. Всі інші населені пункти громади не мають вуличного освітлення. Особливо В результаті в селах громади життя завмирає з настанням темного часу доби. До того ж є питання безпеки місцевих мешканців та численних туристів. Для реалізації цього завдання передбачається низка взаємопов'язаних між собою проектів:

- точкове освітлення громадських місць ліхтарями на сонячних батареях у малих селах;
- встановлення окремих ліхтарів від мережевого живлення біля приватних будинків – з оплатою споживання електроенергії за рахунок відповідного домогосподарства (за згодою мешканців);
- встановлення мереж сучасного LED-освітлення в більшості населених пунктів.

Завдання 3.5.3. Розвиток системи відео-моніторингу.

Серед мешканців громади існує занепокоєння рівнем безпеки, насамперед, в громадських місцях. Крім того, вони потерпають від дрібних крадіжок та інших незначних правопорушень, що дуже часто не фіксуються. Тому завдання передбачає поступове, покрокове встановлення системи відео-спостереження, спочатку – в адміністративному центрі, потім – у найбільших населених пунктах громади (після їхнього підключенням до швидкісного Інтернету).

Завдання 3.5.4. Підтримка діяльності місцевої пожежної охорони та відповідних добровільних об'єднань.

Реалізація завдання передбачає реалізацію проектів, спрямованих на посилення підрозділу МПО щодо:

- професійного навчання кадрів;
- модернізації існуючої техніки та закупівлі нової;
- ремонту та оснащення пожежних боків;
- заохочення волонтерів.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. ІНТЕГРАЦІЯ ГРОМАДИ – ЧЕРЕЗ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТА УЧАСТЬ ГРОМАДЯН.

Сосницька громада – це половина населення Сосницького району, рівень інтеграції територіальної спільноти якої залишає бажати кращого. Досі домінуючим фактором самоідентифікації є не приналежність до громади, а до певного населеного пункту чи колишньої сільської (селищної) ради. І це не найбільша проблема. Значно гірше, що майже відсутні організовані форми проявів громадянської активності. Як наслідок вона тяжіє до критики без позитивної альтернативи та готовності докласти власні зусилля, аби змінити ситуацію за напрямками, що викликають невдоволення.

Тому для майбутнього громади вкрай важливим є сприяння розвитку громадянської активності, надання їй організаційних форм, створення умов для діяльності, підтримка ініціатив соціально активних громадян та груп – за умови їхньої особистої участі. Аби змінити ситуацію можна скористатися наявними потенціалами громади у вигляді вже існуючих груп за інтересами, а також матеріальною базою організацій сфери культури.

Втім цього недостатньо. Інша складова – це оптимізація управління самої громади, його більш раціональна побудова, структурні зміни, укомплектування необхідною кількістю фахівців, покращення якості та розширення чисельності адміністративних послуг, гарантування їх доступності, продовження впровадження сучасних інформаційних технологій.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Оперативна ціль 4.1. Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців у житті громади.

Завдання 4.1.1. Поширення застосування традиційних та інноваційних способів комунікації влади й громадськості, в тому числі – з використанням сучасних інформаційних технологій.

Здійснення завдання має на меті вийти на новий рівень партисипації – через ширше інформування мешканців громади про діяльність влади перейти до участі в обговоренні проектів управлінських рішень, а надалі – до особистої участі в реалізації. Для цього запроваджуватимуть опробовані європейські практики взаємодії влади та громадськості, реалізовуватимуться кілька проектів, зокрема, спрямованих на ширше в використання сучасних інформаційних технологій, підтримуватиметься діяльність громадських організацій, спрямована на розширення легального підприємництва, заохочення молоді до створення та ведення власної справи

Завдання 4.1.2. Підтримка створенню та діяльності громадських організацій, зокрема – молодіжних, органів самоорганізації населення та місцевих ініціатив.

Виконання завдання передбачає поетапне створення комплексу, де буде простір для діяльності громадських організацій та реалізації інших громадянських ініціатив, збиратиметься молодь – відповідно до своїх інтересів (зі спеціалізацією відповідно до виявлених побажань), проходитимуть громадські акції. Передбачається запровадження міні-грантіну громади для підтримки діяльності громадських організацій та органів самоорганізації населення.

Завдання 4.1.4. Оптимізація мережі існуючих будинків культури та клубів, створення на їх базі громадських центрів розвитку для всіх вікових груп.

Нинішні будинки культури, клубів, приміщення потребують управлінського втручання зі сторони громади. Необхідно провести їх інвентаризацію (кадрове та фінансове забезпечення, майно) з точки зору інтенсивності та різноманіття діяльності, запровадження сучасних напрямів, а також наявних умов роботи. Закладам культури надаватиметься підтримка щодо матеріально-технічної бази, але лише з огляду на поставлені ними цілі та оцінку досягнутих результатів. Більша ефективність означатиме більшу підтримку. Водночас здійснюватимуться заходи зі збільшення комфортності перебування в закладах культури, особливо в зимовий період.

Оперативна ціль 4.2. Покращення управління громадою.

Завдання 4.2.1. Запровадження електронного врядування та електронних сервісів.

Нині спілкування мешканців громади зі своїм місцевим самоврядуванням переважно відбувається у традиційний спосіб – через відповідні особисті звершення. Сучасні інформаційні технології надають можливості, що здатні значно

покращити комунікації як між складовими місцевої влади (рада – старости), так і між громадянами та радою, її виконавчими структурами. Для цього необхідно:

- підключити всі старостинські округи до швидкісного Інтернету й забезпечити їх необхідним для зв'язку обладнанням та системою захисту інформації;
- розробити новий сайт ради громади, який би дозволяв надавати низку послуг дистанційно;
- запровадити систему електронного документообігу в самому виконкомі;
- провести навчання майбутніх користувачів;

Як окрема складова передбачене оснащення сесійної зали селищної ради необхідним обладнанням та налагодження прямих трансляцій її засідань через Інтернет.

Завдання 4.2.2. Забезпечення закладів комунальної сфери швидкісним доступом до Інтернету, його доступності для громадян у сільській місцевості.

Реалізація завдання передбачає попередні переговори з провайдером відповідних послуг на предмет поширення їхніх мереж у сільській місцевості та необхідних для цього умов. Після цього буде закуплено та встановлено необхідне обладнання, зокрема, розміщені точки безкоштовного доступу до Інтернету за допомогою технології wi-fi, швидкісний Інтернет отримують старости, школи, будинки та дома культури, бібліотеки.

Завдання 4.2.3. Розширення надання адміністративних послуг.

Нинішній стан надання адміністративних послуг оцінений мешканцями громади рівня як посередній. Виходячи з цього існує нагальна потреба у модернізації селищного Центру надання адміністративних послуг, який би забезпечував розширення кількості, їхню якість, швидкість, максимально можливий перелік, їх надання через мережу інтернет. Таким чином покращуватиметься імідж влади та опосередковано – умови для ведення підприємницької діяльності на теренах громади.

Завдання 4.2.4. Інвентаризація майна комунальної власності, в тому числі – землі.

Нині громада достеменно не знає обсяги свого майна та його стан. Відповідно складно обрахувати потреби в його утриманні, а також можливості грошових надходжень. За результатами інвентаризації будуть прийняті рішення щодо доцільності його утримання, функціонального призначення, управління. Буде створено реєстр об'єктів нерухомого майна комунальної власності громади (будівлі та споруди, приміщення, об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури та благоустрою, зелені насадження, об'єкти незавершеного будівництва, після подібної інвентаризації землі – земельні ділянки).

2. Узгодження між стратегією розвитку громади та іншими стратегічними документами

Стратегія розвитку Сосницької ОТГ до 2027 року враховує основні положення Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (затверджена Президентом України), узгоджується з Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 року (затверджена урядом України), Стратегією розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (затверджена обласною радою), відповідає планам їх реалізації та економічним, соціальним, екологічним, інфраструктурним, територіальним й іншим аспектам розвитку громади.

Узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (ДСРР-2020) включає три Стратегічні цілі:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів.
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

В усіх зазначених випадках спостерігається повне (понад 50% оперативних цілей) або часткове (менше 50% оперативних цілей) співпадіння зі змістом цілей Стратегії розвитку Сосницької ОТГ до 2027 року.

Стратегічна ціль 1 «Створення сприятливих умов для розвитку відновлювальної економіки громади» Стратегії Сосницької ОТГ прямокореспондується з усіма Стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку України.

Стратегічна ціль 2 «Розвиток туризму та рекреації» прямокореспондується зі Стратегічною ціллю 2.

Стратегічна ціль 3 «Покращення якості умов життя та його безпеки» прямокореспондується зі Стратегічними цілями 2 та 3.

Стратегічна ціль 4 «Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян» прямокореспондується з усіма Стратегічними цілями.

Узгодженість зі Стратегією розвитку Чернігівської області

Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (зі змінами) включає три Стратегічні цілі:

1. Розвиток людського потенціалу: «Людина – понад усе».
2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання: «Конкурентоспроможний регіон»
3. Розвиток сільських територій: «Регіон рівних можливостей».

Стратегія розвитку Сосницької ОТГ безпосередньо спирається на вимоги Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року, вона містить відповідні зазначеному документу цілі – стратегічні та операційні, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Водночас Стратегія розвитку Сосницької ОТГ враховує унікальність громади та її потреби в розвитку, отже містить власні цілі та завдання розвитку громади. Це наочно видно з наступної таблиці:

Таблиця № 2. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Сосницької ОТГ із цілями Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року

Стратегічні цілі (область)	Стратегічні цілі Сосницької ОТГ			
	1. Створення умов для сталого розвитку відновлювальної економіки громади	2. Розвиток туризму та рекреації	3. Покращення якості умов життя та його безпеки	4. Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян
Розвиток людського потенціалу: «Людина – понад усе»	х	Х	Х	Х
Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання: «Конкурентоспроможний регіон»	Х	Х	х	х
Розвиток сільських територій: «Регіон рівних можливостей»	Х	Х	Х	х

Примітка: Велика літера “Х” означає більшу узгодженість/зв’язок, аніж маленька “х”.

Таким чином стратегічна ціль 1 «Створення умов для сталого розвитку відновлювальної економіки» прямокореспондується з другою та третьою Стратегічними цілями Стратегії розвитку Чернігівської області, є близькою до першої.

Стратегічна ціль 2 «Розвиток туризму та рекреації» прямокореспондується з усіма Стратегічними цілями Стратегії розвитку Чернігівської області.

Стратегічна ціль 3 «Покращення якості умов життя та його безпеки» прямокореспондується з першою та третьою Стратегічними цілями, є близькою до першої.

Стратегічна ціль 4 «Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян» прямокореспондується з першою Стратегічною ціллю Стратегії розвитку Чернігівської області, є близькою до другої та третьої.

Щодо оперативних цілей, то спостерігається співпадіння в понад 50% випадках між цілями Стратегії Сосницької ОТГ та Чернігівської області. В цілому співвідношення між ними відображено у таблиці:

Стратегічні, оперативні цілі та завдання

Оперативні цілі Стратегії Чернігівської області	Оперативні цілі Стратегії розвитку Сосницької громади												
	1.1. Комплексний розвиток територіальних громад	1.2. Захист і збереження територій	1.3. Створення умов до формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей	1.4. Забезпечення умов для отримання якісної освіти	1.5. Розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення	2.1. Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності							
	X					X							
	X					X							
	X			x		X							
	X		x		X	X							
	X		x		X	X							
	X		X			X	X						
	X		X			X							
	X		X	x	x	x							
	X		X	X	X	X							
	X		X			X	X						
	X		X	X	X	X	X						
	X		X	x	X	x							
	X		X	X	X	X							
	X		X			X	X						
	X		X	x	X	x							
	X		X	X	X	X							

2.2. Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва	X	x	X	X	X			x	x	X	x	x	X
2.3. Розвиток туризму			x	X	X	X	X	x	x	x	X	x	X
3.1. Розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу	X	X	X				X				X		X
3.2. Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості	X	x	X	X	x	x	X	X	X	X	3	x	X

Примітка: Велика літера "X" означає більшу узгодженість/зв'язок, аніж маленька

З операційними цілями Стратегії Сосницької громади абсолютно співпадає ціль «1.1. Комплексний розвиток територіальних громад» Стратегії області. Близькі до цього цілі «2.1. Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності» та 3.2. «Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості». У зазначених двох випадках цілі обох стратегій співпадають повністю, щоправда ступінь різний.

У 85% випадках є співпадіння з цілями 2.2 «Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва» та 2.3 «Розвиток туризму».

У 77% – з цілю 1.3. Створення умов до формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей.

У 54% – з ціллю «1.5. Розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення».

В інших випадках співпадіння менше, ніж на 50%. Цілі «1.4. Забезпечення умов для отримання якісної освіти» та «3.1. Розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу» співпадають на 46%.

Найменше співпадіння спостерігається у випадку цілі «1.2. Захист і збереження територій» – 31%. Обумовлено це специфікою цілі (йдеться переважно про сферу відповідальності державної та обласної влади). Втім майже третина співпадінь у цьому випадку – дуже високий показник.

В цілому, таке співвідношення є нормальним, адже частина операційних цілей стратегії розвитку Сосницької громади не має та не може мати свого повного відповідника у Стратегії області. Таким чином відображається унікальність Сосницької громади, а вона є досить значною.

З іншої сторони, деякі цілі Стратегії Чернігівської області сформульовані або дуже абстрактно, або надто вузько. В результаті у деяких випадках ми бачимо дуже багато співпадінь, або надто мало. Але, в цілому, важливим є те, що спостерігається узгодженість як стратегічних, так і операційних цілей Стратегії Сосницької з ключовими секторами розвитку.

Узгодженість із іншими планами розвитку Сосницької ОТГ

Основним короткостроковим документом громади є «План соціально-економічного розвитку Сосницької об'єднаної територіальної громади на 2019 рік». Вона була схвалена рішенням 16 сесії Сосницької селищної ради 7 скликання від 18 грудня 2018 року № 16-562-VII. Ця Програма так само спирається на План заходів з реалізації у 2018–2020 рр. Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року, затвердженого рішенням Чернігівської обласної ради від 7 грудня 2017 року №7-11/VII та на Державну стратегію регіонального розвитку України. Втім, бачення є ширшим.

Так само близькими є стратегічні цілі Стратегії та пріоритетні напрями, визначені Планом соціально-економічного розвитку Сосницької об'єднаної територіальної громади на 2019 рік:

Таблиця № 3.

Узгодженість стратегічних цілей Сосницької ОТГ з напрямками, визначеними Планом соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади на 2019 рік

Цілі (напрями) Плану соціально-економічного розвитку Сосницької селищної ради на 2019 рік	Створення умов для розвитку відновлювальної економіки	Розвиток туризму та рекреації	Покращення якості умов життя та його безпеки	Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян
Створення умов для сталого розвитку відновлювальної економіки громади	X	X	X	x
Розвиток туризму та рекреації	X	X	x	x
Покращення якості умов життя та його безпеки	x	x	X	X
Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян	=	x	X	X

Примітка: Велика літера "X" означає більшу узгодженість/зв'язок, аніж маленька "x"

Співпадіння стратегічних пріоритетних цілей Програми та Стратегії каже про попередньо правильно вибраний вектор розвитку, сумісність обох документів.

Також, в Сосницькій ОТГ діє кілька галузевих програм, а саме:

Таблиця № 4. Відповідність між завданнями Стратегії громади та її галузевими програмами

№	Назва програми	Рішення сесії селищної ради	Відповідність
1.	Програма фінансового забезпечення виконання депутатських повноважень депутатами Сосницької селищної ради на 2019-2020 роки	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -563-VII	X
2.	Програма видалення аварійних та сухостійних перерослих дерев на території Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -564-VII	X
3.	Програма розвитку житлово-комунального господарства Сосницької ОТГ на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -565-VII	X
4.	Програма «Питна вода у Сосницькій селищній раді на 2019 рік»	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -566-VII	X
5.	Програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки на території Сосницької селищної ради на 2019 – 2021 роки	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -567-VII	X
6.	Програма використання коштів на природоохоронні заходи Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -568-VII	X
7.	Програма проведення досліджень води питної, колодязної та ґрунту Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -569-VII	X
8.	Програма «Чисті криниці» на 2019р.	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -570-VII	X

9.	Програма «Пільгове харчування дітей, які навчаються в навчальних закладах Сосницької селищної ради на 2019 рік»	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -571-VII	X
10.	Програма проведення представницьких заходів Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -572-VII	X
11.	Програма підтримки книговидавництва місцевих авторів та авторів творів про місцевих видатних особистостей на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -573-VII	X
12.	Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Сосницькій селищній раді на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -574-VII	X
13.	Програма підтримки обдарованої молоді та розвитку громади Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -575-VII	X
14.	Програма підтримки та розвитку фізичної культури і спорту на території Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -576-VII	X
15.	Програма розвитку туризму в Сосницькій селищній раді на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -577-VII	X
16.	Програма соціального захисту населення Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -578-VII	X
17.	Програма благоустрою території населених пунктів Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -579-VII	X
18.	Програма удосконалення форм і методів профілактики правопорушень «Безпечна громада» на 2019-2020 роки	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -580-VII	X
19.	Програма утримання та ремонту автомобільних доріг загального користування, у тому числі місцевого значення та вулиць і доріг комунальної власності Сосницької селищної ради об'єднаної територіальної громади на 2019-2021 роки	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -581-VII	X
20.	Програма регулювання водного режиму осушених земель на території Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -582-VII	X
21.	Програма «Власний дім»	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -583-VII	X
22.	Програма енергозбереження для об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та ЖБК Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -584-VII	X

23.	Програма розроблення містобудівної документації на території Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -586-VII	X
24.	Програма розроблення проєктів землеустрою на території Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -587-VII	X
25.	Програма благоустрою території населених пунктів Сосницької селищної ради на 2019 рік	Рішення 16 сесії селищної ради сьомого скликання від 18.12.2018 р. № 16 -585-VII	X
26.	Програма «Громадське бюджетування (бюджет участі) в Сосницькій об'єднаній територіальній громаді» на 2018-2020 роки	Рішення 2 сесії селищної ради сьомого скликання від 19.12.2017 р. № 2-68-VII	X

Примітка: велика літера “X” означає більшу узгодженість/зв’язок, ніж маленька “x”.

Отже, Сосницька селищна рада керується більшістю галузевих програм (а саме – 26), які розроблені для реалізації в 2018 р. Водночас п'ять програм розраховано на термін від двох років. Тому можна зробити висновок, що програми мають переважно тактичний характер для реалізації, без визначення стратегічного вектора розвитку та втілення з врахуванням бачення майбутнього.

Очевидно, що всі зазначені документи мають перехідний характер – відображають одночасно попередні та нові підходи до планування. Як такі вони є необхідною ланкою до запровадження в Сосницькій громаді довгострокового планування її розвитку.

IV. СИСТЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГУ, ОЦІНКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ, АКТУАЛІЗАЦІЇ ЇЇ ЗМІСТУ

Ефективність впровадження Стратегії значною мірою залежатиме від наступної відповідальності та послідовності Сосницької селищної ради та її виконкому, наполегливості представників робочої групи та зацікавлених сторін, усіх небайдужих, хто матиме нагоду та бажання взяти участь у досягненні сформульованого бачення майбутнього територіальної громади. При цьому роль ініціатора, координатора впровадження, моніторингу та оцінки бере на себе сама громада – через власні виборні органи.

Селищний голова особисто та через призначених фахівців відповідає за формальну організацію, підготовку стратегії та її реалізацію. Мета його дій:

- створення сприятливого клімату навколо стратегії та пошук прихильників її реалізації;
- переказ настроїв та думок мешканців, різноманітних соціальних середовищ та груп інтересів, втручання в ситуації, коли необхідно внести зміни до стратегії.

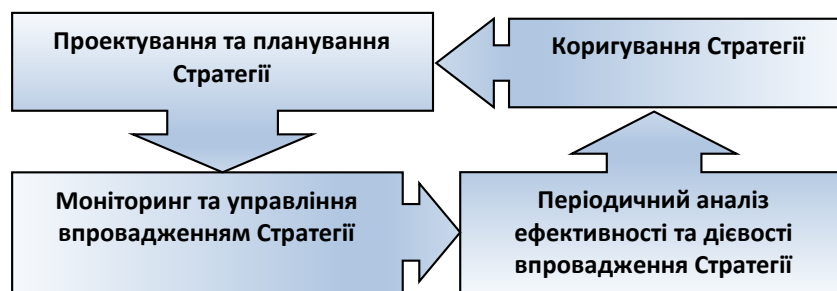
Для забезпечення належного рівня відповідальності за впровадження стратегічного плану створюється система моніторингу його впровадження. Вона включає:

- Комітет із управління впровадження Стратегії (із застосуванням гендерного підходу та з врахуванням представництва людей із особливими потребами;

він включає представників органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадськості, зокрема, фермерів, молоді, журналістів, пенсіонерів – так, аби були відображені інтереси різних соціальних груп; за окремим рішенням сесії міської ради ці функції можна покласти на одну з її комісій із залученням зазначених представників громадськості); Комітет відповідає за забезпечення актуальності та реалістичності стратегічних і операційних цілей та за їх досягнення, його засідання проводяться не рідше двох разів на рік, частіше – за потребою;

- Положення про систему моніторингу виконання Стратегії;
- систему індикаторів (результатів) виконання Стратегії (зміни «ландшафту»); індикатори відображають ефективність виконання конкретних завдань та засвідчують їх відповідність цілям Стратегії.

Моніторинг Стратегії здійснюється протягом усього періоду її провадження. Рух за стратегічними напрямками забезпечується виконанням завдань (проектів) за таким алгоритмом:

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей у ситуації, що змінюється. Збирання даних та систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

- відповідність до визначеного часу реалізації;
- ступінь реалізації закладених у документі продуктів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;
- запровадження змін до завдань у зв'язку зі змінами соціально-економічних умов.

Базову інформацію, що необхідна для визначення результатів виконання завдань, містить План заходів із реалізації Стратегії. Він приймається тричі:

- на два роки (2019–2020);
- на три роки (2021–2023);
- на чотири роки (2023 – 2027)

Система індикаторів відображена у тексті Стратегії. Її зміст, зокрема, передбачає визначення очікуваних результатів, що мають якісний характер. Останні оцінюються за доступними джерелами інформації та шляхом соціологічних і експертних досліджень. Для цього в громаді запроваджується щорічне соціологічне дослідження якості життя на її теренах (орієнтовний час проведення – листопад). Експертні дослідження (певні впливові цільові групи – підприємці, вчителі, фермери, молодь, пенсіонери та ін.) проводяться за потребою,

як правило, в разі виникнення потреби внесення тих чи інших змін до тексту Стратегії.

Кількість індикаторів для оцінки досягнення цілей становить від 1 до 2. Для кожного показника визначені такі характеристики: показники результатів, значення індикатора, показники продукту, поточне значення індикатора.

Цикл зустрічей Комітету з управління впровадженням Стратегії – це робота принаймні двічі на рік:

- у березні або квітні під час оцінки реалізації Стратегії за попередній рік;
- у серпні або вересні під час збирання нових пропозицій щодо проектів реалізації Стратегії.

В результаті роботи Комітету напрацьовується аналітичний документ, що спирається на звітні матеріали, підготовлені відповідальними структурними підрозділами селищвиконкому (через визначеного рішенням міського голови координатора). Для цього використовуватиметься стандартна форма звіту.

Основний принцип оновлення Стратегії – діяльність відповідно до процесів першої редакції документу, що підготовлена на основі широкої участі мешканців громади. Скажімо, жоден із видів діяльності, що має здійснюватися відповідно до зазначеної редакції, не може бути виключений з наступної.

Іншим важливим принципом є акцент на аналізі змін і стану реалізації Стратегії розвитку громади, також уміння робити висновки та вносити корективи. Це робить можливим впевненість у встановлених пріоритетах або в добре продуманих рішеннях, що спрямовані на зміни. Крім того, це тягне за собою усунення випадковості проектів.

В роботі з підготовки Стратегії особлива увага зверталася на усвідомленні того, що щорічне узгодження з соціальними партнерами пріоритетів дозволяє представити пропозиції щодо проектів від усіх бажаючих взяти участь у реалізації Стратегії. Участь соціальних партнерів дозволить враховувати під час внесення змін до Стратегії волю, ідеї та інтереси груп, які є представницькими для територіальної спільноти.

Кількість показників у Стратегії оптимізована – аби не зменшувати можливості управління, але водночас мати можливості для об'єктивного оцінювання. Причому вони спираються на переважно місцеві джерела: дані досліджень, звіти виконкому, інформацію місцевих органів державної влади, територіальних органів центральних органів державної влади (насамперед, казначейської служби, податкової, Пенсійного фонду), звіти суб'єктів господарювання, матеріали в ЗМІ, Інтернет-ресурсах, зокрема – соціальних мережах. За можливості отримана інформація співставлятиметься з даними державної статистики. Це дає можливість порівнювати локальні показники громади із загальнодержавними та міжнародними. Разом із тим Стратегія передбачає появу власної, муніципальної статистики, яка за своєю методикою спиратиметься на кращі зразки земської статистики Чернігівщини.

Важливим індикатором є врахування в процесі розробки щорічного бюджету технічних завдань проектів Стратегії, а також формування на основі Стратегії інвестиційних програм та проектів регіонального й місцевого розвитку, зокрема –

планів (програм) соціально-економічного розвитку та галузевих програм. Проекти, включені до Стратегії відповідно до визначених завдань, користуватимуться пріоритетним правом на фінансування за рахунок бюджетних коштів. Зміни до Стратегії вноситимуться за результатами моніторингу її впровадження на основі запропонованих індикаторів. Процедура внесення змін сесією міської ради аналогічна процедурі ухвалення Стратегії. Моніторинг здійснюватиметься публічно – щорічно його результати оприлюднюватимуться на громадських слуханнях мешканців громади, висвітлюватимуться у медіа-ресурсах.

Засади оновлення Стратегії за щорічним циклом виглядатимуть так:

<i>Засади оновлення Стратегії за щорічним циклом</i>			
ФАЗА І	ФАЗА ІІ	ФАЗА ІІІ	ФАЗА ІV
Оцінка стану соціально-економічного розвитку громади та реалізації Стратегії розвитку	Ідентифікація ключових проблем та ідентифікація пріоритетів	Збирання нових проектних пропозицій, їх відбір та кваліфікація	Підготовка та ухвалення проекту Плану заходів із реалізації Стратегії розвитку громади (2020 рр.)
Доповідь, що описує актуальну ситуацію в економіці та соціальній сфері – за всіма напрямками життя громади. Зазначення змін відносно попередньої редакції доповіді (попереднього року). Інформація про стан реалізації Стратегії та про зміни до переліку проектних ідей, які необхідно внести	Оцінка реалізації Стратегії за попередній рік Оцінка даних, що впливають із доповіді: зазначення тенденцій та відхилень, SWOT-аналіз. Ідентифікація ключових проблем. Внесення змін до індикаторів реалізації Стратегії	Збирання нових проектних пропозицій з реалізації Стратегії – за спеціальними формулярами, що застосовуються в Стратегії. Оцінка, відбір і кваліфікація відповідності проектів цілям Стратегії. Відбір проектних пропозицій, що можуть бути внесені у вигляді технічних завдань до Стратегії. Оголошення списку зазначених проектів	Опрацювання проекту плану (програми) соціально-економічного розвитку (або змін до нього) на предмет внесення до нього заходів із реалізації Стратегії громади, представлення його для оцінки вибраним спільнотам. Презентація нового плану (програми) соціально-економічного розвитку для прийняття рішення міської ради
березень	квітень	серпень – вересень	листопад

V. ПЛАН ЗАХОДІВ ІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

1. Часові рамки та засоби реалізації

В основі Плану заходів із реалізації Стратегії – проектні ідеї, що були запропоновані мешканцями Сосницької громади та відібрані робочою групою. При цьому були внесені деякі зміни до запропонованих технічних завдань або ж кілька проектних ідей узагальнено через їхню однотипність. Ще кілька проектних ідей було відкладено для наступного плану заходів із реалізації стратегії.

Всього в переліку 32 технічних завдання на проекти місцевого та регіонального розвитку. Всі вони розраховані на період 2019–2020 рр. Впровадження проектів можливо через:

- внесення до плану (програми) соціально-економічного розвитку Сосницької селищної ради на поточний період;
- внесення до галузевої програми, що ухвалена сесією селищної ради або ж державної чи обласної – в разі залучення до їхнього виконання Сосницької громади.

2. Територія впливу проектів Плану заходів із реалізації Стратегії

Таблиця № 5. Територія впливу проектів

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
1.1.3.	1. Відновлення та модернізація тепличного господарства на базі колишньої теплиці в центрі Сосниці	Територія ОТГ
1.3.2.	Популяризація інвестиційних можливостей Сосницької громади за її межами	Райони і області України, Сосницька ОТГ
2.1.1.	1. Паспортизація та інвентаризація туристичних пам'яток Сосницької громади	Сосницька громада
	2. Створення туристичних GPS-маршрутів Сосницької громади: ягідних, рибальських, історико-культурних тощо	Уся територія Сосницької ОТГ
2.1.3.	1. Проведення щорічного фестивалю-конкурсу «Сосницькі дзвіночки»	Сосницька ОТГ
	2. Проведення щорічного мистецького фестивалю «Капелюш»	Сосницька ОТГ
2.1.5.	1. Створення на теренах Сосницької громади садиб зеленого туризму та їх популяризація	1500 - мешканці громади-власники сільських садиб, працівники сфери послуг та туристи з України, до 5 залучених експертів сільського туризму
2.2.1.	1. Капітальний ремонт будівлі краєзнавчого музею ім. Ю.С. Виноградського (проектна документація та ремонт)	Сосницька ОТГ
2.2.3.	1. Проведення виїзних експедицій в межах Сосницького району для збирання етнографічних матеріалів та їх упорядкування	Сосницька ОТГ (Сосницький район)
2.2.5.	1. Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади	Сосницька громада
2.2.6.	1. Розробка та облаштування велосипедних маршрутів на теренах Сосницької громади	Сосницька громада
2.2.7.		
2.3.1.	1. Облаштування прибережної зони ставка Шамайчине в с. Чорнотичі	Прибережна зона ставка Шамайчине в с. Чорнотичі
	2. Благоустрій двох пляжів біля смт Сосниця	Смт Сосниця
3.1.1.	1. Розширення мережі централізованого збирання, транспортування, розміщення та первинна переробка твердих побутових відходів КП «Сосницьке КЖУ» на території Сосницької ОТГ.	Сосницька ОТГ
	2. Забезпечення чистоти довкілля та надання якісних послуг із збору, сортування та вивозу твердих побутових відходів за допомогою спеціальної техніки КП «Сосницьке комунально-житлове управління» Сосницької селищної ради	Сосницька ОТГ

3.1.3.	1. Капітальний ремонт із застосуванням системи енергозбереження приміщень комунальних закладів культури та ЗОШ Сосницької ОТГ	Сосницька ОТГ (Сосницький будинок культури) Волинківський, Загребельський та Чорнотичський старостати
3.1.4.	1. Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів шляхом тампонажу недіючих артезіанських свердловин на території Сосницької ОТГ	села Волинка, Загребелля, Київка та Чорнотичі Сосницької ОТГ
3.2.1.	1. Відновлення роботи селищної лазні	смт Сосниця
3.2.2.	1. Реконструкція центрального стадіону із господарськими та адміністративними будівлями по вул Чернігівська, 51 в смт. Сосниця	Сосницька громада
	2. Створення якісного футбольного майданчика для жителів села Чорнотичі	с. Чорнотичі
3.3.1	1. Реконструкція ДНЗ "Сонечко" з провадженням заходів теплореновації по вул. Квіткова, 2 смт Сосниця Чернігівської обл. з виділенням черговості І-ІІ черга будівництва	близько 600 мешканців смт Сосниця
3.3.2	1. Сосницька гімназія ім. О.П.Довженка – опорний заклад - теплореновація, вентиляція, заміна комунікацій, матеріально-технічне забезпечення закладу	смт Сосниця
3.3.5.	1. Створення студії Робототехніки та покращення матеріальної бази гуртків технічного спрямування будинку дитячої та юнацької творчості Сосницької селищної ради	см Сосниця
	2. Створення Молодіжного центру в результаті реконструкції історичної будівлі - нинішнього 2-го корпусу гімназії ім. О.П.Довженка (не використовується) по вул. Троїцька - з застосуванням заходів енергозбереження	Сосницька ОТГ
3.4.1.	1. Проведення ремонтів доріг та елементів транспортної інфраструктури (тротуари, зупинки) на території населених пунктів громади	Сосницька ОТГ
	2. Поліпшення дорожніх умов та транспортного обслуговування населення Сосницької селищної територіальної громади за рахунок реалізації спільного проекту міжмуніципального співробітництва Сосницької, Коропської селищних рад та Корюківської міської ради	Сосницька ОТГ
3.4.5.	1. Будівництво нижньокрейдяної свердловини в смт Сосниця Чернігівської області	смт Сосниця
3.4.6.	1. Покращення умов життя населення та здійснення господарської діяльності завдяки організації ефективного відведення дощових та талих вод з населених пунктів Сосницької ОТГ	Сосницька ОТГ

3.4.7.	1. Покращення рівня благоустрою та озеленення, естетичного рівня та загального стану існуючих зелених насаджень на теренах Сосницької громади	смт Сосниця (ОТГ) та більше (відпочиваючі, туристи з України та з-за кордону)
3.5.2.	1. Реконструкція існуючих та будівництво нових мереж вуличного освітлення селища Сосниця та населених пунктів Сосницької об'єднаної територіальної громади	Сосницька ОТГ
3.5.3.	1. Встановлення мережі відеоспостереження у населених пунктах Сосницької громади	Сосницька ОТГ
4.1.1.	1. Створення та забезпечення ефективного функціонування інформаційно-ресурсних центрів Сосницької ОТГ задля активізації її мешканців	Сосницька ОТГ
4.1.2.	1. Реалізація щорічного конкурсу проектів громадських та благодійних організацій	Сосницька ОТГ
4.2.1.	1. Запровадження електронного врядування та електронних сервісів Сосницької ОТГ	Сосницька ОТГ
4.2.2.	1. Забезпечення доступу до мережі Інтернет для мешканців сіл Волинка, Пекарів та Чорнотичі Сосницької ОТГ	села Волинка, Пекарів та Чорнотичі Сосницької ОТГ
4.2.3.	1. Створення спроможного селищно-районного Центру надання адміністративних послуг Сосницької громади та віддалених робочих місць по селам Сосницької громади	Сосницька ОТГ

3. Індикатори продуктів та результатів реалізації Стратегії

Таблиця № 6. Індикатори

Стратегічна ціль 1: Створення умов для сталого розвитку відновлювальної економіки громади

Результат (продукт)	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Оперативна ціль 1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції			
1.1.3.Відновлення та модернізація тепличного господарства на базі колишньої теплиці в центрі Сосниці	0	Кількість модернізованих теплиць	1
	0	Кількість спеціалізованих магазинів із продажу розсади, вирощених квітів на зріз, кімнатних рослин	1
Оперативна ціль 1.2. Ефективне використання та відновлення лісових і водних ресурсів громади – відповідно до екологічної оцінки			
Оперативна ціль 1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на теренах громади та її привабливості для інвестицій			
1.3.2. Розроблені та поширені інвестиційні пропозиції Сосницької громади українською та англійською мовами (друкована та електронна версії).	0	Виготовлений двомовний(українська та англійська мови) буклет інвестиційних пропозицій Сосницької ОТГ	1
	0	Додаткова суб-веб-сторінка громади, де українською та англійською мовами розміщена інформація для потенційних інвесторів.	1

Стратегічна ціль 2: Розвиток туризму та рекреації

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Оперативна ціль 2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади			
2.1.1. Розроблені туристичні продукти	0	Електронна база туристичних об'єктів громади для розробки тематичних екскурсійних маршрутів	1

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
	0	Кількість створених спеціалізованих туристичних продуктів	1
	500	Кількість туристів, які відвідали громаду протягом року	1000
	5	Кількість існуючих та нових туристичних маршрутів	15
	0	Збільшення чисельності місцевих мешканців, які залучені до сфери туризму	15%
2.1.3.Проведення щорічного фестивалю-конкурсу «Сосницькі дзвіночки» та щорічного мистецького фестивалю «Капелюш»	0	Збільшення кількості гостей та глядачів фестивалів	+20%
2.1.4. Працюючі народні промисли	0	Кількість працюючих народних промислів	2
2.1.5. Садиби, що надають послуги зеленого туризму на теренах громади.	0	Кількість садиб зеленого туризму,що працюють	2
Оперативна ціль 2.2. Розвиток інфраструктури туризму			
2.2.1. Створено комфортні умови відвідування краєзнавчого музею ім. Ю.С.Виноградського з поліпшенням умов зберігання та атракційністю показу музейних експонатів, оптимізовано споживання енергоносіїв	0	Відремонтований музей ім. Ю.С.Виноградського з застосуванням заходів енергоефективності та застосуванням іновативних методів зберігання та експонування музейних експонатів	1
2.2.3. Зібрані матеріали етнографічного характеру	0	База зібраних та систематизованих етнографічних матеріалів (піснених, письмових, обрядових матеріалів, елементів та прикладів(експонатів) етнографічної, мистецької та побутової культури	1
2.2.5.Туристичні вказівники на теренах громади встановлені	0	Встановлена система туристичних показників, що є основою для туристичних маршрутів.	1
2.2.6. Діючі велосипедні туристичні маршрути на теренах Сосницької громади	0	Кількість велосипедних туристичних маршрутів на теренах Сосницької громади	2
Оперативна ціль 2.3. Формування інфраструктури водного відпочинку та оздоровлення			
2.3.1.Облаштувані місця відпочинку біля води.	0	Кількість облаштованих місць відпочинку біля водойм	3

Стратегічна ціль 3: Покращення якості умов життя та його безпеки

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Оперативна ціль 3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності			
3.1.1. Стихійні звалища ліквідовані, на теренах громади працює система сортування, збору, вивозу та утилізації сміття	0	Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ	15
	50	Відсоток сміття в громаді, що сортується, збирається та вивозиться централізовано	70
	1	Кількість комунальної техніки, що надає послуги жителям громади(сміттевози)	3
	0	Збільшено кількість контейнерів для сортування сміття	+200 (70 пластик, 40 скло, 50 папір, 40 інш.ТПВ)
3.1.3. Селищний Будинок культури, а також будівлі сільських освітніх закладів Сосницької ОТГ	0	Кількість капітально відремонтованих приміщень селищної комунальної власності, що належать до гуманітарної сфери (селищний будинок культури, Волинківської, Чорнотицької ЗОШ, а також Загребельської філії Сосницької гімназії ім.. О.Довженка, ДНЗ «Джерельце»)	5
3.1.4. Здійснено тампонаж недіючих артезіанських свердловин	0	Кількість недіючих артезіанських свердловин, на яких здійснено тампонаж	10
Оперативна ціль 3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я			
3.2.1. Відновлено роботу селищної лазні	0	Кількість членів громади, що користуються послугами лазні протягом року	3 тис.
	0	Нові робочі місця	3
3.2.2.Реконструйований та введений в експлуатацію сучасний спортивно-розважальний комплекс (центральный стадіон)селища Сосниця та створення якісного футбольного майданчика в с.Чорнотичі	0	Кількість реконструйованих спортивних об'єктів	2
	3	Збільшення чисельності відвідувачів протягом року, %	100%
	0	Кількість запроваджених ігрових видів спорту	3
Оперативна ціль 3.3. Модернізація системи освіти			
3.3.1. В ДНЗ громади забезпечені комфортні умови перебування , освіти та розвитку дітей	75%	Чисельність дітей, які відвідують ДНЗ – у % до потреби	100%
		Кількість закладів, де проведено теплореновацію	1

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
3.3.2. В гімназії ім. О. Довженка та її філіях забезпечено комфортні умови навчання та оптимізовано споживання енергоносіїв	25%	% виконаних ремонтних робіт від запланованих	50%
3.3.4. Створено умови для технічної (інженерної) позашкільної освіти дітей та молоді.	0	Кількість дітей, задіяних у різноманітних гуртках технічного спрямування	50
	0	Кількість дітей та молоді, охоплених гуртковою та клубною роботою Центром розвитку громади	200
3.3.5. Створено Молодіжний центр в результаті реконструкції історичної будівлі - нинішнього 2-го корпусу гімназії ім. О.П.Довженка по вул. Троїцька,38	0	Реконструкція історичної будівлі з застосуванням системи енергозбереження по вул. Троїцька, 38 у смт Сосниця, Сосницького району, Чернігівської області (корп. № 2)	1
	0	Кількість запроваджених навчальних курсів із основ підприємництва та проектної діяльності	1
Оперативна ціль 3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту та комунальних послуг			
3.4.1. Відремонтовані ділянки доріг та дотична інфраструктура	0	Стан доріг, придатних для пересування автотранспорту, що відповідає сучасним технічним вимогам, %	30%
	0	Збільшення чисельності мешканців громади, що користуються послугами громадського транспорту	25%
	0	Кількість капітально відремонтованих або нових зупинок громадського транспорту	5
3.4.6. Система зливної каналізації частково реконструйована	0	Протяжність відновлених ділянок зливної каналізації – в км	1
3.4.7. Здійснення впорядкування, реконструкція та часткове перепланування запланованих для цього об'єктів зелених зон	0	Комплекс заходів щодо благоустрою та озеленення ландшафтних об'єктів смт Сосниця	1
Оперативна ціль 3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади			
3.5.2. Населені пункти громади частково забезпечені вуличним освітленням	8	Кількість населених пунктів, що освітлена	15

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
3.5.3. В населених пунктах громади встановлені камери відеоспостереження	5	Чисельність встановлених камер відеоспостереження	10

Стратегічна ціль 4: Інтеграція громади – через покращення управління та участь громадян

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Оперативна ціль 4.1. Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців у житті громади			
4.1.2. Нові громадські організації, зокрема – молодіжні, та органи самоорганізації населення що створені на теренах громади	3	Кількість зареєстрованих та активно працюючих організацій громадського сектору у громаді	8
	0	Кількість діючих організованих молодіжних осередків	2
	0	Кількість заходів, організованих молодіжними осередками протягом року	20
4.1.3. Реконструйований будинок культури	0	Кількість будинків культури в мережі, що реконструйовано та модернізовано	1
Операційна ціль 4.2. Покращення управління громадою			
4.2.2. Частина закладів комунальної сфери громади забезпечена доступом до швидкісного Інтернету	0	Збільшення рівня забезпечення доступу до Інтернету, Wi-Fi в сільській місцевості, %	20
4.2.3. В повному обсязі забезпечено виконання основних вимог Закону України «Про адміністративні послуги», постанови КМУ від 01.08.2013 № 588 та розпорядження КМУ від 16.05.2014 № 523	0	Здано в експлуатацію та оснащене сучасне приміщення ЦНАПу	1
	0	Збільшення кількості надання якісних адмінпослуг, %	40

4. Орієнтовний фінансовий план реалізації Стратегії

Таблиця № 7. Орієнтовний фінансовий план на 2019–2020 рр.

Назва проекту	Вартість, тис. грн.		
	2019	2020	Разом
1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції			
Відновлення та модернізація тепличного господарства на базі колишньої теплиці в центрі Сосниці	30	30	60
1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на теренах громади та її привабливості для інвестицій			
Популяризація інвестиційних можливостей Сосницької громади за її межами	5	5	10
Сосниця – зелене історико-туристичне привабливе містечко – Довженків край (комплекс заходів по впорядкуванню паркових та інших зон благоустрою громади)	500	500	1000
2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади			
Популяризація інвестиційних можливостей Сосницької громади за її межами	20	20	40
Паспортизація та інвентаризація туристичних пам'яток Сосницької громади	20	-	20
Створення туристичних GPS-маршрутів Сосницької громади: ягідних, рибальських, історико-культурних тощо	30	30	60
Проведення щорічного фестивалю-конкурсу «Сосницькі дзвіночки»	50	50	100
Проведення щорічного мистецького фестивалю «Капелюш»	250,0	300,0	550,0
Створення на теренах Сосницької громади садіб зеленого туризму та їх популяризація	50	100	150
2.2. Розвиток інфраструктури туризму			
Капітальний ремонт будівлі краєзнавчого музею ім. Ю.С. Виноградського (проектна документація)	20,1	150	170,1
Вишукування та дослідження етнокультурного різноманіття Сосницької громади	25	30	55
Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади	50	100	150
Розробка та облаштування велосипедних маршрутів на теренах Сосницької громади	100	150	250
2.3. Формування інфраструктури водного відпочинку та оздоровлення			
Облаштування прибережної зони ставка Шамайчине в с. Чорнотичі	60	60	120
Облаштований відпочинок біля води та оздоровлення населення смт Сосниця (в майбутньому – ОТГ)	30	30	60
3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності			
Централізоване збирання, транспортування, розміщення та первинна переробка твердих	3565	880	4445

побутових відходів КП «Сосницьке КЖУ» на території Сосницької ОТГ.			
Забезпечення чистоти довкілля та надання якісних послуг із збору, сортування та вивозу твердих побутових відходів за допомогою спеціальної техніки КП «Сосницьке комунально-житлове управління» Сосницької селищної ради	-	3 135,0	3 135,0
Капітальний ремонт із застосуванням системи енергозбереження приміщення комунального закладу "Сосницький будинок культури"	3000	1000	4000
Капітальний ремонт будівлі Волинківської ЗОШ І-ІІІ ст. в частині заміни віконних та дверних блоків по вул. Розумієнка, буд. 25, в с. Волинка, Сосницького району, Чернігівської області	807	-	807
Капітальний ремонт будівлі Чорнотицької ЗОШ І-ІІІ ст. в частині заміни віконних та дверних блоків по вул. Шлях, буд. 26, в с. Чорнотичі, Сосницького району, Чернігівської області»	632	-	632
Капітальний ремонт приміщень із застосуванням енергозберігаючих технологій Загребельського закладу дошкільної освіти «Джерельце» та Загребельської філії І ст. Сосницької гімназії ім. О. П. Довженка за адресою вул. Шевченка, 40, с. Загребелля, Сосницького району, Чернігівської області	618	-	618
Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів шляхом тампонажу недіючих артезіанських свердловин на території Сосницької ОТГ	600	-	600
3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я			
Відновлення роботи селищної лазні	1000	750	1750
Реконструкція Центрального Стадіону з господарськими та адміністративними будівлями по вул. Чернігівській, 51 в смт Сосниця	4023,755	1666,104	5 689,859
Створення якісного футбольного майданчика для жителів села Чорнотичі	30	-	30
3.3. Модернізація системи освіти			
Реконструкція ДНЗ "Сонечко" з провадженням заходів теплореновації по вул. Квіткова, 2 смт Сосниця Чернігівської обл. з виділенням черговості І-ІІІ черга будівництва	3694,447	4195,792	7 890,239
Сосницька гімназія ім. О.П.Довженка – опорний заклад - теплореновація, вентиляція, заміна комунікацій, матеріально-технічне забезпечення закладу	3900,00	1800,00	6200,00
Створення студії Робототехніки та покращення матеріальної бази гуртків технічного спрямування будинку дитячої та юнацької творчості Сосницької селищної ради	70	70	140

Створення Молодіжного Центру (Реконструкція гімназії ім. О.П.Довженка з застосуванням системи енергозбереження по вул. Троїцька, 38 у смт Сосниця, Сосницького району, Чернігівської області (корп. № 2))	-	4724,9	4724,9
3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту та комунальних послуг			
Проведення ремонтів доріг та елементів транспортної інфраструктури (тротуари, зупинки) на території населених пунктів громади	3400	5000	8400
Поліпшення дорожніх умов та транспортного обслуговування населення Сосницької селищної територіальної громади за рахунок реалізації спільного проекту міжмуніципального співробітництва Сосницької, Коропської селищних рад та Корюківської міської ради	-	5 180	5 180
Будівництво нижньокрейдяної свердловини в смт Сосниця Чернігівської області	5516,134	-	5516,134
Покращення умов життя населення та здійснення господарської діяльності завдяки організації ефективного відведення дощових та талих вод з населених пунктів Сосницької ОТГ	150	200	350
3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади			
Реконструкція існуючих та будівництво нових мереж вуличного освітлення селища Сосниця та населених пунктів Сосницької об'єднаної територіальної громади	2976,9	2976,9	5953,8
Встановлення мережі відеоспостереження у населених пунктах Сосницької громади	100	100	200
4.1 Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців в житті громади			
Реалізація щорічного конкурсу проектів громадських та благодійних організацій	50	50	100
4.2. Покращення управління громадою			
Запровадження електронного врядування та електронних сервісів Сосницької ОТГ	5	15	20
Забезпечення доступу до мережі Інтернет для мешканців сільських територій Сосницької ОТГ	40	40	80
Створення спроможного селищно-районного Центру надання адміністративних послуг Сосницької громади та віддалених робочих місць по селах Сосницької громади	1200	100	1300

5. Джерела фінансування реалізації завдань

Основними джерелом фінансування реалізації Стратегії Сосниці є власні надходження до бюджету громади, а також зовнішні джерела (в тому числі цільові субвенції, кредити). Джерелом отримання цільової субвенції можуть бути урядові програми, що реалізують за посередництвом Міністерства регіонального розвитку (державна інфраструктурна субвенція, ДФРР) та обласні інституції, що підтримують відповідні сфери (обласний бюджет). Державний бюджет – це:

- кошти державної інфраструктурної субвенції;
- субвенція на соціально-економічний розвиток;
- галузеві державні програми;
- кошти ДФРР;
- секторальна бюджетна підтримка;
- інші державні субвенції на виконання інвестиційних програм.

Щодо першого випадку – ці кошти надаватимуться обмежений період (оприлюднений термін – п'ять років), причому очікується, що обсяги Державної інфраструктурної субвенції поступово зменшуватимуться – разом із збільшенням чисельності ОТГ.

Також очікується, що через кілька років так само зникне субвенція на соціально-економічний розвиток території. Натомість зазначені кошти концентруватимуться в ДФРР для стимулювання регіонального розвитку. Найближчими роками ДФРР буде одним із основних джерел фінансування діяльності Сосницької громади, спрямованої на її розвиток.

Також очікується, що триватиме секторальна бюджетна підтримка України зі сторони ЄС – в рамках реалізації Угоди про асоціацію. Ймовірно збільшення коштів, що виділятимуться із бюджету ЄС та розподілятимуться на конкурсних засадах в Україні.

Відповідно до законодавства України та змісту Стратегії Сосницької громади ці кошти переважно використовуватимуться для:

Таблиця № 8. Зовнішні джерела фінансування

Оперативні цілі	Державна інфраструктурна субвенція та державна субвенція на соціально-економічний розвиток	ДФРР, секторальна бюджетна підтримка	Міжнародна технічна допомога	Державні галузеві програми	Інші джерела
1.1. Підтримка малого сільськогосподарського товаровиробника та переробки його продукції	X		X	X	X
1.2. Ефективне використання та відновлення лісових і водних ресурсів громади – відповідно до екологічної оцінки		X	X	X	X
1.3. Стимулювання розвитку підприємницької активності на			X	X	X

теренах громади та її привабливості для інвестицій					
2.1. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади			X	X	X
2.2. Розвиток інфраструктури туризму	X	X	X	X	X
3.1. Забезпечення чистоти навколишнього середовища та енергоефективності		X	X	X	X
3.2. Забезпечення умов для здорового способу життя, соціального захисту та якісних послуг з охорони здоров'я	X	X		X	X
3.3. Модернізація системи освіти	X	X	X	X	X
3.4. Розвиток комунальної інфраструктури, громадського транспорту та комунальних послуг	X	X	X	X	X
3.5. Гарантування громадської безпеки та життєдіяльності на теренах громади				X	X
4.1. Сприяння розвитку громадянської активності та участі мешканців у житті громади			X	X	X
4.2. Покращення управління громадою			X	X	

Можливості обласного бюджету значно менші. Фактично, громада може розраховувати на кошти спеціального (але не загального) фонду обласного бюджету за двома напрямками:

- так звані екологічні кошти обласного бюджету (насамперед, розчистка русел водоймищ); це природоохоронний фонд;
- кошти для співфінансування реконструкції доріг місцевого значення.

Обсяг коштів обласного бюджету, на які претендуватиме громада, можуть збільшитися в разі заснування обласного конкурсу проектів місцевого розвитку. В такому разі Сосницька громада братиме в них участь за напрямками, що визначені в Стратегії для державної інфраструктурної субвенції та ДФРР.

Надалі діятимуть програми по залученню міжнародних інституцій, в тому числі – Радою Європи, Європейським Союзом, США, окремими країнами ЄС, Швейцарією, Норвегією, Канадою, Ізраїлем, Японією, приватні міжнародні фонди, інші суб'єкти. Їх обсяг для України – безпрецедентно великий. У зв'язку з цим дуже бажаною є співпраця з громадами країн ЄС для реалізації трьохсторонніх проектів. При цьому селищна рада надаватиме всю необхідну підтримку громадським організаціям, які ініціюватимуть та реалізовуватимуть проекти на території громади, що відповідають цілям та завданням її стратегії (включно з можливістю співфінансування).

З огляду на зазначене можлива співпраця з такими донорами (вибірково):

1. Програма U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку. <http://tsnap.ulead.org.ua/>
2. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH підтримує Україну за дорученням Федерального уряду Німеччини з 1993 року. Пріоритетними напрямками німецько-української співпраці є: <https://www.giz.de/en/worldwide/32413.html>
3. Гранти від Європейської Комісії для країн Східного партнерства: <https://eap-csf.eu/4th-call-for-project-proposals-under-the-eap-csf-re-granting-scheme/>
4. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO http://despro.org.ua/news/news/?ELEMENT_ID=1838
5. Міжнародний фонд «Відродження»: <http://www.irf.ua/>
6. Проект USAID «Підтримка аграрного та сільського розвитку» <https://www.facebook.com/usaaid.ards/>
7. Міністерство закордонних справ Польщі – Польська допомога http://kijow.msz.gov.pl/uk/wspolpraca_dwustronna/polska_pomoc/
8. Міністерство закордонних справ Нідерландів, програма «Matra» (трансформація суспільства) <https://www.netherlandsandyou.nl/your-country-and-the-netherlands/ukraine/and-the-netherlands/matra-programme>
9. Фонд сприяння демократії Посольства США – програма малих грантів <https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/democracy-grants-uk/>
10. Національний Фонд підтримки демократії (NED): <https://www.ned.org/apply-for-grant/ru/>

6. Припущення та ризики, рекомендації

Рамковими припущеннями для реалізації Стратегії розвитку Сосницької ОТГ є:

- успішне запровадження в Україні низки реформ – як найбільш комплексної, тобто місцевого самоврядування, так і галузевих – освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення (зокрема – пенсійної), земельних відносин, публічних закупівель та інших;
- неухильне дотримання державою своїх зобов'язань, задекларованих на початку реформ, насамперед, уникнення спокуси нового перерозподілу бюджетних коштів, цього разу на користь державного бюджету, або ж передача ОТГ нових повноважень не забезпечених фінансовими ресурсами;
- не надання існуючим місцевим державним адміністраціям нових функцій стосовно ОТГ; надання майбутнім префектурам виключно функцій моніторингу та контролю щодо реформованих громад, а стосовно територіальних органів центральних органів державної влади – координації їх роботи;

- відвертого й брутального втручання великого бізнесу в діяльність ОТГ та не обумовленого законодавством застосування щодо них адміністративних важелів не буде;
- щонайменше уникнення загострення військових дій на сході України та збереження відносного спокою на контрольованій українською владою території держави та на державному україно-російському кордоні;
- результати президентських та парламентських виборів дозволять продовжити реформу місцевого самоврядування;
- масована підтримка реформ в Україні зі сторони її союзників триватиме;
- доступність та прозорість отримання (в тому числі, на конкурсних засадах) обіцяних державою коштів на розвиток ОТГ, а також міжнародної технічної допомоги.

Досі Сосницька громада не виграла жодного значного державного чи міжнародного проекту. Однак формування нового виконкому селищної ради, залучення добровольця Корпусу Миру США помітно посилили її можливості щодо проектної діяльності. Набуттю досвіду сприяла розробка проектів для отримання коштів державної інфраструктурної субвенції в 2018 р. Тому робимо припущення, що вже протягом 2019–2020 р. буде перший вдалий досвід, який стимулюватиме такого роду діяльність та позитивно вплине на згуртованість громади в цілому.

Для реалізації Стратегії дуже важливо залучити бізнес та громадськість. Серед останніх – як формалізовані та зареєстровані організації, так і неформальні, але впливові групи, окремі місцеві лідери (насамперед, старости, але не лише). засоби масової інформації, нові медіа. Це дозволить створити навколо Стратегії приязну суспільну атмосферу, а в ідеалі – об'єднати навколо неї найбільш активних мешканців громади незалежно від їхніх переконань, партійної, релігійної чи будь-якої іншої приналежності, які щиро прагнуть її розвитку та успіху. Тобто реалізація Стратегії має стати для нової громади інтегруючим чинником.

Такий підхід означає, що це не може бути документ, що існує у первісному варіанті весь відведений йому час – Стратегії не уникнути щорічних змін саме через зміни в державній політиці та виникнення нових проектних ідей. Останні, втім, мають відповідати цілям документу, які бажано зберігати сталими та вносити зміни лише за крайньої необхідності. Вочевидь, відповідно до схваленої процедури.

Також важливо, аби Стратегія стала об'єднуючим чинником для суб'єктів господарювання всіх форм власності – державної, комунальної, приватної (в тому числі місцевих підприємців та фермерів), адже вона спрямована на забезпечення сприятливих умов для їхньої діяльності. Власне, реалізація стратегії передбачає об'єднання всіх зацікавлених сторін в їхніх же інтересах.

Основні ризики, пов'язані з реалізацією Стратегії, включають:

- переважна більшість мешканців громади вперше мають справу з документом, до створення та реалізації якого їм було запропоновано долучитися; відповідно бракує досвіду та розуміння яким чином можна проконтролювати його виконання, здобути додаткові кошти, подати пропозиції щодо внесення змін та ін.;

- серед мешканців громади відчутна нестача звички правового лобіювання своїх інтересів, що веде до соціальної пасивності та містить загрозу не правових дій;
- спостерігається високий рівень один до одного, в тому числі – до влади, брак розуміння спільності інтересів та навіть їх виокремлення, що призводить до розпорошення сил;
- незавершеність формування громади відповідно до Перспективного плану та наявність значних територій, майже половини населення за межами нинішньої громади – ризик неврахування інтересів останніх;
- величезний, навіть порівняно з громадами-сусідами, нинішній відсоток витрат на освіту серед власних надходжень селищного бюджету, майже унеможливорює залучення внутрішніх ресурсів для розвитку території;
- завищені оцінки мешканців громади від самого факту її створення на тлі браку звички до самостійного прояву ініціатив, що негативно впливає на соціальну атмосферу та мотивацію до дій;
- зберігається ґрунт для постійних непорозумінь із райдержадміністрацією – через перетинання повноважень з виконкомом ради громади, що ускладнює управління громадою та її розвиток;
- зменшення чисельності студентів та вихованців у спеціалізованих навчальних закладах Сосниці загрожує їх оптимізацією та скороченням чисельності штатних працівників, що призведе до зменшення надходжень до селищного бюджету;
- внутрішній дисонанс мешканців громади між умовами, що швидко змінюються та їхнім попереднім досвідом, нерозуміння нових реалій, звідси – прагнення розв'язувати проблеми у звичний (застарілий та неефективний) спосіб;
- безпрецедентні можливості зовнішніх контактів на тлі браку досвіду спілкування з потенційними донорами та інвесторами;
- тенденція до погіршення екологічної ситуації, насамперед, замулення русел річок, погіршення шкідників та хвороб дерев.

У зв'язку з зазначеним рекомендуємо:

- докласти значних зусиль для інтеграції громади, збільшення її громадянської активності, передбачивши, зокрема, створення центру розвитку громади;
- розпочати вже тепер ідентифікацію проектних завдань для наступного формування технічних завдань, що реалізовуватимуться на території майбутніх старостинських округів;
- провести оптимізацію мережі закладів гуманітарної та соціальної сфери зі збереженням функцій та технічною можливістю надання необхідних послуг у повному обсязі;
- докласти зусиль для створення туристичної інфраструктури на теренах громади, стимулювати до цього підприємців, сприяти кластеризації їхніх послуг;

- використати як потенційну «точку росту» можливості колишнього державного санаторію ім. Щорса та розташованого поруч джерела для створення оздоровчо-туристичного комплексу на засадах державно-приватного партнерства;
- просувати бренд Олександра Довженка та інших видатних особистостей, життя яких пов'язано з Сосниччиною, «залюднити» відповідними персонажами селище, проводити брендовані фестивалі, підтримувати в цьому напрямі діяльність підприємств; реконструювати відповідно до сучасних тенденцій розвитку музейної справи наявні комплекси, створити новий об'єкт – музей під відкритим небом доби Київської Русі;
- провести реконструкцію центральної частини Сосниці з метою формування урбаністичного середовища;
- гарантувати надання мешканцям громади та її гостям стандартного набору комунальних послуг;
- використовувати всі наявні можливості для збільшення власних надходжень до бюджету, для цього працювати із платниками податків, створювати преференції для потенційних зовнішніх інвесторів та гарантувати безпеку їхнього бізнесу;
- працювати з міжнародними донорами професійно, що передбачає створення профільного структурного підрозділу (сектору) та залучення (підготовку) фахівців із проектного менеджменту;
- докласти зусиль для збереження привабливості громади як місця проживання, насамперед, річки Десна та навколишніх лісів, а також розвитку сфери відпочинку, спорту;
- зробити наголос на проектах міжмуніципального співробітництва, залучаючи до них як ОТГ, так і громади, які ще не об'єдналися;
 максимально скористатися досвідом громад з інших регіонів та закордонним, для цього розширяти зовнішні контакти, навчати працівників апарату новим методам управління.

VI. КАТАЛОГ ТЕХНІЧНИХ ЗАВДАНЬ

ТА ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ НА 2019–2020 РОКИ

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.1.3. Стимулювання органічного землеробства та тепличного господарства			
Назва проекту:	Відновлення та модернізація тепличного господарства на базі колишньої теплиці в центрі Сосниці			
Цілі проекту:	Створення умов вирощування розсади квітів для підвищення естетичного рівня благоустрою та озеленення населених пунктів Сосницької ОТГ			
Територія впливу проекту:	селище Сосниця та села громади			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	7200 населення Сосниці 3000 населення сіл громади			
Стислий опис проекту:	Нинішній стан озеленення населених пунктів Сосницької громади має переважно хаотичний характер, що суттєво впливає на їх привабливість як місця проживання та відчуття комфорту. Між тим ситуацію можна змінити за допомогою існуючого комунального підприємства, але нині воно вимушено закуповуватися квіти та садженці за межами громади, що суттєво впливає на їх ціну та, відповідно, обсяги озеленення. Для вирішення цієї проблеми передбачається відновити тепличний комплекс. Його потужності задовольнятимуть як комунальні потреби, так і попит приватних господарств громади. Це також дозволить залучити додаткові кошти в комунальне підприємство. Для цього передбачається реконструкція залишків колишньої теплиці, що знаходиться в комунальній власності, та налагодження системи збуту продукції.			
Очікувані результати:	Відновлено теплицю для вирощування розсади Розпочато процес її вирощування. На базі теплиці створено консультативно-дорадчий центр рослинництва та ландшафтного дизайну.			
Ключові заходи проекту:	Створення ініціативної групи громадськості з реалізації проекту, обговорення проекту в цілому та заходів, необхідних для його реалізації, проведення економічних розрахунків Розробка ПКД реконструкції існуючих споруд, отримання необхідних дозвільних документів. Відновлення (реконструкція) залишків існуючої теплиці. Підключення до систем енергопостачання. Закупівля та встановлення в теплиці необхідного обладнання, її випробування, запуск, виробництво тестової партії продукції. Облаштування біля теплиці консультативно-дорадчого центру рослинництва та ландшафтного дизайну. Підписання актів прийому-передачі. Проведення презентації результатів проекту.			
Період здійснення:				
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	30	30	60
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти благодійників, МТД			

Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, КП «Благоустрій-Сосниця», приватні особи
Інше:	

<i>Завдання Стратегії, якому відповідає проект</i>	1.3.2. Розробка та просування інвестиційних пропозицій громади в Україні та за її межами
Назва проекту:	Розробка та просування інвестиційних пропозицій громади в Україні та за її межами
Цілі проекту:	Збільшення обсягів інвестицій до Сосницької громади Розробка та просування інформаційних матеріалів про інвестиційні можливості Сосницької ОТГ
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10622 осіб
Стислий опис проекту:	На тепер інвестиційні можливості Сосницької територіальної громади зовнішньому світові невідомі, що негативно впливає на інтерес до неї потенційних інвесторів. Для подолання цієї проблеми планується налагодити збір, обробку, компонування та поширення у доступних формах інформації про можливості громади в різних сферах діяльності – відповідно до визначених нею пріоритетів. Передбачається розробка україномовного інвестиційного паспорту громади з наступним перекладом його англійською, німецькою, польською мовами, підготовка буклетів, флаєрів, промо-роліків та інших інформаційних матеріалів (друкованих та електронних), їх поширення мережами та під час участі в профільних заходах (інвестиційних форумах, виставках та зустрічах), розміщення інформації на електронних майданчиках. Створені у рамках проекту інструменти інформаційної роботи також використовуватимуться під час проведення тематичних зустрічей/заходів, спрямованих на популяризацію інвестиційних можливостей громади.
Очікувані результати:	Розроблено та розповсюджено серед зацікавлених сторін інвестиційні пропозиції Сосницької громади (друковані та електронні) українською, англійською, німецькою, польською мовами. Створено та розповсюджено серед зацікавлених сторін відео- та мультимедійні презентації інвестиційних можливостей громади. Розроблена та розміщена на веб-сторінці громади додаткова (двомовна – українською та англійською) сторінка для потенційних інвесторів.
Ключові заходи проекту:	Утворення робочої групи проекту, розподіл обов'язків. Збір та узагальнення інформації, необхідної для формування інвестиційних пропозицій громади. Підготовка презентаційних матеріалів (брошура з інвестиційним паспортом громади та інформаційний листок з описом інвестиційних об'єктів, папка з логотипом громади), їх друк та розміщення в Інтернеті електронних банерів. Розробка презентації інвестиційних можливостей громади, підготовлена в програмі MS PowerPoint та промо-роліку.

	Участь громади у двох інвестиційних форумах з метою промотування інвестиційних можливостей громади. Розповсюдження розроблених матеріалів, зокрема шляхом включення інвестиційних проектів громади до бази даних інвестиційних об'єктів InvestUkraine (Українського центру сприяння іноземному інвестуванню). Розробка суб веб-сторінки на сайті громади, її промоція та наповнення її цікавою для потенційного інвестора двомовною (англійською та українською) інформацією та промоції громади як вигідного місця «для ведення бізнесу» та інвестування.			
Період здійснення:	2018–2020 рр.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	0	-	20,0	20
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, кошти МТД та суб'єктів підприємницької діяльності, інші залучені кошти, не заборонені чинним законодавством			
Ключові потенційні учасники проекту:	Орган місцевого самоврядування, представники малого та середнього бізнесу, громадські організації.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.7.Реалізація локальних проектів із благоустрою на основі підтримки місцевих ініціатив			
Назва проекту:	Покращення рівня благоустрою та озеленення, естетичного рівня та загального стану існуючих зелених насаджень на теренах Сосницької громади			
Цілі проекту:	Покращення середовища для життя та відпочинку мешканців Сосницької громади, її привабливості для туристів за допомогою реконструкції існуючих парково-відпочинкових зон			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10622 мешканців			
Стислий опис проекту:	На території Сосницької громади, зокрема, в селищі Сосниця, розташовано кілька парково-відпочинкових зон. Однак всі вони відображають уявлення про такого роду місця радянської доби, не враховують сучасних тенденцій в просторовому плануванні та плануванні ландшафтів, до того ж перебувають у занедбаному стані. Природні ж об'єкти просто не пристосовані для відвідувачів. В результаті, попри зовнішнє різноманіття (лише на території селища Сосниця нараховується 27 ландшафтних об'єктів) існуючі парково-відпочинкові зони своїх функцій не виконують, вони не є привабливими для відвідувачів. Аби розв'язати цю проблему пропонується проект, що реалізуватиметься в кілька етапів – залежно від предмету реконструкції. Він передбачає в кожному разі розробку окремого плану реконструкції, що включатиме в себе впорядкування території, облаштування доріжок та місць відпочинку, завітнення, за необхідності – часткове перепланування ландшафту. Проект супроводжуватиметься інформаційною кампанією, спрямованої на формування відповідального ставлення мешканців громади до навколишнього природного середовища			
Очікувані результати:	- Поетапно здійснено впорядкування, реконструкція та часткове перепланування запланованих для цього об'єктів зелених зон. - Проведено інформаційну кампанію, спрямовану на відповідальне ставлення мешканців Сосницької громади до навколишнього середовища			
Ключові заходи проекту:	Проведення інформаційно-роз'яснювальної кампанії щодо цілей і завдань проекту, відповідального ставлення до його результатів. Залучання до реалізації проекту громадськості. Розробка ПКД для проведення робіт (там, де в цьому є необхідність), отримання необхідних дозволів, зокрема, проведення екологічних експертиз. Здійснення заходів із благоустрою та озеленення ландшафтних об'єктів. Підготовка та розміщення інформаційних повідомлень про перебіг реалізації проекту.			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
	2018	2019	2020	Разом

Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	-	500	500	100
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, кошти фонду охорони навколишнього середовища обласного бюджету, кошти приватних підприємців			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, КП «Благоустрій Сосниця», місцеві підприємці, залучені фахівці, громадські активісти			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.1. Створення та просування нових спеціалізованих туристичних маршрутів на теренах громади, в тому числі – екологічних			
Назва проекту:	Паспортизація та інвентаризація туристичних пам'яток Сосницької громади			
Цілі проекту:	- Розвиток туристичної привабливості Сосницької громади - Формування каталогу усіх об'єктів Сосницької громади, які мають туристичний потенціал.			
Територія впливу проекту:	Сосницька громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Всі мешканці громади – 10622			
Стислий опис проекту:	На теренах Сосницької громади збереглися численні пам'ятки культури, архітектури, історії, а також природи. Зазначені об'єкти матеріальної культурної спадщини та природи можуть використовуватись для розвитку туризму в регіоні. Але на тепер момент відсутня детальна інформація про кожну пам'ятку, відповідно немає і єдиного реєстру туристичних об'єктів Сосницької громади, незрозуміла пріоритетність роботи з ними. Реалізація проекту дозволить зібрати та уніфікувати усю доступну інформацію про туристичні пам'ятки, здійснити паспортизацію та інвентаризацію зазначених об'єктів, визначити пріоритети в цій сфері і поєднання із відомими обласними маршрутами. Зібрана та впорядкована інформація дозволить розробляти та облаштовувати тематичні маршрути громадою, що сприятиме її розвитку в цілому			
Очікувані результати:	•Здійснено паспортизацію та інвентаризацію усіх туристичних об'єктів громади; •Сформовано єдину базу туристичної інформації для розробки тематичних екскурсійних маршрутів			
Ключові заходи проекту:	•Формування каталогу пам'яток культури, архітектури, історії, а також природних, що розташовані на теренах громади. •Дослідження зазначених об'єктів, пошук інформації в історичних джерелах; •Розробка паспортів туристичних об'єктів.			
Період здійснення:	2019			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	20	-	20
Джерела фінансування:	Бюджет громади			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, заклади культури, музеї, громадскість			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.1. Створення та просування нових спеціалізованих туристичних маршрутів на теренах громади, в тому числі – екологічних
Назва проекту:	Створення туристичних GPS-маршрутів Сосницької громади: ягідних, рибальських, історико-культурних тощо
Цілі проекту:	Залучення мешканців Сосницької громади до зайнятості в сфері туризму. Розробка та популяризація нових типів туристичних маршрутів, які включатимуть рекреаційні, історико-культурні та інші об'єкти, що знаходяться на території Сосницької громади.
Територія впливу проекту:	Вся територія Сосницької ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Мешканці громади, які виявили бажання взяти участь у створенні та обслуговуванні нових маршрутів, (близько 200 осіб) та туристи з України (близько 1000 в рік)
Стислий опис проекту:	На тепер відвідування привабливих історико-культурних об'єктів туризму та рекреації Сосницької громади є надзвичайно низький. Це наслідок низької поінформованості потенційних відвідувачів про наявні об'єкти та невідповідності рівня обслуговування. В свою чергу таким чином гальмується розвиток наявних туристичних можливостей громади. Реалізація проекту передбачає розробку атракційних туристичних маршрутів, що ґрунтуються на історико-культурних та природних ресурсах Сосницької громади. Причому – з використанням сучасних інформаційних технологій та новітніх технічних рішень. Поширення можливостей GPS-навігації на теренах Сосницької громади дозволить відвідувачам відкривати для себе та відвідувати раніше невідомі екологічно привабливі, історично значимі місця (до рибних озер, посадок ліщини, полян лісових ягід, до нор, стежок чи лігвищ диких тварин, боліт з яскравими птахами та ін.), одночасно забезпечивши необхідною інформацією про об'єкти туристичної інфраструктури. Поєднання старих та нових можливостей створить синергетичний ефект впливу для розвитку інфраструктури відпочинку й зайнятості місцевого населення.
Очікувані результати:	Буде популяризовано п'ять існуючих на теренах громади туристичних маршрутів та розроблено десять нових. Буде розроблена та розміщена інформація, необхідна для GPS-навігації на маршрутах (включно з туристичною інфраструктурою). Будуть визначені та облаштовані громадські місця відпочинку для туристів – за туристичними маршрутами. Надавачі послуг будуть поєднані в туристичний кластер.
Ключові заходи проекту:	Розробка нових типів туристичних маршрутів на території Сосницької громади - визначення специфікації, конфігурації та протяжності маршрутів, картографія. Проведення переговорів з існуючими надавачами послуг та предмет включення їх до туристичних маршрутів та відповідних умов. Створення GPS-треків за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Облаштування громадських місць відпочинку за маршрутами.

	Проведення інформаційно-роз'яснювальної кампанії щодо розробки нових туристичних маршрутів та їх специфіки. Популяризація готового продукту з використанням сучасних технологічних засобів. Формування кола мешканців громади, які виявили бажання взяти участь у створенні та обслуговуванні нових маршрутів, проведення для них навчань.			
Період здійснення:	2018–2020 рр.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	30	30	60
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, музеї, підприємці, мешканці громади, які виявили бажання взяти участь у створенні та обслуговуванні нових маршрутів			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.3. Розвиток фестивального руху			
Назва проекту:	Проведення щорічного фестивалю-конкурсу «Сосницькі дзвіночки»			
Цілі проекту:	Стимулювання пошуку та розвитку талантів серед дітей та підлітків Сосницької громади Підтримка традиційного щорічного фестивалю-конкурсу «Сосницькі дзвіночки»			
Територія впливу проекту:	Уся територія громади			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	1500 мешканців громади			
Стислий опис проекту:	Існуючий стан розвитку культури і творчості для молоді в громаді не дозволяє дітям та юнацтву в конкурентному середовищі розвивати свої творчі здібності. В громаді існує щорічний фестиваль-конкурс «Сосницькі дзвіночки», який створює майданчик для творчих змагань в музичній творчості (вокал, хореографія, інструментальна музика) дітям та юнацтву. Однак концепція його проведення та практика реалізації вимагають перегляду та модернізації, а саме: розширення географії учасників, залучення кращих прикладів місцевих виконавців з інших громад і регіонів. Це посилить інтерес до конкурсу, підвищить його престижність та увагу, поліпшить методичну роботу наставників та урізноманітнить форми творчого самовираження молодих людей. Щорічне проведення фестивалю покращуватиме рівень підготовки та організації культурних заходів на території громади. Фестиваль також використовуватиме сучасні засоби популяризації Сосницької громади			
Очікувані результати:	Оновлена концепція проведення фестивалю. Створення навколо фестивалю об'єднання всіх культурно-освітніх закладів громади, Збільшення чисельності учасників(+20), гостей та глядачів (+20%), розширення географії охоплення.			
Ключові заходи проекту:	Створення ініціативної групи та напрацювання нового формату взаємодії всіх всіх закладів освіти та культури громади щодо проведення фестивалю. Розробка нової концепції та бренду фестивалю. Розширення кола партнерських організацій за рахунок розташованих за межами громади. Проведення інформаційної кампанії Фестивалю-конкурсу. Оновлення змістовного наповнення. Створення сторінки фестивалю в соціальній мережі в та картки подій фестивалю-конкурсу. Облаштування території фестивалю, підготовка місць, розміщення гостей, учасників та конкурсантів. Організація та проведення фестивалю-конкурсу Проведення презентації результатів проекту.			
Період здійснення:	2018–2020 роки:			
	2018	2019	2020	Разом

Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	-	50,0	50,0	100,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти меценатів, благодійних фондів та приватних підприємців, МТД			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада; заклади культури та освіти Сосницької ОТГ, приватні підприємці, партнерські організації за межами громади.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.3. Розвиток фестивального руху
Назва проекту:	Організація та проведення щорічного кіно-мистецького фестивалю «Капелюш»
Цілі проекту:	Збільшення впізнаваності Сосницької громади за допомогою бренду Олександра Довженка. Створення щорічного молодіжного фестивалю українського кіномистецтва.
Територія впливу проекту:	Вся територія громади
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	1500 мешканців громади та інші гості з областей
Стислий опис проекту:	Впізнаваність Сосницької громади тісно пов'язана з ім'ям українського кіномитця Олександра Довженка. Однак його відомість як зірки світового кінематографу першої половини ХХ ст. призвела до поширення серед громадян України уявлення про знання творчості Довженка та його стереотипізації – з огляду на радянське минуле. Звідси – падіння суспільного інтересу. Це добре видно по динаміці чисельності відвідувачів музею ім. О.П.Довженко, що негативно впливає на розвиток туристичного потенціалу Сосницької громади. Мистецький фестиваль «Капелюш» покликаний змінити ситуацію та повернути увагу як до постаті митця, його творчості, так і територіальної громади. Для цього він використовуватиме сучасні засоби популяризації творчих прийомів митця, його модернові погляди на розвиток людства, любов до життя, до світлого мислення, до відродження українського духу на прадавній землі. Фестиваль включатиме атракційні заходи та конкурси, навчальні акції, цікаві сучасній молодій творчій в Україні та за її межами. Фестиваль триватиме протягом трьох днів, та включатиме організацію окремих локацій просвітницького, навчального та розважального характеру. Фест відбуватиметься щорочу. Він орієнтуватиметься, насамперед, на українську молодь та молодь з інших країн, яка цікавиться українським кінематографом.
Очікувані результати:	Розроблено нову концепцію проведення та бренду фестивалю. Узгоджено роботу надавачів послуг для провєлення такого типу заходів. Фестиваль проведено в двох (надалі – трьох) денному форматі. Залучення близько 300 учасників та глядачів-туристів (переважно молодого віку) з різних громад України та зарубіжних.
Ключові заходи проекту:	Розробка програми фестивалю, формування її змістовної частини. Узгодження логістики – спільно з надавачами послуг. Облаштування території фестивалю, підготовка місць розміщення гостей, учасників та конкурсантів. Проведення інформаційної кампанії Мистецького Фестивалю «Капелюш». Організація та проведення фестивалю. Створення промо-роликів для популяризації фестивалю.

	Створення сайту, сторінки в соціальній мережі та картки подій фестивалю. Проведення презентації результатів проекту.			
Період здійснення:	2018–2020 роки:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	250,0	300,0	550,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, державний бюджет, кошти меценатів, благодійних фондів та приватних підприємців			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада; громадські організації та благодійні фонди; навчальні заклади та заклади сфери культури; представники інших ОТГ; туристичні фірми; приватні підприємці.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.5. Підтримка сільського та зеленого туризму			
Назва проекту:	Започаткування на теренах Сосницької громади та району практики діяльності садиб сільського і зеленого туризму, популяризація їх роботи			
Цілі проекту:	Підвищення рівня поінформованості населення Сосницької громади щодо переваг сільського і зеленого туризму та їхньої організаційної спроможності надавати відповідні послуги. Створення перших на теренах Сосницької громади осередів, що надаватиме послуги сільського та зеленого туризму.			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	1500 – мешканці громади-власники сільських садиб, працівники сфери послуг та туристи з України			
Стислий опис проекту:	Сосницька громада має чудові природні умови для розвитку сільського туризму та гарне транспортне сполучення (1,5 години до Чернігова та 3,5 год до Києва). Водночас сільський та зелений туризм майже не розвиваються. Проблема полягає в необізнаності місцевих мешканців з можливостями та засадами такого роду економічної активності. Крім того, поруч немає зразків, успішних практик, на які б можна було б спиратися. Тому передбачається проведення інформаційно-роз'яснювальної кампанії з елементами навчання щодо переваг організації відпочинку сільського та зеленого туризму, вимог до його ведення, можливостей популяризації такого роду бізнесу, а також отримання зовнішньої підтримки у започаткуванні та веденні такого виду бізнесу. Передбачається, що завдяки реалізації проекту на території громади буде створено три такі садиби. Крім свого безпосередньо призначення вони виконуватиме ще одну функцію – за їх допомогою поширюватимуться кращі практики організації послуг в сільських садибах та самозайнятості населення.			
Очікувані результати:	Завдяки проведеній інформаційно-освітній кампанії з підвищено обізнаність мешканців громади щодо переваг сільського та зеленого туризму, їхньої організаційно-правової спроможності надавати відповідні послуги. Облаштовано три садиби, що надають послуги з сільського та зеленого туризму та на базі якої здійснюється подальша інформаційно-роз'яснювальна та організаційна робота.			
Ключові заходи проекту:	Створення ініціативної групи проекту, розподіл завдань. Розробка концепції інформаційно-освітньої кампанії з розвитку сільського та зеленого туризму Відбір фахівців для проведення інформаційно-освітньої кампанії Розробка та виготовлення інформаційно-роз'яснювальної продукції Проведення інформаційних зустрічей в кожному населеному пункті, а за їх результатами – двох семінарів для бажаючих у Сосниці Надання методичної, організаційної та іншої допомоги у створенні садиб сільського туризму в Пекареві, в Спаському, Змітневі Популяризація перших результатів роботи садиб, зокрема шляхом розміщення на веб-сторінці громади. Узагальнення та оприлюднення результатів проекту			
Період здійснення:	2018–2020 рр.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	10	15	25
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет			

Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, приватні підприємці, громадські організації
Інше:	

<i>Завдання Стратегії, якому відповідає проект</i>	2.2.1. Модернізація існуючих музейних комплексів О.Довженка та краєзнавчого, створення нових із застосуванням інтерактивних технологій
Назва проекту:	Капітальний ремонт будівлі краєзнавчого музею ім. Ю.С. Виноградського (проектна документація та ремонт)
Цілі проекту:	Усунення аварійного стану будівлі музею ім. Ю.С.Виноградського та створенням комфортних умов для його відвідувачів краєзнавчого, поліпшення умов зберігання та експонування предметів музейного фонду, зменшення споживання енергоносіїв
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Від 2500 відвідувачів (мешканці Сосницької ОТГ та туристи)
Стислий опис проекту:	Будівля Сосницького краєзнавчого музею ім. Ю.С.Виноградського знаходиться в аварійному стані, використання енергоносіїв на опалення та утримання будинку не є енергоефективним, будівля не обладнана надійними засобами охоронної та пожежної сигналізації. А це в свою чергу не дозволяє продовжити строк зберігання існуючих експонатів, які експонуються у виставкових залах, а також зберігати експонати та матеріали у фондах музею. І також музей не має умов для зберігання коштовної частини колекції, яка після крадіжок вже тривалий час зберігається у фондах Чернігівського обласного музею ім. В.Тарновського. Разом це суттєво зменшує інтерес до Сосницького краєзнавчого музею. Для вирішення проблеми необхідно: - розробити та виготовити проектну документації, що передбачатиме комплекс заходів з усунення аварійності будівлі музею, монтажу охоронної та пожежної сигналізації, підвищення енергоефективності, оздоблювальні роботи та заходи щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; - реалізувати проект згідно виготовленої проектної документації
Очікувані результати:	1. Нормалізовано температурно-вологістний режим умов зберігання та експонування предметів музейного фонду. 2. Поліпшено умови для наукової роботи співробітникам, для проведення екскурсійних, тематичних заходів відвідувачам музею 3. Зменшено на 15% витрати на опалення приміщення.
Ключові заходи проекту:	1. Оприлюднення інформації про цілі та завдання проекту, залучення до його реалізації зацікавлених громадських організацій 2. Виготовлення проектної документації 3. Укріплення аварійної стіни будівлі 4. Утеплення горішнього перекриття всієї будівлі музею, утеплення та зовнішнє оздоблення стін частини будівлі (пізнішої прибудови 1979 р.) 5. Заміна входних дверей музею.

	6. Монтаж охоронної та пожежної сигналізації, посилення заходів безпеки зберігання експонатів. 7. Проведення презентації результатів проекту			
Період здійснення:	2019-2020 р.р.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	20,1	150	170,1
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, державні субвенції, МТД			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, Сосницький краєзнавчий музей ім. Ю.С.Виноградського, громадські організації			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.2.3. Пошук , дослідження та відновлення об'єктів історико-культурної спадщини на теренах громади та їх залучення до економічного розвитку території			
Назва проекту:	Організація та проведення виїзних експедицій в межах Сосницького району для збору етнографічних матеріалів та їх упорядкування			
Цілі проекту:	Сприяння формуванню локальної ідентичності та поширення впізнаваності Сосниччини Виявлення, дослідження, збереження та закріплення самобутніх історико-культурологічних рис Сосницького краю			
Територія впливу проекту:	Сосницький район			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Всі мешканці Сосницького району			
Стислий опис проекту:	Поза тим, що на теренах Сосниччини етнографічні дослідження проводилися неодноразово нині в краєзнавчому музеї ім. Ю.С. Виноградського зберігається досить незначна колекція етнографічних та інших краєзнавчих матеріалів, які б відображали культурне та етнографічне різноманіття життя мешканців території нинішньої громади в минулому. Між тим збереження та популяризація її самобутності – одна з необхідних складових розвитку. Тому для збереження автентичності та оригінальності Сосницької громади передбачається реалізувати проект з організації виїзних експедицій в межах Сосницького району для збирання серед його мешканців (насамперед, літнього віку) етнографічних матеріалів, їх упорядкування, систематизацію, популяризацію. Зібрані матеріали використовуватимуться для розвитку розвитку локальної ідентичності мешканців громади та просування локальних брендів Сосниччини.			
Очікувані результати:	Зібрана та систематизована база даних етнографічних матеріалів (пісенних, письмових, обрядових матеріалів, елементів та прикладів(експонатів) етнографічної, мистецької та побутової культури. Виявлені та підтвердженні локальні бренди Сосниччини, що характеризують її унікальність			
Ключові заходи проекту:	Розробка плану етнографічних експедицій та опитувальних анкет. Збір етнографічного та іншого (супутнього) фактографічного матеріалу для збереження, розвитку і популяризації історії та культури населення Сосницького краю: - вивчення наявного матеріалу, підготовка (планування) можливих експедицій; - вивчення етнокультурного різноманіття шляхом проведення відповідних експедицій. Аналіз та систематизація отриманих даних. Виявлення та обґрунтування локальних історико-культурологічних брендів. Презентація зібраних матеріалів за допомогою проведення виставок та інших масових заходів.			
Період здійснення:	2019–2020			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	25	30	55
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, приватні підприємці, МТД			

Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, Сосницький краєзнавчий музей ім. Ю.С. Виноградського, навчальні заклади, приватні підприємці
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.2.5. Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади			
Назва проекту:	Розробка та встановлення системи туристичних вказівників на теренах громади			
Цілі проекту:	Збільшити чисельність та урізноманітнити туристичні маршрути в Сосницькій громаді Сформувати систему туристичних показників, що є основою для туристичних маршрутів			
Територія впливу проекту:	Сосницька громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	1500 - мешканці громади, які виявили бажання взяти участь у створенні та обслуговуванні нових маршрутів, і туристи, працівники сфери послуг			
Стислий опис проекту:	Туристичні об'єкти на території Сосницької громади не супроводжуються вказівниками взагалі або лише стандартними дорожніми вказівниками. Вони охоплюють лише частину об'єктів історико-культурної спадщини, а головне – містять замало інформації про них, а також про місця відпочинку, можливості сфери сервісу. Для того, аби змінити ситуацію треба промоніторити наявний стан справ з огляду на існуючі туристичні маршрути, ті, що плануються, а також можливості їх сполучення з організаціями сфери сервісу. Все це стане основою для розробки комплексних інформаційних показників, які до того ж супроводжуватимуться кьюар-кодами. Для останніх також будуть підготовлені, записані та розміщені необхідні інформації			
Очікувані результати:	Для туристів буде створена візуалізована інформаційна система. Нові вказівники стануть основою для розробки та запровадження нових туристичних маршрутів. Збільшиться чисельність відвідувачів закладів сфери сервісу			
Ключові заходи проекту:	Моніторинг наявних та потенційних туристичних об'єктів та сфери сервісу на предмет їх включення до візуалізованої туристичної системи. Розробка дизайну, структури та змісту інформаційних повідомлень для наступного розміщення на кьюар-кодах. Підготовка плану-схеми розміщення майбутніх туристичних показників. Встановлення інформаційних показників. Проведення інформаційної кампанії з популяризації нової можливості			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
		50	100	150
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти приватних підприємців, міжнародна технічна допомога			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, музеї, мешканці громади, які виявили бажання взяти участь у створенні та обслуговуванні нових маршрутів, підприємці			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.2.7 Розвиток інфраструктури велотуризму			
Назва проекту	Розробка та облаштування велосипедних маршрутів на теренах Сосницької громади			
Цілі проекту	Ріст популярності активного відпочинку в Сосницькій громаді Збільшення обсягів велосипедного туризму в Сосницькій.громаді через його доступність та облаштованість.			
Територія впливу проекту	Сосницька громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигоди	500 мешканців громади та туристи			
Стислий опис проекту	Велосипедний туризм має свої переваги порівняно з іншими видами туризму, адже є мобільним та легко доступним. В Сосницькій громаді велосипед нині є дуже поширеним засобом пересування, що дозволяє швидко та дешево долати відстані між населеними пунктами. Часом до Сосниці приїжджають велотуристи, яких приваблюють місцеві краєвиди, місцеві легенди та хороший стан довкілля. Але досі такі візити були радше випадковими. Між тим, це окремий напрямок активного туризму, неможливий без певної інфраструктури у вигляді розміток, вказівників, станції технічного обслуговування, прокату велосипедів. Нині вона майже відсутня, що гальмує розвиток велотуризму. Проект спрямований на розв'язання зазначеної проблеми та передбачає створення відповідних складових інфраструктури велотуризму, а також популяризацію назовні зазначеної нової можливості Сосницької громади.			
Очікувані результати	- Діючі велосипедні туристичні маршрути на теренах Сосницької громади - Сформована інфраструктура для велосипедних маршрутів та технічного обслуговування велосипедів - Серед цільової аудиторії поширена інформація про нові можливості велосипедного туризму в Сосницькій громаді			
Ключові заходи проекту	Розробка, знакування, облаштування велосипедних маршрутів. Встановлення вказівних знаків, виготовлення і встановлення інформаційних щитів про туристичні маршрути. Виготовлення картографічного матеріалу. Розробка, друк та поширення 1000 примірників двомовного путівника за зазначеними маршрутами. Придбання 20 велосипедів із вмонтованими GPS-передавачами для подальшого прокату. Виготовлення промоційної продукції та поширення інформації про нові велосипедні маршрути та можливості сервісу. Облаштування станції технічного обслуговування велосипедів. Організація надання велосипедів на прокат. Проведення пропомоційного велосипедного пробігу			
Період здійснення	2020			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Всього
	-	-	150,0	150,0
Джерела фінансування	Сосницький бюджет, МТД, кошти підприємців			
Ключові потенційні учасники проекту	Сосницька міська рада, громадські організації, підприємства малого бізнесу			
Інше				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.1. Створення та облаштування громадських місць відпочинку «на природі», насамперед біля водойм			
Назва проекту:	Впорядкування та облаштування місць відпочинку біля водойм на теренах Сосницької селищної ради			
Цілі проекту:	Збільшення чисельності відвідувачів місць відпочинку біля водойм на теренах Сосницької громади. Створення умов для впорядкованого відпочинку біля водойм для мешканців Сосницької громади та її гостей за допомогою .			
Територія впливу проекту:	селище Сосниця			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	2500 чол.			
Стислий опис проекту:	Нині в межах адміністративного центру громади офіційно пляжей не існує – є лише місця відпочинку. Між тим їх наявність – одна із суттєвих складових якості життя на теренах громади та її привабливості для відвідувачів у літній період. Тобто поки що зазначений потенціал використовується незначно. Ситуацію можна змінити, адже навколо є достатньо місць, які можна облаштувати для відпочинку на воді. На їх основі передбачається облаштування двох сучасних пляжів з необхідною для цього інфраструктурою (шезлонги, душі та ін.), в тому числі – ігровими майданчиками та місцями для тимчасового надання послуг із торгівлі та харчування.			
Очікувані результати:	Облаштовано два селищних пляжа та прогулянкову доріжку, підвищено їх естетичний рівень та благоустрій. Проведено інформаційну кампанію з просування нової можливості громади та правил користування.			
Ключові заходи проекту:	Інформування мешканців громади про цілі та завдання проекту. Виготовлення ПКД, отримання інших необхідних дозволів. Розчищення та благоустрій двох пляжів, спорудження спортивних майданчиків. Облаштування прогулянкової стежки довкола р. Убідь Закупівля та розміщення необхідного обладнання. Публічне відкриття об'єктів.			
Період здійснення:				
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	30	30	60
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, КП «Благоустрій-Сосниця»			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.1. Створення та облаштування громадських місць відпочинку на природі, насамперед – біля водойм			
Назва проекту:	Облаштування прибережної зони ставка Шамайчине в с. Чорнотичі			
Цілі проекту:	Збільшення чисельності відвідувачів місць відпочинку біля ставка Шамайчине Чорнотицького старостинського округу. Створення умов для безпечного та впорядкованого відпочинку біля водоймища мешканців Чорнотицького старостинського округу.			
Територія впливу проекту:	Чорнотичський старостинський округ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Жителі Чорнотицького старостинського округу (784 чол.), інші мешканці Сосницької ОТГ			
Стислий опис проекту:	На території с. Чорнотичі біля трьох десятків років було знищено дамбу на ставку Шамайчине. У 2017 році силами жителів села дамбу було відновлено. Таким чином, водоймище нині існує, його можна використовувати для розведення риби, але прилегла територія не впорядкована для відпочинку. Більше того, стан прибережної смуги становить потенційну небезпеку – через свою захаращеність. Між тим впорядковані зони відпочинку знаходяться на значній відстані, тож ставок все одно використовується місцевими мешканцями для відпочинку на воді. Аби усунути загрозу їх життю та здоров'ю, а одночасно підвищити ступінь комфортності життя проектом передбачається очищення прибережної смуги, облаштування тут впорядкованої зони відпочинку, її обладнання роздягальнями, альтанками, місцями для сміття, туалетами, ігровими майданчиками.			
Очікувані результати:	Ліквідовано стихійне сміттєзвалище біля ставка Шамайчине. Облаштовано зону відпочинку біля ставка з усією передбаченою проектом інфраструктурою (в т.ч. – спортивною)			
Ключові заходи проекту:	➤ Створення ініціативної групи з реалізації проекту, залучення до її роботи мешканців Чорнотицького старостинського округу. ➤ Розробка ПКД проекту, отримання необхідних дозволів. ➤ Проведення передбачених ПКД робіт: ліквідація стихійного сміттєзвалища, розчистка навколишньої території, облаштування пляжу, спорудження ігрових майданчиків, встановлення альтанок, мусорних баків та туалетів, висипка під'їзних шляхів ін. ➤ Відкриття зони відпочинку			
Період здійснення:				
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	112	-	112
Джерела фінансування:	Бюджет Сосницької селищної ради, мешканці громади			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, мешканці Чорнотицького старостату			
Інше:				

<i>Завдання Стратегії, якому відповідає проект:</i>	3.1.1. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ, створення централізованої системи збирання, сортування, вивезення та утилізації твердих побутових відходів на основі екологічно безпечних технологій
Назва проекту:	Забезпечення чистоти довкілля та надання якісних послуг із збору, сортування та вивозу твердих побутових відходів за допомогою спеціальної техніки КП «Сосницьке комунально-житлове управління» Сосницької селищної ради
Цілі проекту:	Забезпечення належного санітарного стану населених пунктів та екологічної безпеки мешканців територіальної громади Сосницької селищної ради шляхом придбання спеціальної техніки з передачею її на баланс Комунального підприємства «Сосницьке КЖУ» для виконання робіт з санітарної очистки та благоустрою населених пунктів за рахунок реалізації в цій сфері договору про міжмуніципальне співробітництво Сосницької селищної, Лавської та спаської сільських рад.
Територія на яку проект матиме вплив:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 10,2 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Проблема утворення стихійних сміттєзвалищ, відсутності системи вивозу ТПВ в межах об'єднаної громади та в вищезгаданих громадах є дуже давньою, охоплює більше 11,5 тис. чол. громад, невирішення цієї проблеми щоденно погіршує екологічний стан громад, погіршує стан здоров'я мешканців громад, збільшує витрати на лікування від хвороб, викликаних розпадом ТПВ та не сприяє туристичній, інвестиційній привабливості, збільшує соціальну напругу мешканців громад та посилює невпевненість в завтрашньому дні, сприяє посиленню міграції громадян з регіону. Ось чому проблема потребує негайного вирішення. Жодна з громад (зокрема, Сосницька селищна, Лавська та Спаська сільські) окремо не має фінансової можливості придбати необхідну спеціальну техніку. Це надихнуло територіальні громади на укладання договору про співробітництво у формі реалізації спільного проекту «Забезпечення чистоти довкілля та надання якісних послуг із збору, сортування та вивозу твердих побутових відходів за допомогою спеціальної техніки для КП «Сосницьке комунально-житлове управління» Сосницької селищної ради». В рамках цього проекту планується придбання та передача на баланс комунального підприємства «Сосницьке комунально-житлове управління», спеціальної техніки та обладнання, а саме: - сміттєвоз для контейнерної системи вивозу твердих побутових відходів; - сміттєвоз для безконтейнерної системи вивозу твердих побутових відходів; - запровадження сучасної системи управління ТПВ при співробітництві територіальних громад, що включає: - о реалізацію заходів щодо налагодження системи збору відходів;

	- о стимуляцію укладення договорів з власниками домоволодінь, житлової та нежитлової нерухомості на вивезення (утилізацію) ТПВ; - о розміщення контейнерів, напрацювання схеми та графіку вивозу відходів, - реалізація комплексу заходів із збору, сортування та вивозу твердих побутових відходів.			
Очікувані результати:	- Закуплено спеціальну техніку для КП «Сосницьке КЖУ». - Налагоджено на території сіл Сосницької селищної територіальної громади роздільного збирання ТВП, його вивозу та первинної утилізації. - Одноразово ліквідовані всіх стихійних сміттєзвалищ на територіях Сосницької громади, запровадження штрафів за шкоду природному середовищу. - Відпрацьовану на базі селища ситеми поширено на інші населені пункти громади та поза її межами.			
Ключові заходи проекту:	1. Проведення роз'яснювальної кампанії серед мешканців територіальних громад проекту щодо вивезення сміття з приватних домоволодінь. 2. Проведення закупівлі сміттєвоза для контейнерної системи вивозу твердих побутових відходів та сміттєвоза для безконтейнерної системи вивозу твердих побутових відходів відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі». 3. Активізація укладання договорів на вивезення ТПВ з територій громад Проекту. 4. Організація через комунальне підприємство «Сосницьке комунально-житлове управління» Сосницької селищної ради збір та утилізації ТПВ на спеціально відведеній ділянці (сміттєзвалище, полігон відходів), яка оформлена з дотриманням норм чинного законодавства			
Період здійснення:	2019–2020 роки:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	-	3 135,0	3 135,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет Сосницької селищної ради. ДФРР			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сосницька селищна рада. КП «Сосницьке КЖУ». Місцеві засоби масової інформації.			
Інше:				

<i>Завдання Стратегії, якому відповідає проект:</i>	3.1.1. Ліквідація стихійних сміттєзвалищ, створення централізованої системи збирання, сортування, вивезення та утилізації твердих побутових відходів на основі екологічно безпечних технологій
Назва проекту:	Розширення мережі централізованого збирання, транспортування, розміщення та первинної переробка твердих побутових відходів на території Сосницької ОТГ.
Цілі проекту:	Покращити екологічну ситуацію та забезпечити належну якість надання комунальних послуг населенню Сосницької селищної ради з сортування, збору, вивозу та утилізації твердих побутових відходів. Створити на базі селища Сосниця систему роздільного збирання твердих побутових відходів, їх вивозу та часткової утилізації (з наступним поширенням на всі населені пункти громади)
Територія на яку проект матиме вплив:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 10,2 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Нині на всій території селища Сосниця налагоджено регулярний вивіз побутових відходів – як із багатоквартирних будинків, так і з приватних домогосподарств. Однак в селах брак чіткої та дієвої схеми поводження з побутовими відходами (недостатня кількість полігонів для зберігання та розміщення відходів, не організований централізований вивіз сміття, відсутність спеціальної техніки та контейнерів тощо) призводить до складної санітарної та епідеміологічної ситуації – засилля стихійних сміттєзвалищ. Ні про яке роздільне збирання ТВП чи про його утилізацію в такому разі не йдеться. З огляду на ситуацію що склалася в рамках проекту на базі селища Сосниця передбачається впровадження роздільного централізованого вивозу ТВП з елементами механічного рециклінгу на базі КП «Сосницьке КЖУ». Надалі система поширюватиметься на всю територію громади, а стихійні звалища будуть ліквідовані.
Очікувані результати:	- Закуплено спеціальну техніку для КП «Сосницьке КЖУ». - Налагоджено на території селища Сосниця роздільного збирання ТВП, його вивозу та первинної утилізації. - Одноразово ліквідовані всіх стихійних сміттєзвалищ на територіях Сосницької громади, запровадження штрафів за шкоду природному середовищу. - Відпрацьовану на базі селища ситеми поширено на інші населені пункти громади..
Ключові заходи проекту:	5. Інформаційно-роз'яснювальна робота серед населення щодо роздільного збирання ТПВ, виготовлення та поширення відповідної інфографіки. 6. Визначення та облаштування місць роздільного збору ТПВ. 7. Придбання 200 сміттєвих контейнерів для сортування сміття (з них 70 шт. для сортування під ПЕТ-пляшку, 40 шт. – під скло, 50 шт. – для паперу, 40 – інші відходи). 8. Придбання спеціальної техніки (2 сміттєвоза).

	9. Придбання обладнання (склад-ангар, обладнання для первинної переробки ТПВ, оргтехніка) 10. Підготовка та облаштування бази стоянки техніки. 11. Запровадження процесу надання послуг із роздільного збору та вивезення твердих побутових відходів. 12. Ліквідація стихійних та несанкціонованих сміттєзвалищ. 13. Проведення занять для дітей і молоді (по одному у кожному навчальному закладі міста) щодо поводження з ТПВ. 14. Облаштування місць розміщення, встановлення контейнерів та ввід в експлуатацію.			
Період здійснення:	2019–2020 роки:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	3565	880	4445
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет Сосницької селищної ради. ДФРР			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сосницька селищна рада. КП «Сосницьке КЖУ». Місцеві засоби масової інформації.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.3. Запровадження енергозберігаючих технологій та сприяння використанню відновлювальних джерел енергії
Назва проекту:	Капітальний ремонт із застосуванням системи енергозбереження приміщень комунальних закладів культури та закладів освіти Сосницької ОТГ
Цілі проекту:	Створення комфортних для мешканців громади умов участі в діяльності закладів культури, а також навчання в закладах освіти за допомогою підвищення енергоефективності їх приміщень
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Відвідувачі масових заходів у Сосницькому будинку культури – більше 2000 чол. в рік. Учні, вчителі та технічний персонал: - Волинківської ЗОШ 1-3 ст. – більше 200 чол. - Чорнотицька ЗОШ 1-3 ст. – більше 195 чол. - ДНЗ «Джерельце» та Загребельська філія І ст. Сосницької гімназії ім. О. П. Довженка в одній будівлі – більше 124 чол. Всього: понад 2520 чол.
Стислий опис проекту:	На тепер жоден бюджетний заклад Сосницької ОТГ не пройшов комплексної термосанації (здійснювалися часткові заміни вікон та дверей). Це призводить до щорічного зростання витрат на оплату спожитих енергоресурсів, обмеження спроможності місцевих бюджетів щодо здійснення інфраструктурних та соціальних видатків, що у свою чергу веде до гальмування розвитку територіальної громади. Але головне – наявний температурний режим не дозволяє в зимовий період створювати комфортні умови для участі мешканців громади в діяльності закладів культури, є ризикованим для здоров'я вихованців та учнів ДНЗ та ЗОШ відповідно. Для подолання цієї проблеми в рамках проекту передбачається поетапна термосанація будинків, в яких розміщуються заклади культури та освіти Сосницької ОТГ (реконструкції покрівель, утеплення фасадів та даху, заміни віконних і дверних блоків, внутрішнє опорядження приміщення та ін.).
Очікувані результати:	В закладах культури та освіти Сосницької громади створені комфортні умови для навчання та роботи в зимовий період Щонайменше на 15% зменшено споживання енергоресурсів через застосування сучасних будівельних матеріалів, утеплення та інших заходів теплореновації.
Ключові заходи проекту:	- Капітальний ремонт із застосуванням системи енергозбереження приміщення комунального закладу «Сосницький будинок культури» - Капітальний ремонт будівлі Волинківської ЗОШ І-ІІІ ст. в частині заміни віконних та дверних блоків по вул. Розумієнка, буд. 25, в с. Волинка, - Капітальний ремонт будівлі Чорнотицької ЗОШ І-ІІІ ст. в частині заміни віконних та дверних блоків по вул. Шлях, буд. 26, в с. Чорнотичі - Капітальний ремонт приміщень із застосуванням енергозберігаючих технологій Загребельського закладу

	дошкільної освіти «Джерельце» та Загребельської філії І ст. Сосницької гімназії ім. О. П. Довженка за адресою вул. Шевченка, 40, с. Загребелля			
Період здійснення:	2019 р.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	5057	1000	6057
Джерела фінансування:	Державна субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій, бюджет Сосницької селищної ради			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, навчальні заклади та заклади культури, місцеві підприємці			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.4. Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів			
Назва проекту:	Ліквідація загрози забруднення підземних водоносних горизонтів шляхом тампонажу недіючих артезіанських свердловин на території Сосницької ОТГ			
Цілі проекту:	Створити умови щодо запобігання забрудненню підземних вод від попадання забруднюючих речовин із поверхні землі через недіючі водозабірні свердловини			
Територія впливу проекту:	села Волинка, Загребелля, Киріївка та Чорнотичі Сосницької ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Мешканці сіл Волинка (552 чол.), Загребелля (707 чол.), Киріївка (407 чол.) та Чорнотичі (784 чол.), де розміщені недіючі артезіанські свердловини – всього 2450 чол.			
Стислий опис проекту:	На території Сосницької ОТГ існує кілька недіючих, але відкритих артезіанських свердловин. В результаті бруд із поверхні землі попадає до підземних водних горизонтів, попутно замулюючи свердловини, що згодом посилює забруднення. Як наслідок погіршується якість питної води в діючих свердловинах, що становить загрозу для здоров'я місцевих мешканців. Для подолання цієї проблеми передбачається провести облік та тампонаж свердловин що не використовуються шляхом перекриття і роз'єднання водоносного горизонту захисної подушкою з цементного розчину. Цементування проводиться між водозабірних стволом і земляний шахтою.			
Очікувані результати:	Всі недіючі артезіанські свердловини інвентаризовано. Проведено тампонаж десяти недіючих артезіанських свердловин.			
Ключові заходи проекту:	- Інвентаризація недіючих артезіанських свердловин на території громади. - Подання запиту у Програму охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки з метою отримання фінансування. - Виконання робіт з тампонажу недіючих свердловин, а саме: село Волинка – 3 од. село Загребелля – 2 од. село Киріївка – 2 од. село Чорнотичі – 3 од.			
Період здійснення:	2019			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	600,00	-	600
Джерела фінансування:	Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки			
Ключові потенційні учасники проекту:	- Сосницька селищна рада - Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.2. Заснування Центру водного відпочинку та його просування			
Назва проекту:	Створення комплексу водного відпочинку на базі колишньої селищної лазні			
Цілі проекту:	Забезпечення якісними санітарно-гігієнічними та належними лікувально-профілактичними спа-послугами жителів Сосницької громади та її відвідувачів.			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 7 тис. мешканців селища Сосниця та с. Загребелля			
Стислий опис проекту:	Понад десять років в Сосниці комунальна лазня не працює. Однак це викликає постійні нарікання мешканців селища та села Загребелля, що звикли користуватися її послугами, дотепер. Попри адаптацію мешканців до умов що змінилися потреба в такому громадському заклад не лише не зникла, але й загострилася. Адже йдеться швидше про місце для відпочинку та зустрічей, особливо популярне холодний період року. Брак такої можливості є об'єктивною підставою для громадського невдоволення. Разом із тим відтворення у старому форматі лазні також позбавлено сенсу – через функціональні зміни. Тому проект передбачає не відновлення попередньої лазні, а створення сучасного центру водного відпочинку, розрахованого як на мешканців громади, так і на її гостей.			
Очікувані результати:	Створено та облаштовано сучасний центр водного відпочинку. Серед цільової аудиторії поширена інформація про нові можливості відпочинку та оздоровлення в Сосницькій громаді			
Ключові заходи проекту:	• Проведення інформаційної кампанії щодо цілей та завдань проекту. • Розробка ПКД проекту (з врахування нового функціонального призначення приміщення). • Розчищення будівлі. • Ремонт покрівлі. • Зміцнення фундаменту. • Встановлення нових систем опалення, водопостачання та водовідведення. • Ремонт традиційної парної кімнати. • Реконструкція мийного залу з принципом римської бані. • Облаштування міні-басейну. • Прийняття в експлуатацію. • Презентація результатів проекту та їх інформаційне просування			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	-	750	750
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, кошти приватних підприємців			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, приватні підприємці, громадські організації; органи самоорганізації населення			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.2.2. Модернізація існуючої спортивної інфраструктури, створення нових сучасних майданчиків			
Назва проекту:	Реконструкція центрального стадіону із господарськими та адміністративними будівлями по вул Чернігівська, 51 в смт. Сосниця, Сосницького району, Чернігівської області з виділенням черговості			
Цілі проекту:	Поширення популярності здорового способу життя та занять масовим спортом на теренах Сосницької громади. Створення умов для залучення мешканців Сосницької громади до масового спорту.			
Територія впливу проекту:	Сосницька громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10600 мешканця громади			
Стислий опис проекту:	В 2018 році після утворення Сосницької об'єднаної територіальної громади спортивні заходи набули чисельного та масового характеру. На стадіоні проводяться змагання місцевого та обласного рівнів. Однак цього фізичний та моральний стан відповідають рівню середини 80-х рр. минулого століття, що стримує розвиток масового спорту та суттєво заважає просування стилю здорового способу життя. Тому пропонується здійснити проект не лише із реконструкції існуючого спортивного стадіону, а, фактично, створення концептуального нового громадського спортивного простору. Він не лише стимулюватиме поширення занять спортом серед мешканців різних вікових категорій, надання фізкультурно-оздоровчих послуг, а й використовуватиметься для прогулянок та інших активних дій мешканців громад, її гостей на свіжому повітрі. Тобто стане місцем тяжіння для різних груп мешканців, навіть тих, хто спортом не займається.			
Очікувані результати:	Реконструйований та введений в експлуатацію сучасний спортивно-розважальний комплекс. Підвищення інтересу мешканців громади до регулярних занять спортом			
Ключові заходи проекту:	Проведення кампанії щодо можливого залучення мешканців Сосницької громади до реконструкції стадіону. Переоцінка ПКД проекту. Проведення будівельних та опоряджувальних робіт - відновлення огорожі стадіону - огороження трибун - капітальний ремонт адміністративної будівлі - реконструкція сходів на трибуни - прокладка комунікацій до адміністративної будівлі - реконструкція входних воріт до стадіону - капітальний ремонт будівель з продажу білетів Медійний супровід проекту, популяризація серед мешканців громади нових можливостей, пов'язаних зі спортивним комплексом. Публічне відкриття реконструйованого стадіону			
Період здійснення:	2019 р.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	-	5 689,859	5 689,859
Джерела фінансування:	Селищна рада, ДФРР, місцевий бюджет			

Ключові потенційні учасники проекту:	Селищна рада, спортивні клуби, члени фізкультурно-спортивних товариств
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.2.2. Модернізація існуючої спортивної інфраструктури, створення нових сучасних майданчиків			
Назва проекту:	Облаштування футбольного майданчика для жителів населених пунктів Чорнотицького старостинського округу Сосницької ОТГ			
Цілі проекту:	Створення умов для занять ігровими видами спорту для мешканців Чорнотицького старостинського округу			
Територія впливу проекту:	Чорнотицький старостинський округ Сосницької ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	400 осіб.			
Стислий опис проекту:	Існуюче футбольне поле в с. Чорнотичі занедбано та непридатно для занять спортом, що викликає постійні нарікання мешканців, особливо – молодшого віку, підлітків. Зрештою, це сприяє поширенню серед них девіантних форм поведінки. Для подолання проблеми проектом передбачається створення умов для занять, насамперед, ігровими видами спорту, а також проведення змагань із представниками інших старостинських округів і громад. З цією метою буде реконструйовано (фактично, відновлено) футбольного поля та облаштування прилеглої до нього території для спортивних потреб.			
Очікувані результати:	Відновлене спортивне поле (футбольне) поле в с. Чорнотичі. Прилегла територія облаштована для занять спортом.			
Ключові заходи проекту:	1. Створення ініціативної групи мешканців Чорнотицького старостинського округу з реалізації проекту. 2. Проведення серед місцевих мешканців інформаційної кампанії з особистого залучення до робіт із реконструкції футбольного поля. 3. Розподіл робіт між виконавцями. 4. Виконання робіт з вирівнювання території під футбольний майданчик. 5. Облаштування футбольного газону. 6. Встановлення металевих футбольних воріт. 7. Закупівля спортивного інвентаря 8. Облаштування глядацьких місць. 9. Облаштування кабінок для перевдягання. 10. Облаштування прилеглої території для занять спортом. 11. Громадське відкриття реконструйованого поля.			
Період здійснення:				
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	30	-	30
Джерела фінансування:	місцевий бюджет Сосницької громади, кошти місцевих мешканців			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, мешканці с. Чорнотичі.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.1. Забезпечення надання якісної дошкільної освіти на теренах громади			
Назва проекту:	Реконструкція ДНЗ «Сонечко» з провадженням заходів теплореновації по вул. Квіткова, 2 смт Сосниця			
Цілі проекту:	Поліпшити умови перебування дітей в закладі, покращити санітарно-гігієнічні умови, зменшити втрати енергоресурсів на опалення будівлі закладу шляхом завершення реконструкції закладу на основі комплексного підходу			
Територія впливу проекту:	смт Сосниця			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Біля 7 тис. мешканців			
Стислий опис проекту:	Проблема неефективного використання енергоресурсів має місце у багатьох бюджетних закладах Сосницької об'єднаної територіальної громади. Це призводить до щорічного зростання витрат на оплату спожитих енергоресурсів, обмеження спроможності місцевих бюджетів щодо здійснення інфраструктурних та соціальних видатків, що у свою чергу веде до гальмування розвитку територіальної громади. Зважаючи на стрімке зростання вартості енергоносіїв, сьогодні гостро постала потреба у вирішенні проблеми підвищення ефективності споживання енергоресурсів в освітній галузі. Для скорочення споживання енергоресурсів дитячим навчальним закладом та для підвищення рівня комфорту в будівлі закладу існує нагальна необхідність реконструкції покрівлі, утеплення фасадів та даху, заміни віконних і дверних блоків, внутрішнє опорядження приміщення. З цією метою планується реалізувати проект «Реконструкція дошкільного навчального закладу «Сонечко» із впровадженням заходів теплореновації по вул. Квіткова, 2 в смт Сосниця.			
Очікувані результати:	Проведено реконструкцію включно з термореіновацією ДНЗ «Сонечко», забезпечено сучасні матеріальні умови для виховання дітей. Щорічна потреба коштів на опалення приміщення закладу зменшилася на 20 %			
Ключові заходи проекту:	- Реконструкція покрівлі, в т.ч. улаштування нового покриття (з заміною стропильної системи), утеплення покриття, огороження даху та монтаж системи водовідведення. - Утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій та заміна віконних і дверних блоків, в т.ч. утеплення стін фасаду, улаштування пандуса, тамбура підвалу, відновлення ганків центральних входів, улаштування вимощення навколо будівлі. - Внутрішнє опорядження приміщень, в т.ч. встановлення дверних блоків, улаштування підлоги, опорядження стелі, стін, водопроводу, гарячого водопостачання, господарчо-побутової каналізації, системи опалення(в т.ч. теплої підлоги), вентиляції (рекуперації), електротехнічні рішення(в т.ч. монтаж системи захисту, освітлення та заземлення).			
Період здійснення:	2019-2020 р.р.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	3694,447	4195,792	7 890,239

Джерела фінансування:	ДФРР, бюджет селищної ради
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, ДНЗ «Сонечко»
Інше:	

Завдання Стратегічного плану, якому відповідає проект	3.3.2. Розвиток опорної школи, її технічне та методично-дидактичне оснащення
Назва проекту:	Здійснення теплореновації Сосницької гімназії ім. О.П.Довженка
Цілі проекту:	Зменшення рівня захворюваності штатних працівників закладу, підвищення відвідуваності ними занять. Створення комфортних умов перебування дітей, учнів в опорному закладі освіти та оптимізація споживання енергоносіїв
Територія впливу проекту:	селище Сосниця
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	7400 мешканців
Стислий опис проекту:	Капітальні роботи з енергоефективної реконструкції в закладах освіти громади не проводилися з часу введення приміщень в експлуатацію. За кошти районного бюджету та за власні кошти батьків здійснювалися виключно поточні ремонти, які покращували навчальний простір, але не сприяли енергоефективності приміщень. Протягом осінньо-зимового сезону це призводило до небезпечного для дітей та дорослих зменшення температури повітря в освітніх закладах та перевитрат бюджетних коштів на опалення. У попередніх роках частково вікна та двері замінювалися на енергозберігаючі (в більшості випадків за спонсорські кошти), але робота не була комплексною, що значно зменшувало її ефективність. Тому необхідно реалізувати комплексний проект з теплореновації, вентиляції, енергозбереження, заміні комунікацій та матеріально-технічного забезпечення, що сприятиме економії бюджетних коштів та поліпшенню умов перебування та відповідно – стану здоров'я дітей та умов праці вчителів, вихователів та технічного персоналу освітніх закладів. Проектом передбачається проведення заходів капітальних ремонтів приміщень гімназії, теплореновації, вентиляції, заміні комунікацій, матеріально-технічне забезпечення закладу
Очікувані результати:	Умови навчально-виховного процесу в осінньо-зимовий період відповідатимуть санітарно-гігієнічним вимогам в гімназії. Зменшаться витрати бюджетних коштів на енергоносії, призначені для гімназії. Енергозберігаючі технології будуть використовуватися у опорному закладі освіти Сосницької громади.
Ключові заходи проекту:	Проведення капітальних ремонтів у гімназії – опорному закладі освіти громади включно із заходами теплореновація, а саме: - утеплення даху; - утеплення фасадів, їх наступне розфарбування; - заміна системи освітлення; - реконструкція системи вентиляції; - заміна системи теплопостачання; - часткове перепланування внутрішнього простору – відповідно до концепції нового освітнього простору; - опорядження внутрішніх стін та їх розфарбування; - висвітлення діяльності з реалізації проекту в ЗМІ та нових медіа.

Період здійснення:	2018–2020 рр.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	3900,00	1800,00	6200,00
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, державний бюджет (субвенція на соц.-економ. розвиток окремих територій та інш.)			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, Сосницька гімназія м. О.П.Довженка			

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.5. Покращення умов надання послуг із позашкільної освіти та її якості			
Назва проекту:	Створення студії робототехніки та покращення матеріальної бази гуртків технічного спрямування будинку дитячої та юнацької творчості Сосницької селищної ради			
Цілі проекту:	Збільшення в громаді чисельності молоді, зорієнтованої на здобуття технічної освіти. Створення умов для здійснення технічної (інженерної) позашкільної освіти молоді.			
Територія впливу проекту:	селище Сосниця			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Школярі та студентська, учнівська молодь Сосниці, їхні батьки – близько 1500 чол.			
Стислий опис проекту:	В 2018 р. в Сосницькій громаді були започатковані гуртки робототехніки та юних операторів служби радіоаматорського зв'язку України. На тепер в них беруть участь біля 30 дітей шкільного віку. Попит зростає, але задовольнити його громада вже не може. Розвиток діючих гуртків та збільшення кількості охопленої молоді прямо пов'язані з їх матеріальною базою, що тепер знаходиться в зародковому стані. Тобто є певні інструменти та пристрої для забезпечення лише елементарної роботи. Проект покликаний розв'язати цю проблему. В його рамках передбачається облаштування приміщення для студії робототехнік, закупка та встановлення необхідного обладнання й програмного забезпечення, набір слухачів.			
Очікувані результати:	Буде створено та оснащено студію робототехніки, таким чином виникне нова площадка для профорієнтаційної роботи серед молоді. Буде проведено інформаційну кампанію, яка охопить всіх дітей підліткового віку Сосницької громади, щодо нових можливостей студії робототехніки та заохочення участі в ній молоді.			
Ключові заходи проекту:	1. Облаштування приміщення для студії робототехніки. 2. Закупки необхідних приладів та матеріали 3. Проведення інформаційної кампанії серед шкільної молоді Сосницької громади.			
Період здійснення:				
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	100	100	200
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет Сосницької селищної ради, місцеві спонсори Відокремлений підрозділ Ліги радіоаматорів України у Чернігівській обл.			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада Будинок дитячої та юнацької творчості Сосницької селищної ради Відокремлений підрозділ Ліги радіоаматорів України у Чернігівській обл.			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.5. Покращення умов надання послуг з позашкільної освіти та її якості
Назва проекту:	Створення Молодіжного центру Сосницької селищної ради шляхом реконструкції корпусу № 2 гімназії ім. О.П.Довженка із застосуванням системи енергозбереження по вул. Троїцька, 38 у смт. Сосниця Сорницького району Чернігівської області
Цілі проекту:	Створення центру тяжіння молоді громади, де зосереджуватиметься надання комплексу послуг позашкільної освіти для дітей та молоді, а також для інших зацікавлених мешканців громади
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10674 чол.
Стислий опис проекту:	В Сосницькій громаді переважна більшість гуртків мистецького напрямку, спортивних секцій, та інших клубів розосереджені в кількох пристосованих (отже – незручних) приміщеннях, що розташовані в різних частинах селища на значній відстані один від одного. Таким чином, молодіжний простір як явище в Сосниці відсутній. Немає також коворкінг-центру для організації тренінгів, семінарів та інших громадських зустрічей. Така ситуація пригнічує розвиток нових форм освіти та розвитку для школярів, студентів, працюючої молоді. Гірше – брак умов спілкування з собі подібними та для творчої самореалізації штовхає молодь до проявів антисоціальної поведінки. Водночас переважна більшість їхніх батьків займається дрібним виробництвом сільгосппродукції та мало цікавиться можливостями зміни роду діяльності на ефективніші, скажімо, підприємництвом, фактично нічого не знають про його підтримку українською державою чи ЄС. Але умов для роботи з ними немає. Розв'язати цю проблему покликаний Молодіжний центр Сосницької громади, зорієнтований як на молодь, так і на мешканців переважно економічно активного віку. В рамках проекту передбачається провести капітальний ремонт (реконструкцію) в історичній будівлі другого корпусу Сосницької гімназії ім. О.П.Довженка, що нині не використовується. В реконструюваних приміщеннях розмістяться нині розпорошені організації, що надають послуги з позашкільної освіти у сфері культури, технічної творчості, мистецтва, частково – спортивні секції, творчі колективи. Тут же працюватиме коворкінг-центр та консультативно-дорадчий центр із розвитку підприємництва та кооперації. Таким чином буде створено осередок, навколо якого гуртуватимуться творчі та активні сили громади, проводитимуться різноманітні освітні, спортивні, мистецькі, оздоровчі та інші заходи для всіх бажаючих мешканців громади за різними потребами
Очікувані результати:	- Проведено реконструкцію історичної будівлі (навчальний корпус гімназії). - Переважна більшість установ позашкільної освіти розміщено в новому центрі.

	- Закуплено та встановлено обладнання – відповідно до нового функціонального призначення приміщень.			
Ключові заходи проекту:	- Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед мешканців громади, насамперед, молоді, щодо цілей та завдань проекту. - Проведення процедур публічних закупівель. - Проведення робіт із реконструкції корпусу № 2 гімназії ім. О.П.Довженка з застосуванням системи енергозбереження, підключення його до комунальних мереж. - Закупівля та встановлення необхідного обладнання. - Розташування в реконструйованому приміщенні установ позашкільної освіти та формування молодіжного простору, - Створення коворкінг-центру для проведення тренінгів, семінарів, навчань. - Презентація результатів проекту – відкриття Молодіжного центру Сосницької громади.			
Період здійснення:	2020 р.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	-	4724,9	4724,9
Джерела фінансування:	ДФРР, субвенція на соц.-економ.розвиток, інфраструктурна, місцевий бюджет, кошти приватних підприємців, МТД			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, гімназії ім. О.П.Довженка, заклади позашкільної освіти, школярі, студенти, працююча молодь			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.1. Реконструкція доріг, вулиць та тротуарів			
Назва проекту:	Поліпшення дорожніх умов та транспортного обслуговування населення Сосницької селищної територіальної громади за рахунок реалізації спільного проекту міжмуніципального співробітництва Сосницької, Коропської селищних рад та Корюківської міської ради			
Цілі проекту:	Забезпечення належного ремонту та утримання доріг місцевого значення за рахунок залучення фінансових ресурсів територіальних громад та Державного фонду регіонального розвитку на придбання пересувного пересувного ямкового ремонтера на базі вантажного автомобіля			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10200 мешканців громади			
Стислий опис проекту:	Якість доріг посідає перше місце серед нарікань мешканців громади на якість інфраструктури та послуг що надаються на її теренах. Для ліквідації цієї проблеми знадобиться більше часу, ніж передбачено стратегією розвитку громади. Досвід свідчить, що якість ремонту дорожнього покриття на території віддалених сіл Сосницької громади може бути досягнуто лише за умови виготовлення асфальтобетонної суміші безпосередньо на місці здійснення ремонту. Придбання власної дорожньої спецтехніки, а саме пересувного ямкового ремонтера на базі вантажного автомобіля є першим кроком до впровадження системного підходу до поліпшення дорожніх умов та транспортного обслуговування населення при співробітництві територіальних громад.			
Очікувані результати:	Скорочення витрат з місцевого бюджету на виконання робіт з ямкового ремонту доріг Придбано пересувний ямковий ремонтер на базі вантажного автомобіля. Відремонтовані найбільш проблемні ділянки доріг та вулиць.			
Ключові заходи проекту:	- Укладення договору про співробітництво між суб'єктами співробітництва – Сосницькою, Коропською та Корюківською територіальними громадами - Закупівля пересувного ямкового ремонтера на базі вантажного автомобіля. - Проведення поточних середніх та капітальних ремонтів доріг і вулиць населених пунктів громади за рахунок - впровадження системного підходу до поліпшення дорожніх умов та транспортного обслуговування населення при співробітництві територіальних громад, що включає виготовлення асфальтної суміші для здійснення ремонту та утримання дорожніх об'єктів			
Період здійснення:	2019–2021 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	-	5,18 млн. грн.	5,18 млн. грн.
Джерела фінансування:	Кошти державного, обласного та селищного бюджетів			

Ключові потенційні учасники проекту:	- Сосницька селищна рада, Коропська селищна рада, Корюківська міська рада. - Обласна державна адміністрація - Міністерство регіонального розвитку
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.1. Реконструкція доріг, вулиць та тротуарів, розвиток регулярного громадського транспортного сполучення на теренах громади, модернізація мережі зупинок громадського транспорту			
Назва проекту:	Проведення ремонтів доріг та елементів транспортної інфраструктури (тротуари, зупинки) на території населених пунктів Сосницької громади			
Цілі проекту:	Покращення стану транспортного сполучення між адміністративним центром громади та селами. Усунення проблем транспортної інфраструктури на теренах Сосницької громади, що викликають найбільше невдоволення її мешканців			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10200 мешканців громади			
Стислий опис проекту:	Якість доріг посідає перше місце серед нарікань мешканців громади на якість інфраструктури та послуг що надаються на її теренах. Для ліквідації цієї проблеми знадобиться більше часу, ніж передбачено стратегією розвитку громади. Тому в рамках проекту передбачається поетапне виконання ремонтних робіт, насамперед, на ділянках вулиць та доріг, що викликають найбільші нарікання мешканців громади. Одночасно облаштовуватиметься чи вводитиметься до експлуатації супутня дорожня інфраструктура – тротуари, зупинки громадського транспорту.			
Очікувані результати:	Відремонтовані найбільш проблемні ділянки доріг та вулиць, споруджено супутні тротуари (за потребою). Вставнолені нові чи відремонтовані старі зупинки громадського транспорту.			
Ключові заходи проекту:	- Проведення поточних середніх та капітальних ремонтів доріг і вулиць населених пунктів громади. - Будівництво тротуарів. - Улаштування на вулицях населених пунктів твердого асфальтобетонного покриття. - Реконструкція існуючих зупинок громадського транспорту та будівництво нових.			
Період здійснення:	2019–2021 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	3,4 млн. грн.	5 млн. грн.	8,4 млн. грн.
Джерела фінансування:	Кошти державного, обласного та селищного бюджетів			
Ключові потенційні учасники проекту:	- Сосницька селищна рада - Обласна державна адміністрація (управління капіального будівництва)			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.5.Облік, реконструкція та розвиток мережі водогонів та водовідведення			
Назва проекту:	Будівництво нижньокрейдяної свердловини в селищі Сосниця			
Цілі проекту:	Ліквідувати загрозу повного зупинення водопостачання мешканців Сосниці та підприємств, забезпечити їм безперебійне та енергоефективне постачання якісної питної води			
Територія впливу проекту:	селище Сосниця			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	6890 (із 7240) мешканців селища Сосниця			
Стислий опис проекту:	В зв'язку з тим, що дві з трьох діючих у Сосниці артезіанських свердловин повністю випрацювали свій ресурс (одна, глибиною 66 м, харківського горизонту, ведена в експлуатацію в 1989 р., друга, нижньокрейдяна, глибиною 473 м, – в 1992 р.), існує загроза що зростає катастрофічного обмеження (до третини від потреби) з перспективою повної зупинки водопостачання мешканцям селища Сосниця. За продуктивності 66 м3/год припинення роботи цих двох свердловин приведе до обмеження до 25 м3/год. В такому разі, фактично 6890 мешканців Сосниці залишаться без питної води. Більше того, в одній із зазначених свердловин, глибиною 66 м у воді є підвищений до 2 мг/дм3 рівень заліза (за норми 0,2 мг/дм3). Вона має завищений рівень замуленості, отже якість води лише погіршуватиметься. Для розв'язання зазначеної проблеми необхідно облаштувати нову волозабірну свердловину глибиною 472 м. Це дозволить усунути наявну небезпеку та забезпечити безперебійне постачання мешканцям Сосниці якісної питної води.			
Очікувані результати:	Якісні: - ліквідація загрози зупинення водопостачання, - якість питної води буде відповідати вимогам ДСанПН 22.4-171-10 Кількісні: - збільшення подачі води в існуючий водогін до 40 м3 на годину; - додатково на 10 % збільшиться кількість споживачів, які отримають можливість гарантованого централізованого водопостачання.			
Ключові заходи проекту:	- Влаштування нової водозабірної свердловини (глибиною 472 м. нижньокрейдяна з якісною водою). - Будівництво нової насосної станції I підйому. - Будівництво нового внутрішньомайдан-чикового водопроводу. - Силове електрообладнання свердловини. - Тампонаж однієї недіючої свердловини.			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	5516,134	-	5516,134
Джерела фінансування:	ДФРР , селищний бюджет			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, Сосницьке КЖУ			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.6. Реконструкція існуючих та будівництво нових систем зливової каналізації (лівньовок)			
Назва проекту:	Реконструкція (відновлення) системи зливної каналізації в населених пунктах Сосницької громади для покращення умов життя населення та здійснення господарської діяльності			
Цілі проекту:	Запобігання підтоплення житлових будинків, об'єктів інфраструктури, доріг Сосницької ОТГ Створити в населених пунктах Сосницької громади ефективну систему відведення від них дощових та талих вод.			
Територія впливу проекту:	Сосницька ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 7 тис. мешканців селища Сосниця			
Стислий опис проекту:	Населені пункти Сосницької громади лише частково охоплені мережами відведення дощових та талих вод. Існуючі мережі та об'єкти мають значну зношеність, практично відпрацювали свій ресурс, адже збудовані в 60 – 70 роках минулого століття, капітальних ремонтів з того часу не проводилося. Крім того, значна частина об'єктів зливової каналізації, що проходять приватними домоволодінням, порушена самими громадянами та частково чи повністю не виконують своїх функцій. Як наслідок будь-яка значна злива, що почастишали останніми роками, означає підтоплення приватних садиб, приміщень громадських установ, псування доріг, що в цілому негавтино впливає на умови життя в громаді та її імідж, в тому числі – інвестиційний. Тому проектом пропонується здійснення поетапної реконструкції зливної каналізації (або ж її спорудження), починаючи з адміністративного центру громади.			
Очікувані результати:	Діюча система зливної каналізації в селищі Сосниця. Діючі системи зливної каналізації в найбільших сільських населених пунктах громади. Запобігання підтоплень будівель, розташованих у населених пунктів громади, від дощових та талих вод.			
Ключові заходи проекту:	- Інвентаризація та оприбуткування існуючої зливової каналізації - Ремонт та відновлення роботи існуючої зливової каналізації. - Проектування та будівництво нових об'єктів зливової каналізації			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	150,00	200,00	350,00
Джерела фінансування:	Сосницька селищна рада			
Ключові потенційні учасники проекту:	- Сосницька селищна рада - КП «Сосницьке КЖУ» - КП «Благоустрій – Сосниця»			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.3 Поширення вуличного освітлення			
Назва проекту:	Реконструкція існуючих та будівництво нових мереж вуличного освітлення селища Сосниця та населених пунктів Сосницької об'єднаної територіальної громади			
Цілі проекту:	Підвищення відчуття рівня безпеки та комфорту перебування на вулицях мешканцями Сосницької громади та гостями. Забезпечення вуличним освітленням із застосуванням енергоощадних технологій селища Сосниця та населених пунктів Сосницької ОТГ.			
Територія впливу проекту:	Сосницька об'єднана територіальна громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10622 мешканців громади			
Стислий опис проекту:	Значну частину селища Сосниця та більшості сіл у нічний час поглинає південь. Відсутність нічного освітлення вулиць негативно впливає на рівень безпеки громадян, особливо на вулицях з інтенсивним рухом автомобільного транспорту та рухом вантажного транспорту й спеціальної техніки до сільськогосподарських підприємств. Також, відсутність нічного освітлення негативно впливає і на рівень комфортності під час вечірнього та нічного пересування доробочих місць, закладів торгівлі, культури чи дозвілля, сприяє погіршенню криміногенної ситуації, що впливає як на фізичний, так і на психологічний стан громадян.			
Очікувані результати:	- Вуличним освітленням зможуть користуватися мешканці селища Сосниця та інших населених пунктів громади. - Підвищиться рівень відчуття безпеки та комфорту життя мешканців громади й гостей. - Зменшиться кількість хуліганських витівок, ДТП та випадків травматизму.			
Ключові заходи проекту:	- Роз'яснення послідовності реалізації проекту та особливостей нового вуличного освітлення. - Уточнення проектно-кошторисної документації. - Проведення процедур публічних закупівель. - Встановлення LED-ліхтарів та заміна щитових. - Висвітлення перебігу проекту в інформаційних ресурсах.			
Період здійснення:	2018–2020 рр.:			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	2976,9	2976,9	5953,8
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, КП «Благоустрій Сосниця»			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.5.3. Розвиток системи відео-моніторингу
Назва проекту:	Запровадження системи відео-спостереження у населених пунктах Сосницької громади
Цілі проекту:	Підвищення безпеки проживання, попередження адміністративних та кримінальних правопорушень за допомогою впровадження єдиного комплексу відеоспостереження на території Сосницької громади
Територія впливу проекту:	Сосницька громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10622 мешканців громади
Стислий опис проекту:	Переважає більшість правопорушень на теренах Сновської громади – дрібні. Саме тому зафіксувати їх доволі складно, відповідно – притягти порушника до відповідальності. Це в свою чергу безкарність заохочує до наступних подібних дій. Отже, порушення необхідно обов'язково виявити. Забезпечити це здатна мережа відео-моніторингу «Безпечна громада» як комплексна система забезпечення життєдіяльності територіальної громади та мігруючого населення, що й пропонується зробити в рамках проекту. Її складові встановлюються на критично важливих об'єктах населених пунктів, а також під час проведення суспільно-політичних (спортивних, культурно-масових та інших) заходів для інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень і організації ефективної взаємодії з органами місцевого самоврядування, територіальними органами виконавчої влади, територіальними органами внутрішніх справ й посадовими особами адміністрацій об'єктів з масовим перебуванням людей в інтересах попередження, припинення й ліквідації кризових ситуацій криміногенного, терористичного, природного й техногенного характеру, забезпечення й правопорядку шляхом об'єднання та інтеграції існуючих і створюваних інформаційних і технічних систем. Функціонування системи здійснюється завдяки інтернет-зв'язку, відповідно реалізація проекту на всій території громади вимагатиме забезпечення сільських її територій швидкісним Інтернетом.
Очікувані результати:	Розроблено та впроваджено програму «Безпечна громада 2018–2020». Підвищено безпеку на об'єктах із численним перебуванням людей, та на інших важливих об'єктах міста. Підвищено ефективність заходів щодо ліквідації наслідків природних і техногенних катастроф. Посилено контроль за дотриманням правил благоустрою та санітарно-епідеміологічного стану в місті мешканцями громади

Ключові заходи проекту:	Розроблення та впровадження програми «Безпечна громада 2018–2020». Проведення серед мешканців громади інформаційно-роз'яснювальної кампанії щодо можливостей нової системи. Підписання угоди про співпрацю з органами поліції та іншими контролюючими органами. Закупка та встановлено 50 камер на території Сосницької ОТГ, необхідного сервісного обладнання. Закупка та встановлення програмного забезпечення, необхідного для розпізнавання автомобільних номерів та обличч учасників дорожнього руху. Поширення системи на сільські населені пункти громади.			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	100	100	200
Джерела фінансування:	Кошти державного та місцевих бюджетів, приватних інвесторів			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, підрозділи Національної поліції України, приватні інвестори, громадяни			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	4.1.2. Підтримка створенню та діяльності громадських організацій, органів самоорганізації населення та місцевих ініціатив			
Назва проекту:	Реалізація щорічного конкурсу проектів громадських та благодійних організацій			
Цілі проекту:	Активізація діяльності місцевих громадських та благодійних організацій на вирішення нагальних проблем громади та підвищення активності мешканців громади через залучення активних представників сектору неурядових організацій			
Територія впливу проекту:	Сосницька громада			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Всі мешканці громади 10600 чол.			
Стислий опис проекту:	У громаді функціонують громадські та благодійні організації. Заходи та ініціативи, які вони реалізують у громаді, часто потребують додаткового фінансування. Грантове фінансування є непостійним, пріоритети оголошених конкурсів можуть не відповідати задуманим проектам. Відповідно, щоб допомогти втілити зазначені ініціативи, необхідно створити місцевий конкурс проектів громадських організацій. Конкурс проектів громадських організацій – це один з видів партисипативного бюджетування, у якому розподільником коштів є не орган місцевого самоврядування, а власне громадяни. Особливістю конкурсу проектів громадських організацій є ще й те, що виконавцями будуть представники команд-переможців. Відповідно реалізовується максимальна долученість громадян до реалізації змін у громаді та забезпечить сталість результатів проектів.			
Очікувані результати:	• Сформовано фонд конкурсу громадських організацій – 200 тисяч гривень. • Збільшено кількість зареєстрованих та активно працюючих організацій громадського сектору у громаді на 10%. • Проведено 2 тренінги з проектного менеджменту серед представників громадських організацій.			
Ключові заходи проекту:	• Формулювання механізму конкурсу громадських організацій, його пріоритетів та вимог до заявників; • Формування фонду конкурсу з бюджету громади; • Оголошення щорічного конкурсу проектів громадських організацій; • Проведення серії тренінгів та семінарів щодо підготовки проектів на конкурс; • Підбиття підсумків конкурсу, фінансування проектів-переможців.			
Період здійснення:	2019-2020			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	201-9	2020	Разом
	-	50	50	100
Джерела фінансування:	Селищний бюджет			
Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада			
Інше:				

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	4.2.2 Забезпечення закладів комунальної сфери швидкісним доступом до Інтернету, його доступності для громад у сільській місцевості			
Назва проекту:	Забезпечення доступу до швидкісного Інтернету для мешканців сіл Волинка, Пекарів та Чорнотичі Сосницької ОТГ			
Цілі проекту:	Забезпечення адміністративних будівель центрів старостатів, установ соціального спрямування у сільських територіях доступом до мережі Інтернет. Забезпечення інформаційних потреб сільського населення Сосницької ОТГ.			
Територія впливу проекту:	села Волинка, Пекарів та Чорнотичі Сосницької ОТГ			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Мешканці сіл Волинка (500 чел.), Пекарева (238 чел.) та Чорнотич (784 чел.) – всього близько 1520 чел.			
Стислий опис проекту:	На тепер у мешканців низки сіл Сосницької громади відсутня можливість доступу до швидкісного Інтернету – як для приватних осіб, так і посадових – працівників старостатів. Це прискорює виїзд молодих людей, ускладнює отримання необхідних послуг, в тому числі – адміністративних, отже негативно впливає на розвиток сіл. В рамках проекту зазначену проблему пропонується вирішити за допомогою використання супутникового обладнання. Причому останнє надається Інтернет-провайдером. Кожен населений пункт підключатиметься та функціонуватиме незалежно від інших. Передусім передбачається забезпечення доступу до Інтернету в приміщенні, де працюють староста, бібліотеці, будинку культури та навчальних закладах, які функціонують. Для стимулювання жителів сіл під'єднуватись до мережі буде здійснено інформаційну кампанію та роз'яснювальну роботу. Також на базі бібліотек буде облаштовано ще одне місце доступу до Інтернету для задоволення потреб мешканців, які не мають змоги самостійно оплатити Інтернет-послуги.			
Очікувані результати:	- Мешканці сільських територій знають та використовують можливості приєднання до мережі Інтернет; - Кожне село обладнане принаймні 3-ма пунктами доступу до Інтернету; - Мешканці сільських територій дистанційно за допомоги Інтернету отримують необхідні послуги, здійснюють підприємницьку діяльність та навчаються.			
Ключові заходи проекту:	- Облаштування трьох місць доступу до мережі Інтернет: приміщення, де працюють старости сіл, бібліотеки та навчальні заклади; - Створення додаткового пункту доступу до мережі Інтернет та вільного доступу до Wi-Fi. - Проведення інформаційної кампанії щодо можливостей та тарифів підключення до мережі Інтернет для приватних осіб у сільській місцевості.			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	40	40	80
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, кошти приватних підприємців			

Ключові потенційні учасники проекту:	Сосницька селищна рада, ЦНАП Сосницької ОТГ, мешканці сіл Волинка, Чорнотичі та Пекарів
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	4.2.3. Розширення надання адміністративних послуг
Назва проекту:	Створення спроможного селищно-районного Центру надання адміністративних послуг Сосницької громади та віддалених робочих місць по селах Сосницької громади
Цілі проекту:	Швидке надання всіх, необхідних мешканцям Сосницької громади, адміністративних послуг, включаючи послуги щодо відкриття та ведення власної справи Створення умов для якісного надання адміністративних послуг та розширення їх переліку.
Територія впливу проекту:	Сосницька територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	10622 мешканця громади
Стислий опис проекту:	Нині адміністративні послуги на теренах Сосницької громади надаються новоствореним селищним центром надання адміністративних послуг (ЦНАП), який знаходиться у незручному, непристосованому приміщенні, який потребує значних організаційних та фінансових вкладень. Поряд із селищним ЦНАП функціонує районний ЦНАП, який надає адміністративні послуги іншим мешканцям громади, які проживають на території інших сільських рад Сосницького району, що не увійшли до Сосницької територіальної громади (ОТГ). Це ускладнює процедури, вносить плутанину щодо адресності звернень громадян, погіршує якість, обмежує кількість послуг, призводить до перевитрат часу та зусиль. Для того, аби змінити ситуацію, в проекті пропонується створити селищно-міський ЦНАП як постійнодіючий робочий орган на базі селищного відділу надання адміністративних послуг із залученням спеціалістів районного ЦНАП в єдиному офісі та облаштувати для його роботи окреме адміністративне приміщення. Для цього громада має намір переобладнати його за принципом відкритого простору, а також поділу на фронт-офіс та бек-офіс. Передбачається, що ЦНАП надаватиме адміністративні послуги для всіх мешканців Сосницького району та мешканців інших населених пунктів області (за потреби чи бажанням), як відповідно до власних повноважень, так і територіальних органів міністерств та відомств – відповідно до укладених угод, в тому числі для представників малого бізнесу. В зв'язку з віддаленістю частини населених пунктів ((Волинківського, Чорнотицького, особливо через сезонний характер транспортного сполучення (паром через р.Десна) Пекарівського старостатів)) Сосницької громади існує потреба в організації віддалених робочих місць (ВРМ), куди б зверталися мешканці навколишніх сіл щодо надання адміністративних послуг. Для організації ВРМ використовуватимуться адміністративні приміщення колишніх сільських рад, а нинішні діловоди шляхом перенавчання залучатимуться до роботи в якості адміністраторів ВРМ.
Очікувані результати:	Буде здано в експлуатацію та оснащено сучасне приміщення ЦНАПу. Організовано три ВРМ у Волинці, Чорнотичах і Пекареві. В повному обсязі буде забезпечено виконання основних вимог Закону України «Про адміністративні послуги», постанови КМУ від 01.08.2013 № 588 та розпорядження КМУ від 16.05.2014 № 523

Ключові заходи проекту:	Розробка проекту реконструкції існуючого приміщення для розміщення там ЦНАПу, його ПКД, проходження експертизи. Проведення процедур публічних закупівель. Здійснення будівельних робіт. Утворення селищно-районного ЦНАПу. Облаштування ВРМ у Волинці, Пекареві, Чорнотичах, включаючи встановлення обладнання для якісного інтернет-зв'язку. Навчання, стажування персоналу ЦНАПу, в.т.ч. адміністраторів ВРМ. Проведення роз'яснювальної кампанії серед мешканців громади щодо нових можливостей надання адміністративних послуг, висвітлення в ЗМІ. Закупка та монтаж необхідного обладнання. Тестування послуг ЦНАПу. Публічне відкриття ЦНАПу у Сосниці, ВРМ у селах Волинка, Пекарів, Чорнотичі.			
Період здійснення:	2019–2020 рр.			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020	Разом
	-	1200,0	100	1300,0
Джерела фінансування:	Селищний бюджет, кошти МТД.			
Ключові потенційні учасники проекту:	Селищна рада, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (суб'єкти надання адміністративних послуг)			
Інше:				